

2 Kin Nampa 2 Kinie

Ahazia'a havi avu'ava higeno Anumzamo azeri haviza hu'nea naneke

¹ Hanki Israeli vahe'mokizmi kini ne' Ahapu'ma fritegno, Moapu vahe'mo'za zamagra'a zamagiare oti'naku, Israeli vahera ha'huzamante'za hu'naze.

² Hagi Ahasia'a Sameria kumate mani'nenomago zupa zare noma'amofomegi'a husga hunte'nenozaho'ma enerire enevuno, ananteti evuramino ra hazenke eri'ne. Anama huteno'a kato vahe'a zamasmio amanage hu'ne, Ekroni vahe'mofomanumza Balebabuntevutma hazenkema erua hazenkefintira kanamregahufi ome antahigetma keho.

³ Hianagi Ra AnumzamofomankeromomTisbe kumateti kasnampa ne' Elaijana amanage huno asmi'ne, Otinka Sameria kini ne'mo'mahuzmantege'za neaza kato vahe'ma ome nezamagenunka amanage huo, Israeli kumatera Anumzana omani'negeta Ekroni vahe havi anumzana Balebabuntegatira antahintahia ome erikura nevazo hunka zamantahigo?

⁴ E'inahu avu'avazama Ahaziama hiazanku Ra Anumzamo'a huno tamagerfa huno hazenkema erino mase'nea tafetetira oraotino frigahie! Higeno Elaija'a vuno kini ne'mofokato vahera, ananke ome zamasami'ne.

⁵ Elaijama hiankema antahite'za ana kato vahe'mo'za ete'za kini nete vazageno, kini ne'mo

amanage huno zamantahige'ne, na'ahigetma ame hutma aze? ⁶ Anage hige'za agri kemofono na'a amanage hu'za asmi'naze, Mago ne'mo kampi eme tutagiha huranteno amanage huno tasami'ne, hramantegeta e'naza kini nera amanage huta ete ome asamiho, Ra Anumzamo'a amanage huno hu'ne, Israelia Anumzana omani'negenka Ekroni vahe havi anumzana Balzebabunteti antahintahia erikura huzmantanke'zma e'nazo? E'inahu kavukvama hu'nanana, hazenkema erinka tafete'ma mase'nampintira onkanamrenka tamage hunka frigahane huno hu'ne. ⁷ Anankema kini ne'mo'ma nentahino'a amanage huno zamantahige'ne, inanknahu ne'mo eme tutagihara hramanteno anankea tamasami'ne? ⁸ Hige'za kini ne' Ahazia ke'mofo nona'a amanage hu'za asami'naze, Ana ne'mofo avufarera azokamoke higeno, agra zagagafamofo azokateti tro hu'naza *kukena antani'nenno, zagagafamofo akuruteti tro hu'naza amu'nofi afafafina hu'ne. Anankema kini ne'mo'ma nentahino'a, e'i Tisbe kumateti ne' Elaija'e. ⁹ Anante kini ne'mo'a 50'a sondia vahete ugote'nea ne' mago avrenteno 50'a sondia vahe'ene huzamantege'za Elaija avrenaku vu'naze. Hagi Elaija'ma mani'nea osi agonare vute'za, sondia vahete ugote'nea ne'mo'a ana agonafi marerino Elaijanku amanage hu'ne, Anumzamofu eri'za ne'moke, kini ne'mo'a kagrikura eraminka eme nago hu'ne. ¹⁰ Higeno

* **1:8** Mago'a avontafepina azokake nere nehazageno, mago'amo'za zagagafamofo azokateti tro hu'naza kukena antanine hu'za hu'naze.

Elaija'a ana son dia vahete kva nera amanage huno asmi'ne, Nagrama Anumzamof o eri'za ne'ma mani'nesugeno'a, monafintira tevemo'a eramino kagri'ene 50'a son dia vaheka'a terasgesie. Higeno monafinti tevemo'a eramino ana son dia vahete kva ne'ene, 50'a son dia vahe'enena te fanane hu'ne.

¹¹ Anama higeno'a ete mago'ene kini ne' Ahazia'a son dia vahete ugagota hu'nea nera mago avrenteno 50'a son dia vahe'ene huzamantege'za Elaijana ete ome avre'za enaku vu'naze. Hagi anante uhanatite'za son dia vahete kva ne'mo'a amanage huno hu'ne, Anumzamof o eri'za ne'moka, kini ne'mo'a ame hunka eraminka eme nago huno hu'ne! ¹² Hianagi Elaija'a kez mimofo nona'a amanage huno zamasami'ne, Nagrama Anumzamof o eri'za ne'ma tamage hu'na mani'nesugeno'a, monafinti tevemo'a eramino, kagri'ene 50'a son dia vaheka'a te vagaresie. Higeno monafinti Anumzamof o tevemo eramino ana son dia vahete kva ne'ene 50'a son dia naga'anena te fanane hu'ne.

¹³ Hanki anante nampa 3rera kini ne'mo'a ru'ene son dia vahete ugagote'nea ne' mago avrenteno, 50'a son dia vahe'ene huzamantege'za Elaijana ete ome avre'za enaku vu'naze. Hanki ana son dia vahete kva ne'mo'a Elaija'ma agonafima mani'nere vuno agiafi rena omereno amanage huno asmi'ne, Anumzamof o eri'za ne'moka muse hugantoanki, nagri'ene son dia vahe'ni'anena, antahiraminka kasunku huranto. ¹⁴ Hanki kote'ma monafinti tevemo'ma eramino, ugagota son dia netrene, son dia vahe zani'anema te

fanenema hu'neana nagra antahi'noe. Hanki menina antahinaminka kasunku hunanto. ¹⁵ Higeno anante Ra Anumzamofa ankeromo Elaijana amanage huno asmi'ne, Korora osunka agrane amne uramio. Higeno Elaija'a otino ana sondia vahete kva ne'ene uramino, kini nete vu'ne. ¹⁶ Hanki Elaija'a kini nera amanage huno asmi'ne, Ra Anumzamo'a amanage hu'ne, Israelia Anumzama mani'neana Agripintima antahi'zana eri'zankura na'ante kato vaheka'a huzmantanke'za Ekroni vahe anumzana Balsebabuntegatira antahintahia ome erikura vu'naze. E'inahu kavukvama hu'nana zantera tamagerfa hunka hazenkema erinkama tafete'ma mase'nampintira onkanamrenka frigahane.

¹⁷ Hagi henka Ra Anumzamo'ma Elaijama asami'nea kante anteno, Ahazia'a fri'ne. Hagi Ahazia'a ne' mofavrea onte'negu huno agri negna Joramumu agri nona erino kinia mani'ne. Ana knafina Jehosafati nemofo Jehoramumu'ma Juda naga'mokizmi kini fore huno nampa 2 kafu mania knafi ana zana fore hu'ne.

¹⁸ Hanki Ahazia'ma kinima mani'nea knafima fore'ma nehigeno, agranema tro'ma hu'nea zantamimofa agigenkea, Israeli kini vahe'mokizmi zamagenkema krententaza avontafepi krente'naze.

2

Ra Anumzamo Elaijama avreno monafinka vu'nea naneke

¹ Hanki Ra Anumzamo'ma Elaijama hanavenentake kagigagi zahopima avreno'ma monafinkama vania knamo'a egofta hu'ne.

Ana hu'negu Elaija'ene Elisakea Gilgali kumara atreke vu'na'e. ² Anama huke nevakeno Elaija'a amanage huno Elisana asmi'ne, Muse hugantoanki, Ra Anumzamo nagrikura Beteli vuo hige'na vu'za huanki amare kagra manio. Hianagi Elisa'a ke nona'a amanage hu'ne, Kasefa huno mani'nea Ra Anumzamofu avufine, kagri kavufine huvempa huanki'na, kagrane Betelia vugahue. Anage higeke Betelia magoka vu'na'e. ³ Hanki Betelia mago'a kasnampa vahe mani'nazanki'za, ana kasnampa vahe'mo'za tutagiha huznante'za Elisana amanage hu'za asmi'naze, Ra Anumzamo'ma kva neka'ama menima avaresiana antahi'nampi? Hu'za hazageno ananke nonazmia amanage huno zamasami'ne, Hago antahi'noanki ana zankura keaga osiho. ⁴ Hanki zanagra Betelima mani'nekea Elaija'a amanage huno Elisana asmi'ne, Nagrikura Ra Anumzamo'a Jeriko vuo huno nasamianki', Elisaga muse hugantoanki kagra amare manio. Hianagi Elisa'a amanage hu'ne, kasefa huno mani'nea Ra Anumzamofu avufine, kagri kavufine huvempa huanki'na, kagrane Jerikoa vugahue. Anage higeke magoka Jeriko kumate vu'na'e. ⁵ Hanki Jerikoa mago'a kasnampa vahera mani'nazanki'za, ana kasnampa vahe'mo'za Elisante e'za amanage hu'za asmi'naze, Ra Anumzamo'ma kva neka'ama menima avresiana antahi'nampi, hu'za hazageno ana kenonazmia amanage huno zamasami'ne, Hago antahi'noanki ana zankura mago'ene keaga osiho. ⁶ Hanki zanagra Jerikoma mani'nekea Elaija'a amanage huno Elisana asmi'ne,

Nagrikura Ra Anumzamo'a Jodani tintega vuo huno nasamigu, muse hugantoanki kagra amare manio. Hianagi Elisa'a amanage hu'ne, Kasefa huno mani'nea Ra Anumzamofu avufine, kagri kavufine huvempa huanki'na kagrane Jodani tintega vugahue. Anage higeke magoka Jodania vu'na'e. ⁷ Hanki Elaijake Elisakea Jodani timofo ankenare uoti'nake'za, 50'a kasnampa vahe'ma zanamage vu'naza vahe'mo'za afete oti'ne'za zanage'naze. ⁸ Anante Elaija'a amega antani'nea za'za nagreku'a zafino eri vamagiteno, ana nakre ku'areti Jodani tina amasagigeno, timo'a rupapa huno tare kaziga vuno eno higeno, mopamo'a hagage higeke, kantu kaziga takaheke vu'na'e.

⁹ Hanki tima takaheke kantu kazigama vutekea, Elaija'a amanage huno Elisana asami'ne, Ra Anumzamo'ma navresnige'nama katre'na vanua knamo'a hago kofta hianki, na'a kagrira hugantesufi nasamio, higeno Elisa'a kenona'a amanage hu'ne, Muse hugantoanki kagripima me'nea avamura nami'nenka, mago'ene ante agofetu hunka namio. ¹⁰ Higeno ana kemofu nona'a Elaija'a amanage huno Elisana asmi'ne, Kagra tusi'a amuhu hu'nea zanku nantahigane, hu'neanagi kagrama nenagesankeno Ra Anumzamo'ma navresigenka ana hanave'a amne erighane. Hianagi onagesanana e'origahane. ¹¹ Hanki magoka keaga huke nevakeno, anante ame huno monafinti tevenefake hosi afutamimo'za tevenefake karisi avazu hu'za amu'nozani'ni erami'za zanazeri kantugama hazageno, hankave nentake kagigagi zahomo Elaijana eme avregeno monafinka marerino

vu'ne. ¹² Anazama Elisa'a negeno'a kezatino amanage hu'ne, Nafanimoke, nafanimoke, kagra Israeli vahe'mokizmia hosi agumpi manine'za ha'ma nehaza vahekna hunenka karisiraminkna hu'nane. Hagi Elaija'a hago vigeno Elisa'a mago'ene onke'ne. Anante Elisa'a amegama antani'nea nakre ku'a tarefi eri tagato tagatu hu'ne.

¹³ Hagi Elaijama zaza nakre ku'amo'ma mopafima erami'neana, Elisa'a e'nerino vuno Jodani tinkenare ete ome oti'ne. ¹⁴ Anante Elaija nakre kuma mopafima evuramiana Elisa'a erino tina nemasagino amanage hu'ne, inantega Ra Anumzana, Elaija Anumzana mani'ne, higeno timo'a rupapa huno rugaraga vuno eno higeno, kantu kaziga vu'ne. ¹⁵ Hanki Jerikoma 50'a kasnampa vahe'ma mani'naza naga'mo'za anazama nege'za amanage hu'naze, Elaijampima me'nea avamumo'a Elisante me'ne, nehu'za vu'za ome nege'za, agiafi zamarena re'za ra agi amiza hu'naze. ¹⁶ Anante zamagra amanage hu'za Elisana asami'naze, tagra Kagri eri'za vahe'mota 50'a hankave vahe mani'nonku tatregeta vuta kva neka'agura ome haketa kamneno. Na'ankure Ra Anumzamofa avamu'mo avreno agonarego, agupofi ome atrege hunegahie. Hazageno ana kezamirera Elisa'a zamasamino, i'o huzamantenke'za oviho. ¹⁷ Hianagi zamagra tusi'za hu'za kazigazi hazageno, i'oma huzankura agaze higeno anage hu'ne, hanki huzamantenke'za viho. Anage hige'za 50'a vahe huzmantage'za vu'za tagufa zage knafi ome hake'naze. Hianagi zamagra

onketfa hu'naze. ¹⁸ Hanki Elisa'ma Jeriko mani'nere zamagra ete azageno, amanage huno zamasami'ne, nagra na'ane hu'na tamasamuane, oviho hu'nama huana nahigeta nagri kea ontahi'naze?

Elisa'ma Jeriko mago ti eriso'e hu'nea naneke

¹⁹ Hanki mago zupa Jeriko rankumapi vahe'mo'za Elisana amanage hu'za asmi'naze, kva vahe'timoka ko, ama kuma'ma me'neana knare zantfa huno me'ne. Hianagi timo'a havizantfa hu'negenno, avimzama mopafima hankronana nena rente so'ea nosie. ²⁰ Anante Elisa'a amanage huno zamasami'ne, vuta mago kasefa zuompafi hagea anteteta erita amare eho. Hige'za kema hiaza hu'za eri'za e'naze. ²¹ Anante Elisa'a vuno timo'ma kampu'ima nehanatifi ana hagea ome netreno amanage hu'ne, Ra Anumzamo'a amanage huno hie, Nagra ama tina eri so'e huankino mago'ene vahera zamahe ofrigahie. Hagi hankrisaza ne'zamo'a havizana osuno, knare huno nena rentegahie. ²² Higeno ana timo'a Elisa'ma hiankante anteno, knare huno meno eno, menina ama knarera ehanati'ne.

Mofavre naga'mo'za Elisama azanavanke hunte'naza naneke

²³ Hagi Jerikotira Elisa'a atreno Beteli marerino vu'naku vu'ne. Karankama nevice'za mago'a mofavre naga'mo'za ran kumapinti atirami'za ranke hu'za azanvankea amanage hunte'naze, Kazamonke ne'moka maniganenka vuo, kazamonke ne'moka maniganenka vuo. ²⁴ Anage hazageno

Elisa'a rukrahe huno ana mofavre naga'ma neza-mageno'a Ra Anumzamofa agifi (sifna kea) zamazeri havizahu kea huzamantegeni, Ame huke tare a' beamoke tva'onte me'nea zafa tanopafinti atiramike eke ana 42'a mofavreramina zamaheke tapagetapagu hu'na'e. ²⁵ Anantetira Elisa'a atreno Karmeli agonarega vuteno, ete anantetira rukrahe huno Sameria vu'ne.

3

Moapu vahe'mo'za Israeli vahe'mokizmi kea ontahi'naza naneki

¹ Hagi Jehosafati'ma Juda naga'mokizmi kinima mani'negeho vuno 18nima hia kafufina, Ahapu nemofo Joramu'a Israeli vahe kinia fore huno Sameria kumatera mani'neho 12fu'a kafufi Israeli vahera kegava hu'ne. ² Ra Anumzamofa avurera Joramu'a havi avu'avaza hu'ne. Hianagi nefake nererake'ma tusi'a havi zanavu zanava'ma hu'na'a avamentera osu'ne. Nefake nererakema Bali havi anumzamofa amema'ama havere'ma tro'ma hunte'na'ana eri haviza hutre'ne. ³ Agra e'ina hu'neanagi Nebati nemofo Jeroboamu'ma Israeli vahe'ma huzamaveri nehuno, zamavareno vu'nea kumi avu'ava hu'ne. Jeramu'a ana havi avu'ava zana atreno amefira huomi'ne.

⁴ Hagi Israeli vahe'mo'za hakare'a kafuma evu'nea knafina Moapu vahera kva huzmante'naze. Hagi Moapu kini ne' Mesa'a 100 tauseni'a anenta ve sipisipi afutami Israeli kini nera nemino, azoka'ama hareno eri'zana 100 tauseni'a sipisipi afutamimofa azokatami Israeli kini nera maka kafurera amitere hu'ne. ⁵ Hianagi

Israeli kini ne' Ahapu'ma fritegeno'a, Moapu kini ne'mo'a Israeli kini ne'mofonkea ontahino takisia zagoa omi'ne. ⁶ Higeno kini ne' Joramua Sameria kumara atreno maka Israeli sondia vahera zamazeri retro hu'ne. ⁷ Anante Joramua Juda kini ne' Jehosafatina amanage huno nanekea atrente'ne, Moapu kini ne'mo'a keni'a ontahigu, kagra knare eme naza hananketa hara marerita ome hunteguhufi! Higeno amne kagranena vugahue. Hagi na'anema hnanana kagri kamage antegahue. Nagri sondia vahe'ene hosi afutaminu'enena kagria kaza hugahue. ⁸ Hianagi ina kazigati vuta hara ome hunteghu'e, higeno Joramua ke nona'a huno, Idomu hagege ka'ma kokampima vu'nea karanka vugahune. ⁹ Hige'za Israeli kini neki, Juda kini neki, Idomu kini ne'ma hu'za sondia vahe'zamia zamavare'za vu'naze. Hagi anankama vu'naza kamo'a zaza hu'nege'za 7ni'a zagefi vazageno, ti zamimo'a vagarege'za sondia vahe'ene afutamimo'za tima nezanku tusiza hu'naze. ¹⁰ Anama hazageno Israeli kini ne' Joramua amanage hu'ne, Ra Anumzamo'a tagrira 3'a kini vahe'mota, Moapu kini ne' azampi tavrentenaku tazeri atru nehifigure huno hu'ne. ¹¹ Hianagi Jehosafati'a Joramuna amanage huno antahige'ne, Amafina magora Ra Anumzamofa kasnampa nera mani'nefi omani'ne, kesnunkeno Ra Anumzamofona antahigenigeno na'a hiho huno asminigeno eme tasamigahifi antahisanune. Anage higeno Israeli kini ne'mofo eri'za ne'mo'a, ana kemofo nona'a amanage hu'ne, Korapara kasnampa ne' Elajama azama huno katoma hunemia nera Safati nemofo

Elisa'a mani'ne. ¹² Hagi Jehosafati'a ana kema nentahino'a amanage hu'ne, Ra Anumzamo'ma hanianke tasamigahie hige'za, Juda kini ne' Jehosafatiki, Israeli kini ne' Jehoramuki, Idomu kini ne'ma hu'za Elisana ome kenaku urami'naze. ¹³ Anante Elisa'a Israeli kini nera amanage huno asmi'ne, Na'a kagrira hugantenaku hugenka amarera neane? Negafane negreragizni kasnampa vahetega vuo. Hianagi Israeli kini ne' Jehoramu'a amanage hu'ne, Tagrama e'nonana, Ra Anumzamo'a ama ana maka 3'a kini nagara tavre atru huteno Moapu kini ne'mofo azampi tavrentenaku higeta kagrite neone. ¹⁴ Anante Elisa'a Israeli kini ne' Jehoramuna amanage huno asmi'ne, Nagrama eri'zama erinentoa hankvenentake Ra Anumzama ohampriga'a sondia vahetamimofu Anumzamofu avufi tamage huanki'na, Juda kini ne' Jehosafati'ma kagranema omesina kagri kavufina onketfa husine. ¹⁵ Hanki menina vuta knare'ma huno zavenama nehesia ne' ome avreta eho. Hige'za ana ne' ome avre'za azageno zavena nehegeno, Ra Anumzamofu hanavemo Elisante e'ne. ¹⁶ Anante Elisa'a amanage hu'ne, Ra Anumzamo'a amanage hie, ko'ma tima evuteno hagegema hu'nea tinkagomupina rama'a keru kafintetere hiho hie. ¹⁷ Na'ankure Ra Anumzamo'a amanage huno hie, Kora neranigeno zaho'enena e'nerinigeta tamagra onkegahaze. Hianagi ama tinkagomupina timo'a avitegahie. Ana hanigetma tamagrane, bulimakao afu zagatamine, mago'a zagagafa tami'nena timo'a avite'nenigetma negahaze. ¹⁸ Hanki ama anazana Ra Anumzamo'a

amne tro hugara hu'neankino, amne tro hugahie. Ana nehuno Moapu kini ne'ene sondia vahe'anena tamagri tamazampi zanavrentena hara hu zamagateregahaze. ¹⁹ Ana nehutma hankave nentake vihureti'ma hu kaginte'naza rankumatamine, agima marerisa kumatmina hahu zamagateretma e'nerita, knarenare zafaramina antagi netretma, tinkeriramina renagreta, knare'ma huno hozama antega moparamina havereti ante aviteguhaze. ²⁰ Anage hutegeni haninkino komatigeno'a nantera ofama huknare ame huno Idomu kazigati timo'a hageno eno, ana mopafina eme marevite'ne. ²¹ Hanki zamagra maka Moapu vahe'mo'zama antahizama, 3'a kini vahe'mo'zama ha'ma eme huzmanteku'ma aze ke'ma nentahi'za, ranra vaheteti vuno kasefa vahetema vigeno ha'ma huga vahe'a maka zamagi hutru hu'za hahunaku Moapune, Idomu mopama eme atre agentega eme trotra hu'naze. ²² Ana kna evutegeni anante nanterana Moapu vahe'mo'za mase'nareti'ma oti'zama kazana, zagemo'ma tinte'ma zagemarentea zamo'a koranentike huno korankna hige'za, ogantu mani'ne'za ke'naze. ²³ Anama nehu'za amanage hu'za hu'naze, keho koranki, ana 3'a kini naga'mo'za zamagra zamagra ha' hu'za ohefri ahefri hu'negahazanki, otinketa vuta maka zazamia ome zogisune hu'naze. ²⁴ Hianagi Moapu vahe'mo'za Israeli sondia vahe'mo'zama kuma'ma eme ante'za mani'nafima azage'za, Israeli vahe'mo'za oti'za Moapu vahera ha' huzamante'za zamarotgo hazage'za, mopa zamirega fre'za nevazage'za

Israeli sondia vahe'mo'za Moapu vahera rama'a zamahe fri'naze. ²⁵ Hanki Israeli naga'mo'za Moapu vahe ranra kumatmina eri haviza nehu'za, knare'nare zafaramina antagi netre'za, tinkeri ramina renkaninere'za, knare'ma hu'nege'za hozama nentaza agupo moparamina havereti antevite'naze. Hianagi Moapu vahe rankuma'ma magoke atre'nazana Kir-heresi kumake atre'naze. Ana hazage'za nofi atifi have rusi hu'za ahe sondia vahe'mo'za ana kumara mani kagintete'za, havereti ahazageno ana kumapina ufre ufre hu'ne. ²⁶ Hanki Moapu kini ne'mo'ma keana ha'ra hugatereza hazageno, agra 700'a sondia naga'ma bainati kazima eri'za ha'ma nehaza naga zamavarege'za, rankumapintira atirami'za koro fre'za Idomu kini ne' mani'nerega vuku hu'nazanagi, anara osu'naze. ²⁷ Higeno agri kuma'ma erino kinima maniga zage mofavrea Moapu kini ne'mo'a aheni rankumamofo have kegina agofetu, tevefi kre fanane huno ofa Moapu vahe havi anumzantega hunte'ne. Anazama Israeli sondia vahe'mo'zama nege'za tusi zamagogogu nehu'za, hara atre'za mopa zamirega vu'naze.

4

Elisa'a mago kento a' azahu'nea naneke

¹ Hanki mago zupa Ra Anumzamofa kasnampa vahepinti mago kasnampa ne' fri'nea ne'mofo kento a'mo Elisana amanage huno eme asmi'ne, Muse hugantoanki nenave'ma ko'ma fri'neana kagra ko antahi'nane. Hagi ofri'ma mani'neni'a kamage nenteno, Ra Anumzamofona monora

hunte'ne. Hianagi mago ne'mofontegati zagoa nofi hu'neankino, ana ne'mo'a eno eme tare ne'mofavre ni'ararena zanavreno vanigeke kazokazo eri'za omerintegaha'e.

² Anage higeno ana ara Elisa'a amanage huno asmi'ne, Inankna hu'na nagra kaza hugahue? Nonka'afina na'a ante'nane, higeno ana a'mo'a ke nona'a huno, Muse hugantoanki mago'a zana onte'noe. Hianagi osi'a olivi masave antogeno taferopina me'ne.

³ Higeno Elisa'a ana ara asmino, Vunka tvaonka'arema nemaniza vahera zamantahigenka kavoramina osi'a e'orinka rama'a erio.

⁴ Hanki anama hute'nunka, kagrane tare mofavre ka'anena nompfi ufreta kafana erigita nemanita, ana maka kavofi masavena taginte vagareho. Anama nehanankenoma mago kavomo'ma aviteterema haniana, rure erintetere huo.

⁵ Ana kema Elisa'ma hiana ana a'mo'a antahiteno, vuno vahe kavoramina zamantahigeno eritru huteno, tare ne'ararene noma'afi ufreno kahana erigiteno, tare ne'ararena ke higeke kavoa eri amitere hakeno masavena tagintetere huno evu'ne.

⁶ Hanki ana a'mo'ma ana maka kavoramimpima masavema tagintegenno avite vagaretegenno, mago mofavre'agu huno, Mago'a kavoma me'nesiana eri namio, huno higeno mofavre'amo'a kenona'a huno, Magore huno kavoa omne'neanki hago vagare. Higeno masavemo'ma ne-eretira anante vagare'ne.

⁷ Anante ana a'mo'a Ra Anumzamofokasnampa ne' Elisana anazama fore'ma hiazana ome asamigeno, Elisa'a ana ara asmino, Vunka ana masaveramina ome zagore atrenka zagoma

erisunka, negave'ma nofi'ma hu'neana zagoa apanesenka, mago'a mesia zagoa kagrane mofavre ka'ararene ne'zana mizaseta neneta maniho huno hu'ne.

Elisa'a mago feno a'mofo ne'mofavre fri'nefinti azeri oti'nea naneke

⁸ Hanki mago zupa Elisa'a Sunemi rankumate vigeno, ana kumapina mago feno ara mani'neankino, ana a'mo'a kehigeno noma'afinti ne'zana ome ne'ne. Ana hu'neankino Elisa'ma Sunemi kumate'ma mago'a zupama eterema nehuno'a, ana a'mofo nompintike ne'zana eme ne'ne. ⁹ Hanki mago'a kna evutegeni, ana a'mo'a nevena amanage huno asmi'ne, Ama ne'ma eno'ma tagranema ne'zama eme neterema nehia nera, nagrama antahi'noana Ra Anumzamofu ruotge kasnampa ne' mani'ne. ¹⁰ E'ina hu'negu tagra nonti'amofu agofetu Elisa'ma masesia nona mago hunaraginteteta, anampinka mase sipane, ne'zama anteno nesia tra'ene, manisia tra'ene tro hunteteta, lamu tavi'ene anampinka antente'nesukeno, tagri'ma tageku'ma eterema hania zupa, anama hunaragintepinka umrerino umasegahie.

¹¹ Hanki mago zupa Elisa'a Sunemi kumate eno, anama hunaragintepinka evumarerino umaseno mani'ne. ¹² Ana huteno Elisa'a kato ne'a Gehasina amanage huno hunte'ne, Ama noma retro'ma hunte'nea ara ome kehigeno eno, higeno Gehasi'a vuno ana ara ome kehigeno e'ne. ¹³ Anama higeno'a Elisa'a amanage huno Gehasina asmi'ne, Vunka ana ara na'a kagrira mago so'ezana hugantegahu'e hunka ome

antahigo. Hagi kagrama hu izo hanankeno'a, amne Elisa'a vuno kini netero, sondia vahete ugota hu'nea nera ome zamageno kavesisia zanku'ma hnanana, ome zamasaminege'za amne trohugahaze hunka asmio. Higeno Gehasi'a ana ara anankea ome asmigeno, ana amo'a kenona huno, Nagra vahe'ni'ane knare hu'na mani'noanki'na mago'zankura atupara osu'noe. ¹⁴ Higeno ana ke'ma Gehasi'ma eno Elisama eme asmigeno'a Elisa'a huno, Knare avu'avazama ana a'mo'ma hurante'nerera na'a huntegahue'? Higeno Gehasi'a amanage hu'ne, Ne' mofavrea onte'negenoneve'a ko ranafa re'ne. ¹⁵ Anage higeno Elisa'a ana ara ome kehugeno eno higeno, Gehasi'a ome kehigeno eno kahante eme oti'ne. ¹⁶ Ana hutegenoneve'a Elisa'a ana ara amanage huno asmi'ne, Anaga'a kafufina meni amana knare, ne' mofavreka'a kazampi avaregahane. Higeno ana a'mo'a ke nona huno, kvanimoka Ra Anumzamofoneve'a eri'za vahe mani'nanki havigea osuo. ¹⁷ Hianagi ana a'mo'a henka mofavre amu'ene huno, Elisa'ma hu'nea kante anteno anaga'a kafufina, ana kna fatgore ne' mofavre kasente'ne.

¹⁸ Hanki henka ana mofavremo'a ra huteno mago zupa, nefa'a hozafi eri'za vahe'anema witi nevasgazafi vu'ne. ¹⁹ Hanki anampi mani'nenoneve'a nefana asmio, Nase'nimo'a tusi natagrie, natagrie, huno higeno, nefa'a mago eri'za vahe hunteno, avrenka nerera'ma mani'nerega vuo. ²⁰ Higeno eri'za ne'mo'a ana mofavrea avresga huno nerera ome ami'geno, nerera asumpi maseno mani'negenoneve'a vuno ferusegenoneve'a fri'ne.

21 Ana higeno ana a'mo'a anama fria mofavre'a erino marerino, Anumzamofu eri'za vahe Elisa'ma nemasea sipare ome antemaseteno, kafa erinegino atreno atirami'ne. 22 Anante ana a'mo'a nevena kezatimino anage hu'ne, Muse hugantoanki mago eri'za ne'ene mago donki afura namige'na Ra Anumzamofu kasnampa ne' ame hu'na ome kete'na a'neni. 23 Anage higeno ana a'mofu neve'a huno, Menina kasefa ikana omnege, mani fruhu kna Sabatia omne'neanki, na'a higenka menina vu'za nehane? Hianagi ana a'mo'a huno, E'ina hu'neanagi knare hu'neanki'na amne vugahue. 24 Anante ana a'mo'a donki afura azerinte fatgo nehuno, eri'za ne'agura huno, avazu hunka ame'ma hunka vuo. Hanki donkimo'ma akoheno vinogura nagrake'za kasamigahue. 25 Hanki anage hutegeke, ana a'ene eri'za ne'anena, Ra Anumzamofu kasnampa ne' Elisa ome keku Karmeli agonare vu'na'e.

Hanki zanagra afete nevakeno Elisa'a nezanageno kato ne'a Gehasina asamino, antu Sunemiti a' ne-eanki ko. 26 Hanki kagra kagarenka vunka ana a'ra ome negenka, kagrane, negave'ene, mofavreka'anena knare huta mani'nazo? hunka antahigo. Higeno Gehasi'a anankema ome asmigeno'a, ana a'mo'a kenona'a huno, mago kea omne'neanki knare huta mani'none. 27 Hanki ana a'mo'ma Ra Anumzamofu eri'za ne'ma agonafima mani'nere uhanatino, Elisana agiafi rena nereno, agiare azeri antroko hu'ne, anama hiaza Gehasi'ma negeno'a, ana ara retufe ogantu atreku hu'neanagi, Elisa'a Gehasina asmino,

Agra tusi'a knazampi mani'negahianki atrenenka ko. Hagi agrama knafima mani'neazana Ra Anumzamo'a knafi mani'ne huno onasami'ne. ²⁸ Anante ana a'mo'a anage hu'ne, Kva vahe'ni'a Ra Anumzamofu eri'za vahe'moka, nagra ne'mofavregura kantahi onkenoanki, kagrama hana kante anteno Anumzamo mofavrea nami'ne. Hianagi nagrama hu'noana renavataga osuo hu'na hu'noe. ²⁹ Ana ke'ma Elisa'ma nentahino'a, Gehasina anage huno asmi'ne, Zaza kenaka'a kamu nofipi eri pasihunka ahenevazinka kazampina azompani'a enerinka kagarenka Sunemi rankumate vuo. Hanki kantegama vahe'ma nezmagesunka keaga huozaminka, keagama hunegami sagenkanena kenona osunka, vuvava hunka ana a'mofu nompfi umarerinka ana mofavremofu avugosafi azompania omento. ³⁰ Hianagi ana mofavremofu nerera'a amanage hu'ne, Kasefa huno mani'nea Ra Anumzamofu avufine kagri kavufine tamage hu'na nehuankina, nagra katre'na ovugahue, higeno Elisa'a otino ana a'ene Sunemi ete vu'ne. ³¹ Hanki Gehasia vugota huno Elisa azompa ana mofavremofu avugosafi ome ante'ne. Hianagi tamage huno mago'zana forera osu'ne. Ana higeno Gehasia ete vuno Elisa'ma kantegama ne-egeno ome asmino, Kema nasmi'nazana ome huanagi ana mofavremo'a oraoti'ne. ³² Higeno Elisa'a nonte uhanatiteno umarerino keana, agrama nemasea sipare, anama fri'nea risera mase'negeno ke'ne. ³³ Hagi hunaragintepinka umarerino kahana erigiteno, Ra Anumzamofontega nunamuna hu'ne.

³⁴ Anante ana rise'ma mase'nea sipare marerino ana rise'mofo agofetu unemaseno, agira agite nenteno, avurga avure nenteno, azana azante ante'ne. Ana higeno ana rise'mofo avufgamo'a osi'a amuho hukna hu'ne. ³⁵ Amuho higeno otino osi'a ana nompì vano huteno ete mago'ene ana huno avufgare mase'ne. Mase'negenò seveni'a zupa kasera ruteno avurga ruhari hu'ne. ³⁶ Ana'ma nehiana Elisa'a Gehasina kehigeno egeno anage huno asmi'ne, vunka nererana ome kehugenò eno, higeno kema hiaza huno Gehasi'a ana ara ome kehigeno emarerigeno, Elisa'a huno, ne'mofavreka'a ete avro. ³⁷ Higeno ana a'mo'a anampinka emarerino Elisana agafi avugosaregati emeseno kepri huno humuse hunenteno, ana mofavre'a avreno megì'a atiramino vu'ne.

Afi hagonefa kre'za nete'za fri'za hazageno Elisa'a zamaza hu'nea naneke

³⁸ Mago'a kna evutegenò Elisa'a eteno Gilgali vu'neana ana mopafina ne'zana fanane higeno tusi'a zamaga tonto hu'ne. Hanki anampima mago'a nemaniza kasnampa vahe'mo'za agrane mago zupa eme eritru hu'za mani'naze. Ana hazageno Elisa'a kato ne'a amanage huno asmi'ne, Rankavo erinka ana kasnampa vahera ne'zana krezamanto. ³⁹ Higeno kasnampa vahepinti mago'mo vuno kamo'za ome huno eme kreku nevuno ome keana, afi hagonefa rente'negenò ome keteno, e'i afi hagonefa me'ne huno on-tahineno, mago'a tagiazamo zaza kena'afi er-inteno e'ne. Eteno anante eme akrakru hi-azamo ana kamo'ene kavofina kre'ne. ⁴⁰ Hanki

ana ne'zama tafepi atintete'za, ana kasnampa vahe'mo'za agafa hu'za nene'za krafa hu'za, Ra Anumzamofu vahe Elisaga ama ne'zamo'a tusi akaheankino vahe tahe frigahie nehu'za one'za atre'naze. ⁴¹ Hanki anama hazageno Elisa'a zamamino, witireti trohu flaua erita eho, hige'za eri'za azageno ana kamo'ma kre'naza kavofi ana flauara netreno kato ne'agu huno, refko hunka tafepi zamige'za neho. Higeno kema hianza huno eri'za ne'amo'a maka kasnampa vahera atino zamige'za ne'nazanagi, ana ne'zamo'a zamazeri havizana osu'ne.

Elisa'ma 100'a vahe breti zamige'za ne'naza naneke

⁴² Mago zupa Ba'al-Salisa rankumateti e'nea ne'mo'a, ese hamre'naza bali ragareti tro hu'naza bretiramina 20'a enerino, mago'a kasefa bali raganena ku'afi erarineno Ra Anumzamofu eri'za ne' Elisante egeno, Elisa'a kato ne'a asmimo, Ama ne'zana ama vahera zamige'za neho. ⁴³ Anage higeno kato ne'amo'a Elisana antahigeno, Inankna hu'na ama 100'a vahera, asama ne'zana zamisuge'za negahaze. Higeno Elisa'a ana kemofu nona huno, Zaminke'za neho. Na'ankure Ra Anumzamo'a huno, nenesageno mago'a amne megahie hianki zaminke'za neho. ⁴⁴ Anante Elisana kato ne'amo'a ana ne'zana zamige'za nenageno, Ra Anumzamo'ma hu'nea kante anteno mago'a amne me'ne.

5

Elisa'ma Nemani fugonkri azeri so'ema hu'nea naneke

¹ Hanki Nemani'a agra Siria sondia vahete kva ne' mani'ne. Ana hu'neno agri kva ne'amofu avurera knare ne' mani'negeno kva ne'amo'a muse hunentea ne' mani'ne. Na'ankure Ra Anumzamo'a agrira aza hige'za Siria vahe'mo'za ha' vahe'zmia hara huzmagatere'nagu anara hu'ne. Nemani'a hanave sondia netfa mani'neanagi, agrira fugo namumo azeri haviza hu'ne.

² Hanki mago kna Siria sondia vahe'mo'za Israeli vahera rohu ome renezmente'za, anampinti mago osi mofara avre'za vu'naze. Ana hazageno ana mofa'mo'a Nemani a'mofu eri'za mofa umani'ne. ³ Henka ana mofa'mo'a Nemani nenarona amanage huno asmi'ne, Sameriama mani'nea kasnampa ne'ma negave'ma vuno ome kesiana, amne fugo kri'a azeri so'e hugahie. ⁴ Anankema Nemani'ma nentahino'a, kva ne'are vuno, ana Israeli mofa'mo'ma hiankea ome asmi'ne. ⁵ Higeno kini ne'mo'a ame huno Nemanina asmino, Israeli kini netega nagra mago avo krenta'ne erinka vunka ome amigahane, nehuno kema hiaza higeno ana avona enerino kna'amo'a 340 kilo hu'nea silva zagone enerino, kna'amo'a 60 kilo hu'nea goli enerino, knare'nare kukena 10ni'a e'nerino vu'ne.

⁶ Hanki ana Israeli kini netegama krente'ne avona amanahu avo krente'ne. Nagra eri'za vaheni'a Nemanina ama avona kre'na huntogeno kagritega vianki, fugo kri'a azeri so'e hunto. ⁷ Hanki anante Israeli kini ne'mo'ma ana avoma hampriteno'a, zaza kukena'a tagato nehuno amanage hu'ne, Nagra Anumza mani'ne'na vahera ahe nefri'na, vahera fripintira azeri

oti'naku hugeno hio. Ama ne'mo'a fugo krima eri'nea nera azeri so'e huogura huntegeno ome'neanki, nagrama antahuana ha' eme hurante'naku mago'a kankamunku hakeno anara hu'ne. ⁸ Hianagi Ra Anumzamofu kasnampa ne' Elisa'ma antahiana Israeli kini ne'mo'ma za'za kukena'ama tagato'ma hiankema nentahino'a, kato ne'a huntegeno vuno amanage hu'ne, Na'ane hunka za'za kukenaka'a tagatora hu'nane? Hagi ana nera atregeno nagrite ena Israelia mago kasnampa nera mani'ne hu'na averira hanena keno antahino hugahie. ⁹ Higeno Nemani'a hosi afutamine, karisiramima'ane vuno, Elisa nomofu kafante umani'naze ¹⁰ Anante Elisa'a mago kato vahe huntenu, Nemanina amanage hunka ome asamio, kagra vunka 7ni'a zupa Jodani timpi tina ome fregeno, kavufamo'a so'e hina agru hugahane huno hie hunka ome asamio. ¹¹ Hianagi Nemanina tusi arimpahegeno nevuno amanage hu'ne, Nagrama antahuana atiramino eme otine'no, Ra Anumzana agri Anumzamofu agi neheno, azana rusutenu veraveverave nehuno fugonkrini'a nazeri so'e hugahie hu'na huanagi anara osie. ¹² Hanki Damaskasia tare tintrena Abana tine Farpari timokea ana maka Israelima me'nea tintamina zamagaterena'e. Ana hu'neanki'na anampi tina fre'na so'ea hugare, nehuno tusi arimpa nehegeno rukrahe huno atreno vu'ne. ¹³ Hianagi Nemanina eri'za vahe'amo'za eza amanage hu'za asmi'naze, kva ne'moka kasnampa ne'mo'ma mago'ma amuhoma hu'nea zama tro huo huno'ma hiresina, amne ana zana tro hasine. Hu'negu agrama

hianza hunka vunka tina ome fregeno fugo namumo'a atregantena agru huo. ¹⁴ Higeno Nemani'a ana vaheke antahiteno vuno, Jodani timpi 7ni'a zupa tina ome fre'ne. Ra Anumzamofu kasnampa ne' Elisa'ma hu'nea kante anteno tina fregeno fugo kri'amo'a atrentegeno, avufgamo'a osi mofavremofu avufgamo'ma hianza huno agrumentake hu'ne.

¹⁵ Ana hutege'za Nemani'ene eri'za vahe'amo'za ete Ra Anumzamofu kasnampa nete e'naze. Anama hute'za Nemani'a Elisa avuga ome otino amanage hu'ne, Menima nagrama antahuana maka ama mopafina mago anumzana omani'neanki, Israeli vahe'motma tamagri Anumzamo agrake maka vahe Ra Anumzana mani'ne. E'ina hu'negu muse hugantoanki kvanimoka ama kamua musezana erio. ¹⁶ Anagama higeno'a, Elisa'a kenona'a amanage hu'ne, Ra Anumzama kasefa huno mani'nege'nama Agri eri'zama enerua Anumzamofu agifi tamage hu'na huankina, mago musezana e'origahue. Anage higeno Nemani'a tutu huno erio hu'neanagi, Elisa'a e'oritfa hu'ne.

¹⁷ Anagama higeno'a, anante Nemani'a Elisana asmimo, Kagra musezama e'oriku'ma hanunka, kvanimoka natrege'na mago'a Israelitira mopa kate'na tare miuli donki afu tre'mokema eriga avamente eri'na kumanirega va'nenno. Hanki kvanimoka meninteti'ma vanige'na mago'a anumzantera Kresramana vuontege, ofanena huontegahue. Hianagi Ra Anumzamofonteke kresramna vunente'na, ofanena huntegahue.

¹⁸ Hianagi eri'za vahe'kamo'na Ra Anumzamo'a

magoke zantfante kumi'ni'a atrentegahie. Kva ne'nimo'ma Rimoni havi anumzamofu mono nompima nevuno'a, nazante azerineno mono'ma hunte'naku'ma kepri'ma hige'na, nagrane prira nehue. E'ina hu'negu eri'za vaheka'mo'na Ra Anumzamo'a kumini'a atrenantesie. ¹⁹ Anage higeno Elisa'a asmino, antahintahi hakarea osunka krimpa frune vuo. Hianagi Nemani'a zazatera ovu'negeno,

Gehasi'ma havige hu'nea zamofo nona'a knaza eri'nea naneke

²⁰ Ra Anumzamofu eri'za ne' Elisa kato ne'mo Gehasi'a amanage huno agesa antahi'ne, Kvani'mo'a Nemanina amne atregeno vu'ne. Na'ahigeno Nemani'ma musezama amiku'ma hiazana e'ori'ne. Kasefa huno mani'nea Ra Anumzamofu avufi tamage huanki'na, nagra Nemani amage taragi'na vu'na ana zantamia mago'a ome erigahue. ²¹ Anage nehuno Gehasi'a agareno Nemanina avaririno vu'ne. Hanki Gehasi'ma avaririno eazama Nemani'ma negeno'a, Gehasina agenaku karisi'afinti takaureno Gehasina anage huno antahige'ne, Mago'a hazenke me'negenka neano? ²² Higeno Gehasi'a kenona huno, Mago'a kea omne'neanki, kva ne'nimo'a amanage huo huno hunante'ne. Efraemi naga agona mopafima mani'naza kasnampa vahepinti menina tare netrena e'na'e. Ana hu'naku kagra mago silva zagone kukena tare zanamiogu hunantege'na e'noe. ²³ Higeno Nemani'a kenona'a huno, I'o silva zagoa mago kura e'origahananki, tare ku erigahane huno nehuno, Gehasina tutu huno erio higeno, Gehasi'a

antahi fru huno eri'ne. Ana nehuno Nemani'a kna'amo'a 68 kilo hu'nea silva zago refko huno tare kupi eraritere nehuno, kukena tare erinteno eri zanamigeke tare eri'za vahe'amokea Gehasina azahuke erike vu'na'e. ²⁴ Hanki agonare'ma ete'za, Gehasia ana zantamina tare eri'za netremokizni zanazampintira erino noma'afi erinenteno, ana netrena huznantegeke ete vu'na'e. ²⁵ Ana huteno Gehasia ufreno Elisa avure uotigeno, Elisa'a huno, Iga vu'nanane, huno antahigegenno Gehasi'a kenona huno, Kva vahe'nimoka mago'arega vu'na e'na osu'noe. ²⁶ Hianagi Elisa'a amanage huno asmi'ne, Mago vahemo'ma kagrane keaga huku'ma karisiafinti'ma erami'neana, nagra avamupina kagrane mani'nena kagenoana ontahi'nampi? Menina zago erige, kukena erige, olivi hoza erige, waini hoza erige, sipisipi afutami erige, bulimakao afu tami erige, eri'za veneneramine, eri'za a'neneramina zamavare kna omane'ne. ²⁷ E'ina hu'negu Nemani fugo krimo'a takaureno kagrite'ene kagripinti'ma fore'ma hanaza vahete'ene maka kna mevava huno vugahie. Anage hutegenno Elisa avugati'ma Gehasi'a atreno nevigeno, fugo krimo'a azeri haviza higeno maka avufgamo'a efenentake huno hamponkna hu'ne.

6

Sa'ume timpri rugatitre'naza ete Elisama eri'nea zamofonaneke

¹ Mago zupa kasnampa naga'moza Elisanku amanage hu'naze, Tagrama eta kagranema eme atru huta nemanuna nomo'a osi hu'negeta

titipa nehune. ² Hagi kagra amne tatresanketa Jodani tintega vuta tamente tamente zafa ome antagitere huta, eme atruma huta manisuna nona kasefa kigahumpi? Hazageno Elisa'a kenona huno, Knareki kema hazaza huta viho. ³ Anante mago kasnampa ne'mo'a Elisana amanage huno antahige'ne, Muse hugantoanki tagranena amne egahampi? Higeno Elisa'a huno, Izo amane tamagranena vugahue. ⁴ Anagama huteno'a Elisa'a zamagrane vige'za, Jodani tinte'ma vute'za, agafa hu'za zafaramina antagi'naze. ⁵ Hianagi kasnampa vahe'pinti mago'zamimo'a zafa nentagigeno sa'ume'amo'a katiramino Jodani timpi fre'ne. Ana higeno kezatino, Oho, kva vahe'nimoka, vahe sau'me zamantahige'na eri'na e'noa saumemo katiramino timpi fre'ne. ⁶ Hanki anante Ra Anumzamofu eri'za ne' Elisa'a amanage hu'ne, Inante saumemo'a ufre'ne, higeno ufre'neama'a asami ankeretegeni, Elisa'a osi zafa azanku'na rukafrino anama ufrenere atrogeno ana sasumemo'a timofo avozare mareri'ne. ⁷ Anama higeno'a Elisa'a huno, Hanki erio, huno higeno ana kasnampa ne'mo'a azana ante henkamuteno ana sa'umena eri'ne.

Elisa'a nunamu higeno Siria sondia vahe zamavumo asuhu'nea naneke

⁸ Hanki knane knanena Siria kini ne'mo'ma Israeli vahe'ma ha'ma eme huzamanteku'ma nehuno'a, e'ire e'ire seli nonkumara ome anteta mani'neta Israeli vahera hara huzmantegahune huno sondia vahete kva vahe'age zamavaretru huno kea anaki'ne. ⁹ Hianagi Ra Anumzamofu eri'za ne' Elisa'a Israeli kini netega anage huno

kea atrente'ne, Siria vahe'mo'za hahuranteku seli nonkuma eme antazanki kva hu'nenka e'irega ovuo huno asamitere hu'ne. ¹⁰ Anagema higeno'a, Israeli kini ne'mo'a sondia vahe'a huzmantege'za vu'za Elisa'ma zamasamirera ome kva hutere hu'naze. Rama'a zupa ana hutere hu'naze.

¹¹ Anama nehazageno'a, Siria kini ne'mofona tusi rimpahene. Ana higeno Siria kini ne'mo'a, sondia vahete ugagota kva vahera kehige'za azageno amanage huno zamantahige'ne, ina ne'mo Israeli kini netega anteno, tagrama huna kea ome nesamifi nasamiho? ¹² Higeno mago eri'za vahe'amo'a asmino, a'o tagra ome nosamunanki Israelima mani'nea kasnampa ne' Elisa agra Israeli kini nera nesamiankino, nemsampinkama oku'ama hana nanekenena nentahino agra nesamie. ¹³ Anagema higeno'a, kini ne'mo'a eri'za vahe'a zamasamino, inantega Elisa'a mani'nefi ome haketa ketenke'na sondia vahe huzmanta'nenana vu'za ome avre'za amare eho. Hige'za vu'za ome hake'za kefore hute'za e'za anage hu'naze, Agra Dotani kumate mani'ne. ¹⁴ Higeno kini ne'mo'a tusi sondia vahe krerafane, hosi afutamine, karisiramine zamatrege'za kenage Dotani vu'za ana rankumara kafo ome ante'za avazagi kagi'naze.

¹⁵ Hanki Anumzamofa eri'za ne' Elisa kato ne'mo'a nanterana atiramino keana, Siria sondia vahe'mo'za karisine, hosi afu'zmine emani'ne'za ana kumara avazigaginte'nageno zamage'ne. Ana huteno otino anage hu'ne, Oho kva vahe'nimoka, Siria vahe'mo'za tavazagi kagi'nazanki, tagra na'a hugahune?

16 Higeno Elisa'a amanage huno asami'ne, Kagra korora osuo. Na'ankure tagri kazigama mani'namo'za zamagrira zamagatere'za rama'a mani'naze. 17 Anante Elisa'a nunamuna amanage huno hu'ne, Ra Anumzamoka muse hugantoanki avua erihari hugeno keno, higeno Ra Anumzamo'a avua erihari higeno keana, mani'nampi me'nea agonaramimpina tusi'a hosi afutamimo'ene, tevenefake karisiramimo Elisana megaginte'negeno ke'ne. 18 Hagi anante Siria sondia vahe'mo'za agrama mani'neregama erami tava'oma nehazageno'a, Elisa'a amanage huno Ra Anumzamofontega nunamuna hu'ne, Ra Anumzamoka ama sondia vahe'mokizmia zamavua erisu huo, huno higeno Elisa'ma hia kante, Ra Anumzamo'a sondia vahe'mokizmi zamavua erisu hu'ne. 19 Higeno Elisa'a amanage huno ana sondia vahe'mokizmia zamasami'ne, Kana hazagreta ru kumate e'naze. Hu'negu namage navaririta enke'na anama kenaku'ma aza ne'mofonte tamavre'na va'nenno. Anage hige'za Elisana amage vazageno zamavareno Sameria rankumate vu'ne.

20 Hagi anama Sameria rankumapima ufretazageno'a, Elisa'a amanage hu'ne, Ra Anumzamoka ama sondia vahe'mokizmi zamavua erihari huge'za ete keho. Higeno Ra Anumzamo'a zamavua ete erihari hige'za kazana zamagra Sameria kumamofu amu'nompi mani'naze. 21 Anama hazazama Israeli kini ne'mo'ma negeno'a, Elisana amanage huno asami'ne, Nenfaga hu i'zo huge'na ama vahera zamahe fri'nenno? 22 Higeno Elisa'a kenona'a amanage hu'ne, kagra ozamahegahane.

Na'ankure kazinuti'ene atireti'ma ha'ma hunka zamavrana vahera, zamahe nofrine. E'ina hu'negu ne'zane tine nezaminka zamatrege'za kinizmima mani'nerega ete viho. ²³ Higeno Israeli kini ne'mo'a tusi'a ne'za ana sondia vahera krezmantage'za, ana ne'zane tinena nevagama retazageno, huzmantege'za ete kini zamimo'ma Siriamani mani'nerege vu'naze. Ana hige'za Siria sondia vahe'mo'za mago'enena e'za Israeli vahera rohura eme ozami'naze.

Sameria kumapi tusi'a zamagatonto kna fore hu'nea naneke

²⁴ Hanki henka, mago'a kafua evutegeni, Siria kini ne' Ben-Hadati'a maka sondia vahe'a zamazeri tru hutege'za, vu'za Sameria kumara ha' huzamantenaku ome kafonte'za avazagigagi'naze. ²⁵ Hagi za'za kna Siria vahe'mo'za Sameria kumara kafo ante'za avazagigagi zamantazage'za, vu'za e'za hu'za ne'zama eri'za nekana omanegeni, Sameria kumapina tusi'a zamagatontoza fore hu'ne. Higeno mago vahe'mo'ma tonki afu'mofo aseni'ama mizama hu'naku'ma hu'neana, kna'amo'a 0.9kilo hu'nea silva zagoreti miza nehu'za, namamofo rifa'a kna'amo'ma 63gremi hu'neana, kna'amo'a 57gremi hu'nea silva zagoreti mizase avamente vu'ne. ²⁶ Ana'ma higeno mago zupa Israeli kini ne'mo'a have keginamofo agofetu enevigeno mago a'mo'a kezatino, kini'nimoka muse hugantoanki, naza huo. ²⁷ Anage higeno kini ne'mo'a amanage huno asmi'ne, Ra Anumzamo'ma kazama nosanige'na, nagra nankna hu'na kaza hugahue? Kagrama

antahinana witima neharaza kumapinti witia eri kamige, wainima regatatima nehaza kumapintira wainia eri'na kaza hugahuo? A'o anara osugahue. ²⁸ Anante ana kini ne'mo'a ana ara antahigeno, Nagra na'a hugante'nuegu nehane? Higeno ana a'mo'a kini nera asmino, Ama a'mo'a nagriku huno, ne'mofavreka'a menina ahegeta neteta, okina nagra ne'mofavreni'a ahesugeta negahu'e hu'ne. ²⁹ Hige'na nagra mofavre'ni'a ahogeta kavofi kreta neteta, anante knazupa agri nonte vu'na, kagra mofavre'ka'a ahegeta na'mneno hu'na huana, agra mofavre'a azeri fraki'ne. ³⁰ Higeno ana a'mofo kema kini ne'mo'ma nentahino'a, avatera asunku kukena hu'nen, amegama antani'nea kini zaza kukena'a tagato tugutu nehuno, ana have keginamofo agofetu nevig'e'za, ke'naze. ³¹ Anante kini ne'mo'a amanage hu'ne, Amama e'neruna knazamofo agafa'a Elisa mani'ne. E'ina hu'negu nagra menina Sarafati kumateti ne' Elisana ananke akafrigahue. Ana'ma osanugen'o'a, Anumzamo'a ama ana knare okina nagrira nazeri havizantfa hugahie. ³² Hagi kini ne'mo'ma anagama huteno'a, mago eri'za vahe huntengeno Elisa'ma mani'nerega vu'ne. Hanki ana zupa Elisa'a noma'afi Israeli ranra kva vahe'ene atru hu'za mago'a zanku keaga nehu'za mani'nazageno, kini ne'mo'ma huntengeno ugota huno vu'nea eri'za nera uohanati'negeno, Elisa'a ana ranra kva vahetamina amanage huno zamasami'ne, Vahe'ma zamahe fri kini ne'mofo mofavremo'a, nagri nananke akafrinogu mago vahe huntengeno ne-e. Hianagi ana ne'ma esanigeta, kafa erigita

rentrako hinkeno, nompina emareorino. Anama hanageno'a, kini ne'mo'a agra'a ana nera avaririno egahie. ³³ Hagi Elisa'a ana keaga huvaga orenogeno, kini ne'mofo kema erino vuno e'noma hu eri'za ne'mo'a agrite eramino e'ne. Hagi anante kini ne'mo'enena eno amanage hu'ne, Ra Anumzamo'a ama knazana atregeno tagritera efore nehie. Ana nehigu mago knare'zana Ra Anumzamo'a tagrira taza osugahiankina agrira mago'enena avegante'na omanigahue.

7

Elisa'a ne'zama erisaza zanku huvempa hu'nea naneke

¹ Hianagi Elisa'a amanage huno hu'ne, Ra Anumzamo'a amanage huno hianki antahio, knare witireti trohu flauara, kna'amo'a 3'a kiloma hu'nesiane, balia kna'amo'a 6si'a kiloma hu'nesiana Sameria rankumamofa kafantera, ama ana knare okina kna'amo'a 11ni'a gremi hu'nesia silva zagore atresage'za mizasegahaze.

² Hagi anagama higeno'a, kini ne'mofo avate'ma kva nehia eri'za ne'mo'a, Elisa ke nona'a amanage hu'ne, Nagrama antahuana Ra Anumzamo'ma mona kahama erinagi hagaro hanigeno, ko'ma rianza huno nezamo'a tamisnianagi magoke zupagera ame huno ana ne'zamo'a aviraotegahie. Hianagi Elisa'a ana nera asmimo, kagra kavufinti ana ne'zana kegahananagi, tamage hunka ana nezampintira magore hunka onetfa hugahane.

Siria vahe'mo'za kafo'ma ante'nafinti atre'za koro fre'naza naneke

³ Hanki ana knafina, Sameria rankumamofoma ufre kafantera fugo kri eri'naza vahera ⁴a nemani'zanki'za, zamagra'a amanage hu'za hu'naze, Nahanigeta tagra amarera mani'neta frigahune? ⁴ Hagi Sameria kumapina ufreta ne'zankura hakosinagi, zamaga tonto higeno ne'zana kumamofu agu'afina omne'neankita ufresuta ufrigahune. Hagi ama anante'ma manisunana ana zanke huta frigahune. E'ina hu'negu otinketa Siria vahe'mo'zama seli nonkuma'ma eme ante'za mani'nafi vanunke'zama tahe frisazana knare hugahie. Hagi ontahe'zama tatresazana knare hugahie. ⁵ Anage hute'za kinaga rehanima hiam'a oti'za, Siria vahe'ma seli nonkuma'ma eme ante'za mani'nafi vu'naze. Hanki ana kuma'ma ome atretegama unehanati'zama kazana, ana kumapina magore hu'za vahera omani'nage'za ke'naze. ⁶ Na'ankure ana maka Siria vahe'mo'zama koro'ma fre'nazana, ana kinaga Siria vahera Ra Anumzamo'a zamagesa eri hagro hige'zama antahi'zana, tusi'a sondia vahe krefamo hosi afu agumpine, karisifine mani'ne'za ha' eme huzmanteku eri'za neaza agasasagna agasasa nentahi'za, amanage hu'za hu'naze, Keho Israeli kini ne'mo'a, Hiti kinine, Isipi kinine zago misa sezmantageke erimago hu'za ha' huranteku neaze hu'naze. ⁷ Hagi ana Siria vahe'mo'za anagama nehu'za, ame hu'za ana kinagage, seli nozamima, hosi afu'zamima, tonki afu'zamine, ana maka zazmia fragu vazitre'za zamavapa atre'za korora fre'naze. ⁸ Hanki zamagra ana ⁴a fugo namuma zamarenea vahe'mo'zama Siria

vahe kumapima ehanatite'za, mago seli nomp
 ufre'za kazana, ne'zane tine me'nege'za ome
 eri'za nene'za, silvane, goline tavaraveraminena
 eri'za ome fraki'naze. Ete mago'ene e'za mago seli
 nomp umareri'za mago'a zantamina eme eri'za
 ome fraki'naze.

⁹ Anama hute'za anante zamagra'a amanage
 hu'naze, Amanahu'ma hunana knare tavu'tavara
 osune. Hanki menina musema hanuna
 kna efore hu'negu, tagraguke'ma nentahita
 atre'nesunkeno'ma meno ko'mataniana,
 tagra knazana erigahunanki, otinketa vuta
 kinimofu nagara ama ana zamofonkea ome
 zamasamimneno.

¹⁰ Anagema hute'za vu'za
 Sameria rankuma kafante'ma kvama nehaza
 vahera kezanke hu'za zamasmiz'za, Siria
 vahe'mo'zama seli noma eme ki'za mani'naza
 kumapima uhanatitama konana, tamage
 huta mago vahera onketa, mago vahe'mofo
 ageru'enena ontahi'none. Hagi hosi afu'ene,
 tonki afu'ma rente'naza zanke megeno, seli
 nontamimpina maka zamo'a anante me'ne

¹¹ Hagi rankumamofu kafante'ma kvama nehaza
 vahe'mo'za anankema nentahi'za, agu'afima
 mani'naza vahera kezati'za zamasamizage'za,
 kini ne'mofo nontega vu'za naga'amofona
 anazamofu agenkea ome asami'naze.

¹² Hagi ana kenageke kini ne'mo'a ana nanekea nentahino,
 oti'no eri'za vahe'a amanage huno zamasami'ne,
 Siria vahe'mo'za e'inahu'ma hazana antahiho,
 zamagrama ke'za antahi'zama hazana tagra
 tagazanku frunanki'za, zamagra amanahu
 zamagesa antahigahaze, trampu vuta ome
 frakinesunke'za zamagra rankuma'zamima

atre'zama fegi'ma esageta, ome zamazenerita, rankumazaminena erigahune hu'za fraki'naze. ¹³ Hagi ana kema hia kemofo nona'a, kini ne'mofo eri'za vahepinti mago eri'za ne'amo'a anage huno asmi'ne, 5fu'a hosi afutaminke mani'nazanki zamatrege'za eri'za vu'za Siria vahetera naza fore hu'nefi ome keho. Hanki Siria vahe'mo'zama ana vahe'ma zamahe frisazana, e'i knare hugahie. Na'ankure tagrama ama rankumapima mani'nona vahe'motanena, anazanke huta frigahune. ¹⁴ Hanki tare karisi'ma me'ne hosi afutrena avrenezamino, kini ne'mo'a Siria vahetera naza fore hu'nefi vuta ome keho huno huzmante'ne.

¹⁵ Anage hige'za Siria vahera zamavariri'za vuvava hu'za Jodani tintegama nevu'za kazana, koro'ma fre'za nevu'za, karankama kukenafi, ha'zampi mago'azama atrete atretema hu'za vu'naza zana ome nege'za, ete vu'za kini nera ome asmi'naze. ¹⁶ Hagi Sameria vahe'mo'zama ana kema nentahi'za, Siria vahe'mo'zama kuma'ma eme ante'za mani'naza kumapi ame hu'za vu'za, ana kumapima atre'za vu'naza zantamina maka ome eri'naze. Hagi anampintira tusi'a bali raisine, rama'a flaua'ene erite'za, Ra Anumzamo'ma hu'nea kante ante'za, kna'amo'a 3'a kilo hu'nea flauate'ene, kna'amo'a 6si'a kiloma hu'nea balia, kna'amo'a 11ni'a gremi hu'nea silva zagoreke atre'naze.

¹⁷ Hagi kini ne'mo'a avate kva nera huntegenovuno, rankumamofokafante'ma kvama nehaza sondia vahe' ome kegava huzmante'ne. Hagi ana ne'mo'a kahamofotava'onte oti'nege'za, erintagu hu'zama fegi'ma vaza vahe'mo'za

reraraka hutre'za rerari hazageno fri'ne. E'inama hu'neana Anumzamofu eri'za ne' Elisa'ma kini ne'ma asami'nea kasnampa kemo'a nena'a efore hu'ne. ¹⁸ Hagi Ra Anumzamofu eri'za ne' Elisa'ma kini ne'ma asmimo, amana knare oki'na, Sameria rankuma'mofu kafantera, knare witireti trohu flauara, kna'amo'a 3'a kiloma hu'nesiane, bali raisia kna'amo'a 6si'a kiloma hu'nesiana 11ni'a gremi hu'nea silva zagoreke atregahazema hu'nea ke'mo'a, nena'a efore hu'ne. ¹⁹ Hagi kora anama rerari'ma hazageno'ma fria eri'za ne'mo'a, Elisana kenona'a amanage hu'neane, Nagrama antahuana Ra Anumzamo'ma mona kahama erinagi hagro hanigeno, ko'ma riazza huno ne'zamo'a herafiramigahianagi magoke zupagera ame huno ana ne'zamo'a avira otegahie hu'ne. Hianagi Elisa'a ana nera asmimo, kagra kavufinti ana ne'zana kegahane. Hianagi tamage hunka ana ne'zampintira magore hunka onetfa hugahane huno, ²⁰ Elisa'ma asmi'nea kemo'a nena'a efore higeno, ana nera ran kuma'mofu kahampi zamagareti rehapati'za rerari hazageno fri'ne.

8

Sunemi kumateti kento a'mo mopa'a eteno ome eri'nea naneke

¹ Hanki fri'negeni Elisa'ma azeri oti'nea rise'mofu nererana, Elisa'a mago zupa vuno nanekea amanage huno ome asami'ne, Otinka nagaka'a zamavarenka ina moparega atupa knafi umaniku'ma hanana moparega umanio. Na'ankure Ra Anumzamo'a huno, amama

mani'nona mopafina 7ni'a kafufi ne'zana omanenesigeno zamaga tontozanku hugahaze huno hu'ne. ² Higeno ana a'mo'a otino Ra Anumzamofu eri'za ne' Elisa'ma hianke antahino, naga'a zamavareno Filistia vahe'mokizmi moparega vu'za, anantega 7ni'a kafu umani'naze. ³ Anante ana 7ni'a kafua evuvagaretegeno, ana a'mo'a Filistia mopa atreno, Israeli mopare eteno, mopa'ane noma'ane ete erinaku kini ne'mofonte vuno keaga ome hu'ne. ⁴ Hagi ana knarera kini ne'mo'a Anumzamofu eri'za ne' Elisama azama nehia ne' Gehasina asmino, Elisa'ma maka ranra eri'zama eri'nea zamofu agenkea nasmio. ⁵ Higeno Elisa'ma mago rise'ma fri'nefinti azeri oti'nea zamofu agenkea Gehasi'a kini nera nesamigeno, anante ana mofavremofu nerera'a, mopa'ane noma'ankenku kini ne' antahigeno erisigu e'ne. Anante ana ara egeno Gehasi'a kini nera asmino, kema hua a'ene, fri'nefinti'ma azeri oti'nea mofavre'anena amu nea'anki ko. ⁶ Hanki anante kini ne'mo'a Elisa'ma tro'ma hu'nea zanku ana ara antahigegen, ana a'mo'a maka nanekea asmi vagare'ne. Ana hutegen anante kini ne'mo'a mago eri'za vahe'a asmino, inazano agri'zama mene'niazane, mopa'ama atreno vu'nenia knareti'ma eno meninte'ma esnigeno'ma, ana mopafinti zama zagore'ma atreno eri'nesia zagone, ana maka mopanena ome eri amio.

Hazaeli'e nehaza ne'mo Ben-Hadati ahe fri'nea naneke

⁷ Hanki mago zupa Elisa'a Siria vahe'mokizmi rankumate Damaskasi vu'ne. Ana zupa Siria kini

nera Ben-Hadati'a kri eri'nege'za, ana kini nera eme asami'za, Anumzamofu eri'za ne' Elisa'a ama emarerie. ⁸ Higeno kini ne'mo'a mago eri'za ne'a Hazaelina asmino, Mago musezana eri'nenka vunka Anumzamofu eri'za nera ome asamigeno nagra krifintira kanamregahufi, Ra Anumzamofona ome antahigeno keno. ⁹ Anage higeno Hazaeli'a ome amisia muse zantamima eri'neana, 40'a kemolimofu agumpi Damaskasiti maka knare'nare feno zantamina erinteno erino Elisante vu'ne. Anante uhanatiteno Elisana anage huno asmi'ne, Kagri eri'za ne' Ben-Hatati'a hunanteno, kri'afintira kanamregahufi ome antahigenka ko hige'na e'noe. ¹⁰ Higeno Elisa'a kenona'a amanage huno asmi'ne, Vunka ome asmio, kri'afintira knamaregahie. Hianagi Ra Anumzamo'ma naveri hu'neana tamage huno frigahie. ¹¹ Anante Elisa'ma ana nanekema asmiteno'a, Hazaeli avufi keteno mani'negeno anama hiazanku Hazaeli'a agazegu higeno, anante Elisa'a zavi ate'ne. ¹² Ana zavi'ma ateazanku, Hazaeli'a antahigeno, Kva vahenimoka na'a agafare zavira netane, huno higeno Elisa'a kenona'a huno, Zavi'ma toana na'ankure henka'a kagra Israeli vahera tusi hazenke nezaminka, kuma kegina'zamia anafenafu hunka teve negrenka, nehazaveramina kazinteti zamahe nefrinka, ne'onse mofavreramina zamazerinka mopafi ruhapatinka nezamahenka, zamu'enema hu'nenaza a'nea kazinteti zamarimpa retragufegahane. ¹³ Hagi ana kema Hazaeli'ma nentahino'a kenona'a huno, Nagra kragna hu'na nagi omne vahe mani'noanki,

inankna hu'na e'inahu zantamina hunaku hugenka nehane. Higeno anante Elisa'a asmino, Kagrikura henka'a Siria vahe kini fore hugahane huno Ra Anumzamo'a naveri hu'ne. ¹⁴ Anagama hutegenoa, anantetira Hazaeli'a atreno kini ne' Ben-Hadati'ma mani'nerega vigeno, kini ne'mo'a antahigeno, Na'ane huno Elisa'a kasami'ne. Higeno Hazaeli'a asmino, Elisa'a kagrikura huno, tamage hunka knamregahane hu'ne. ¹⁵ Hianagi ana knamoyo anante knazupa, Hazaeli'a kini ne ahefrinaku, mago franketa erino timpi rerinke huteno, erino vuno kini ne'moyo avugosafi ome rufiteno rentrako higeno fri'ne. Ana higeno Hazaeli'a agri kuma erino kini fore huno mani'ne.

Juda vahe kini ne' Jehoramunaneke

¹⁶ Hanki Ahapu nemofo, Joramua'a 5fu'a kafuma Israeli vahe kinima nemanigenoa, Jehosafati nemofo Jehoramua'a nefa no erino, agafa huno Juda vahe'mokizmi kinia mani'ne. ¹⁷ Hanki Joramua'a 32'a kafu hu'nenokinia efore huno, 8'a kafufi Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. ¹⁸ Ana huteno Joramua'a, Ra Anumzamoyo avure'ma kumi'ma hu'neana, Ahapu mofa ara eriteno, Ahapu naga'mo'zama nehaza havi zamavu'zmava'ene, Israeli kini vahe'mo'zama nehaza havi zamavu'zmavara zamage anteno hu'ne. ¹⁹ Hianagi Ra Anumzamo'a eri'za vahe'a Devitina antahinemino, Juda vahera zamazeri havizana osu'ne. Na'ankure Agrama huvempa huno, Deviti naga'pintike maka zupa kinia mani anante nante hu'za nevanageno, Deviti nagamoyo lamu tavimo'a asu osugahiema

huno hu'nea kegu agesa nentahino anara osu'ne. ²⁰ Hanki Jehoramu'ma Juda vahe kinima mani'nenno kegavama huzmante'nea knafina, Idomu vahe'mo'za Juda vahe kinimofu kea ontahi'za zamagra'a kini azeri oti'zageno kegava huzmante'ne. ²¹ Hanki anama hazageno'a, Jehoramu'a karisifima mani'ne'za ha'ma nehaza sondia vahe zamavareno, Zairi kumate Idomu vahe ha' huzmanteku vu'ne. Anantega vutazage'za Idomu vahe'mo'za e'za kafona eme regagi zamante'naze. Anama hazage'za, kenage Jehoramu'ene karisire ugota hu'naza sondia vahe'mo'za hara hanaveti'za hu'naze. Hianagi Idomu vahe'mo'za hara huzmagaterage'za atre'za koro fre'za nozamirega e'naze. ²² Ana hazage'za Juda vahera, Idomu vahe'mo'za hara hu zamagatere'ne'za zamagra'a kegava hu'za mani'ne'za meninena mani'za neaze. Hanki ana knafina Libna ran kumate'ma nemaniza vahe'mo'za anahukna hu'za Juda vahe'mokizmi kea ontahi'za ha' rezmante'za zamagra'a zamagiare oti'naze. ²³ Hanki ruga'a zantamima Jehoramu'ma kinima mani'nenno tro'ma hu'nea zamofu agenkea, Juda kini vahe'mokizmi zamagi zamagenkema krententaza avontafepi krente'naze. ²⁴ Hagi Jehoramu'a frige'za, Deviti rankumapi agehemozama frizage'zama asezmante'nafi ome asente'naze. Ana hutegeni nemofo Ahazia'a agri no erino kinia mani'ne.

Ahazia'ma Juda vahe kinima fore hu'nea naneke

²⁵ Hanki Ahapu nemofo, Joramu'ma 12fu'a kafuma Israeli vahe'mokizmi kinima nemanigeno'a, Jehoramu nemofo Ahazia'a

agafa huno Juda vahe'mokizmi kinia mani'ne. ²⁶ Hagi Ahazia'a 22'a kafu nehuno, kinia efore huno, magoke kafufi Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. Ahazia nerera agi'a Atalia'kino agra Ahapu mofa mani'neankino, Israeli vahe'mokizmi korapa kini ne' Omri negeho mani'ne. ²⁷ Hanki Ahazia'a Ahapu naga'mo'zama nehaza zamavu'zmava huno, Ra Anumzamofa avurera havi avu'avaza hu'ne. Na'ankure agra Ahapu naga'pinti ara eri'negu zamage anteno anara hu'ne. ²⁸ Hanki mago zupa Ahazia'ene, Ahapu nemofo Israeli kini ne Joramukea, Giliati kaziga Ramoti kumate vuke, Siria kini ne' Hazaelina ha' ome hunte'na'e. Ana hu'na'anagi Siria sondia vahe'mo'za Joramuna keve aheguzafa ante'naze. ²⁹ Hanki Ramoti kumate'ma ha'ma nehigeno Siria vahe'mo'zama kevema ahe'naza zampinti knamrenigu kini ne' Ahapu nemofo Joramu'a atreno vuno Jezrili kumate umani'negeno, Juda vahe kini ne' Jehoramumu nemofo Ahazia'a ome kenaku anantega urami'ne.

9

Jehu'ma Israeli vahe'mokizmi kini mani'nea zamofa naneke

¹ Hagi mago zupa Elisa'a, kasnampa vahepinti mago kasefa ne' kehigeno egeno amanage huno asami'ne, Kenaka'a eritupa hunka nemasinka, ama masave tafena erinka Ramot-Giliati rankumate vuo. ² Hanki kagra Ramot-Giliati vute'nunka, Nimsi negeho, Jehosafati nemofo Jehuna, ome hakenka erifore huo. Anama

hute'nunka, naga'anema mani'nesifintira agri'ake avrenka noma hunaragintepinka vuo. ³ Hanki anante ama ana maseve tafena erinka asenifi neraginka amanage huo, Ra Anumzamo'a amanage huno hu'ne, Menina Israeli kini manio huno huhampri negante. Anama hutenka kafana eri anaginetrenka atiraminka ame hunka kagarenka fro! ⁴ Hanki ana kasefa kasnampa ne'mo'a, otino Ramot Giliati rankumate vu'ne. ⁵ Hagi anante'ma uhanatino'ma keana, sondia vahete ugagota hu'naza kva mani'neza keaga nehazageno ome nezmageno anage hu'ne, Ugagotama hu'nana nera kagritega mago naneke eri'na neoe. Higeno'a Jehu'a otino anage hune, izanku nehane, higeno ugagotama hu'nana sondia ne'moka kagriku nehue. ⁶ Higeno Jehu'a anante otino nompinka umrerino umanitegeno, anante ana kasefa kasnampa ne'mo'a Jehu asenifi masavena taginenteno amanage hu'ne, Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamo amanage huno hu'ne, Nagri vahe Israeli naga'mokizmi kini maniogu menina huhampri negantoe hie. ⁷ Hanki kva neka'a Ahapu nagara maka zamahe vagaro. E'inama hananana, Jesebeli'ma ko'ma Nagri kasnampa vahe'ene eri'za vahe'ma zamahe fri'nea kora kumitera, Nagra nona huzmantegahue. ⁸ Hagi Ahapu nagapina, maka kazokzo vene'nene amne vene'neramine mofavreraminena Nagra maka zamahe fanene ha'nenana Israeli vahepina zamagia omanegahie. ⁹ Hanki Nebati nemofo Jeroboamu naga'ene, Ahija nemofo Basa naga'ma ko'ma zamahe fananema hu'noaza hu'na, Ahapu naga nofira

zamahe fananene hugahue. ¹⁰ Hanki Jesebeli'a Jezrili kaziga mopafi fri'nenige'za kramo'za avufga'a negahazanki, mago'mo'e huno avufga'a erino aseontegahie huno Ra Anumzamo'a hie. Anagama huteno'a, ana kasnampa ne'mo'a kafana eri anaginetreno atiramino agareno fre'ne. ¹¹ Anante Jehu'a atiramino mago'a eri'za vahe'ma mani'nare vige'za antahige'za, Mago'aza fore hu'nefi? E'i neginagi ne'mo'a na'ane huno eme kasami'ne. Anage hazageno Jehu'a huno, E'inahu vahera havige havage hantage vahekita ko tamagra keta antahita hu'naze. ¹² Hige'za zamagra hu'za, Reravatga osunka tamage hunka tasamio hu'naze. Anagama hazageno'a Ra Anumzamo'a nagrikura Israeli vahe'mokizmi kini ne' manio huno huhampri nante'ne huno Jehu'a hu'ne. ¹³ Hanki anama hiankema ana eri'za vahe'mo'ma nentahi'za, ame hu'za zaza kukanazamia hate'za, nonteti'ma agiama renoma atiramisirera tafe hu'za erami'naze. Anama hute'za ufe eri'za nere'za anage hu'naze, menina Jehu'a kini fore hie.

Jehu'ma Israeli kini ne' Joramuma ahe fri'nea naneke

¹⁴ Anama hutazageno Nimsi negeho Jehosafati nemofo Jehu'a Joramuma ahefrisia naneke retro hu'ne. Hagi ana knafina Joramu'ene maka Israeli sondia vahe'mo'za Siria kini ne' Hazaeli'a Ramot-Giliati kumate ha' eme hu'nezmantege'za kegava hu'za mani'naze. ¹⁵ Hianagi kini ne' Joramu'a ete Jesrili vuno, Siria kini ne' Hazaeli naga'ane ha'ma nehigeno kevema ahe'naza namumo'ma teganinigu

umani'ne. Hagi anama nehigeno'a Jehu'a Ramot-Giliati kumate mani'nenno eri'za vahe'a amanage huno zamasami'ne, Nagriku'ma kini manino kegava hurantesie hutama antahisuta, mago'mo'e huno ama kumapintira atreno Jesrilia vuno Joramuna ama anazamofu agenkea ome osamino. ¹⁶ Anagama huteno'a, Jehu'a karisi'afi marerino Jesrili vu'ne. Na'ankure Joramuna kevema ahe'naza namumo'a tegani onte'negeno maseno mani'negeno, Juda kini ne' Ahazia'a vuno ome negegeke mani'nakeno anantega vu'ne. ¹⁷ Hanki kuma'ma kegava nehia ne'mo'a, Jesrili kuma have keginamofu agofetu mani'nenno, Jehu naga neazageno nezmageno rankumapima mani'naza vahera anage huno kezatizamine, Ha' vahe neazage'na nezamagoe. Higeno ana kema Joramu'ma nentahino'a, mago vahe hunteno, ame hunka mago hosi afu erinka vunka, ana vahe'ma ome zamagenunka amne neazafi ha' eritma neaze? hunka ome zamantahigo. ¹⁸ Anage hutegenno, mago sondia ne'mo hosi afu agumpi mani'nenno ame huno vuno ome nezamageno, Jehuna amanage huno asmi'ne, kini ne'mo'a huno ha' erinka neampi krimpa frune neane huno hu'ne. Anagama nehiana Jehu'a asmimo, Rimpa fruma huno mani'zana kagriza omne'neanki tamefi eramage antenka eno, higeno kuma'ma kegava hu'nea ne'mo'a keama kinimo'ma huntegenno'ma via ne'mo'a ko uhanati'neanagi, eteno omegenno anankea kini nera asmimo, Hago kema erinoma via ne'mo'a uhanatianagi ete nome. ¹⁹ Higeno anante kini ne'mo'a ru'ene mago sondia ne' huntegenno hosi afu agumpi manino

vuno, Jehu nagara ome nezamageno anage hu'ne, Kini ne'mo'a huno tamagra ha' eritma neazafi tamarimpa frune neaze hu'ne. Anagama nehiana Jehu'a asmimo, Rimpa fruma huno mani'zana kagriza omne'neanki tamefi eramage antenka eno. ²⁰ Hagi anante kuma'ma kvama hu'nea ne'mo'a kini nera asamino, Henkama huntana ne'mo'a ana vahetera uhanati'neanagi, ete rukrahera huno nome. Hagi egote'noma ne-ege'na koa ne'mo'a Nimsi nemofo Jehu'ma nehiaza huno tusi avunenteno karisia erino ne-e. ²¹ Higeno anante kini ne' Joramu'a huno, Hosi afu'ene karisinena retro hunanteho, hige'za retro huntazageno, ana karisifi marerigeno ana zanke huno kini ne' Ahazia'a agranena mago karisifi marerige'ne, Jehu kenaku vu'na'e. Hanki zanagra vuke Jesriliti ne' Naboti mopa tava'onte Jehuna ome ke'na'e. ²² Hanki anante Joramu'a Jehuna negeno, amanage huno antahige'ne, Karimpa frune neampi kea huo. Anagama higeno'a Jehu'a ke nona'a huno, negrera Jesebeli'ma hige'zama havi anumzante mono'ma hunte'naza avu'avazamo'ene, avu'atagazama hihoma hige'zama hu'naza avu'ava'mo'a ome rama nehiana, nankna hu'na narimpa frunena esue hu'ne. ²³ Anante Joramu'ma ana kema nentahino'a, karisi'a azeri rukrahe huno nevuno, Ahaziankura ranke huno, Ama ne'mo'a nagri nami'mi huno nahenaku ne-eanki kagranena fro. ²⁴ Anagama nehiana Jehu'a otino keve'a eri krino Joramuna ruga raga azo'na amunompi amagenafi ahegeno, ana kevemo'a tumo'a azerigeno, karisi'afi evuramino fri'ne. ²⁵ Hanki

anante Jehu'a tva'oma'are nemanía eri'za ne'a Bitkarina asmino, Joramuna erisga hunka Jesriliti ne' Naboti mopama me'nefi ome asagafetro hu'ne. Na'ankure kagranema karisiti'afima mani'neta nefa Ahapu enema neonkeno, Ra Anumzamo'ma Ahapunte'ma fore'ma haniazankuma kasnampa ke'ma hunte'nea nanekegu kagesa antahio. ²⁶ Hagi Ra Anumzamo'ma Ahapunku huno, kagra hanke'za Nabotine mofavre'amokizmi korana okina eri tagi atre'naze. E'ina hu'negu, anazamofo nona'a Naboti mopa fatgofi nona hugahue. Hu'negu Ra Anumzamo'ma hu'nea kante antenka Joramu avufga erisga hunka Naboti mopafi omeri atro.

²⁷ Hanki Juda kini ne' Ahazia'a, Joramu'ma friaza negeno, Bet Hagani rankumategama vu'nea karanka koro freno vu'ne. Anama nehigeno'a Jehu'a amage rotago huno nevuno, sondia vahe'agu huno, agri'enena kevea aheho, hige'za sondia vahe'mo'za rotago hu'za Guri agonarega Ibleami kuma tva'ontega karisi'afi mani'neno koro freno nevig'e'za, kevea ome ahe'naze. Ana hazageno Ahazia'a koro freno vuno, Megido rankumate vuteno anantega fri'ne. ²⁸ Ana hige'za Ahazia avufga, eri'za vahe'amo'za karisifi erinte'za Jerusalemi vu'za agehe'ima asenezmantazafi, Deviti rankumapi ome asente'naze. ²⁹ Hanki Ahapu nemofo Joramu'ma, 11ni'a kafuma kinima nemanigeno, Ahazia'a Juda vahe kinia efore hu'ne.

³⁰ Hagi anante Jehu'a Jesrili kumate e'ne. Higeno Jehu'ma ne-e kema Jesebeli'a nentahino, avurera konaririza freno erikaruvi hunenteno,

azokatera avasase nehuno, mani'nea nomofo zaho eri kanteti kefenkamuteno ke'ne. ³¹ Kehenkamuteno keana Jehu'a rankuma'mofo kafante efregeno, Jesebeli'a amanage hu'ne, Zimri,* kva vahe'ka'a ahe fri ne' mani'nananki, karimpa frune neano? ³² Higeno Jehu'a nentahino, kesga huno ana nomofo zaho'ma eri kante negeno amanage hu'ne, Iza nagri kaziga mani'ne huno kezati'ne. Anagama hige'za zmagonknazama hari'naza vahe'ma ana nompima eri'zama eneri'za vahe'mo'za e'za ke fenkate'za Jehuna ke'naze. ³³ Anama hazageno'a Jehu'a zamasamino, ana ara azeri atrenkeno eramino, hige'za azerite'za atrageno erami'ne. Ana higeno Jehu'a hosi afutamine karisine erino ana ara rehapatu atregeno, hosi afutamire'ene kuma'mofo have keginarega koramo'a tusiza hu'ne. ³⁴ Anama huteno Jehu'a kini ne'mofo nompumi umarerino ne'zane tinena neteno, vahetamina huzmanteno, amama Anumzamo'ma azeri havizama higeno fria ara erita ome asenteho. Na'ankure agra kini ne'mofo mofa mani'negu anara hugahaze. ³⁵ Hianagi ana vahe'mo'zama vu'za ome kazana, mago'a avufga onke'nazanki, aseni zaferinane tare agiane azane me'nege'za ke'naze. ³⁶ Hagi ana ome kete'za e'za Jehuna eme asamizageno, Jehu'a amanage hu'ne, Ra Anumzamo'a eri'za vahe'a Tisbeti ne' Elaija agipi huvazino amanage hu'ne, Jesebeli'a Jesrili kumapi fri'nigeno, kramo'za eri hantage'za avufga'a negahaze

* **9:31** Zimriema hu'nea agimofu agafa'a 1 Kin 16: 8-20 kegahane.

hu'ne. ³⁷ Anama nehazageno anitrage tragoma hutresaza zamavufaga'amo'a, rifamo'ma hiaza huno Jesrili mopafina me'nenige'za kegahazanagi e'i Jesebeli avufage hu'za ke'amara osugahaze huno Ra Anumzamo'ma hu'nea kemo nena raga efore hu'ne.

10

Ahapu naga nofi'ma, maka zamahe vagama re'naza naneke

¹ Hanki Ahapu ne'mofavreramine, mago'a agri agehe'za 70'a venene Sameria rankumapina mani'naze. Ana hu'nageno Jehu'a, Sameria rankumate ranra vahe'ene, kva vahete'ene, Ahapu ne'mofavre nagate'ma kegavama hunezmante'za vahetega amanage huno avona kretre'ne. ² Menina tamagra hanave have kegina agu'afi mani'netma, hosi afutamine karisine, ha'zantaminena antazageno, kva ne'tami Ahapu ne'mofavre naga'mo'zanena tamagra mani'naze. E'ina hu'negu tamagrama ama nagri avoma hamprita antahisutma, ³ kva ne'tmimofo Ahapu ne'mofavre naga'pinti'ma mago knare huno kinima maniga'ma hu'nesia ne' azeri otinkeno kinitamia manino. Ana hu'nesigeta nefa agima fanane hu'zankura, aza huta hara nehinkeno kinia manino vino. ⁴ Hianagi ugagota vahe'ene, ranra kva vahemo'zanena ana avoma hampri'za nege'za tusi zamagogogu nehu'za, amanage hu'za hu'naze, Jehu'a ko tare kini netre'na hara hu zanagatere'ne. E'ina hu'negu tagra amuhara osu'nonankita, hara huontegahune. ⁵ Hanki kini ne'mofo nonte'ma kvama hu'nea neki,

rankumate'ma kvama hu'nea neki, mago'a ugota kva vaheki, Ahapu mofavre nagate'ma kvama hu'naza vahe'mo'zanena amanage hu'za Jehuna kea atrente'naze. Tagra kagri eri'za vahe mani'nonankita kagrama hana nanekege'za antahigahune. Tagra mago kini nera azeri oraotigahune. E'ina hu'negu nazanoma huku'ma hananazana amne hugahane. ⁶ Anagama hazageno'a, mago'ene anante avona Jehu'a amanage huno kretre'ne. Hanki tamagrama nagri kazigama mani'neta nagri kema antahinaku'ma hanuta, okina ama ananknare Ahapu mofavre nagamokizmi zamasenia akafrita erita Jesrili kumate eho, huno kea atrezmante'ne. Hanki Ahapu ne'mofavre'ramine, mago'a agri agehe'mozanena 70'a venene mani'nage'za, Sameria rankumapi ranra kva vahe'mo'za rempi hunezmi'za kegava huzmantage'za mani'naze. ⁷ Hanki ana kva vahe'mo'za Jehu'ma kretre'nea avoma erite'za, Ahapu ne'mofavreramina 70'a zamahe fri'naze. Anama hute'za zamanankena kitagiza ekaeka kutamimpi eririte'za atrazage'za Jehu'ma Jesrili kumate mani'nerega eri'za vu'naze. ⁸ Hanki kema erino e'nea ne'mo'a Jehuna eme asamino, hago Ahapu ne'mofavre'ramimofa zamasenia eri'za neaze huno asmi'ne. Anagama higeno'a, Jehu'a asamino, erita vutma kuma kafante tarefi kevu ome antenkeno me'nenigeno vuno nanteraseno hu'ne. ⁹ Hanki ko'matigeno'a Jehu'a atiramino ome oti'neni, ana maka vahera amanage huno zamasami'ne, nagra kva ne'ni'a Joramuna azeri atresue hu'na antahintahi hu'ne'na ahe fri'noankino, tamagripina keaga

omne'ne. Hu'neanagi ama vahetamina iza zamahe fri'ne? ¹⁰ Anage nehuno Jehu'a zamasamino, Menina antahiho ana maka kema Ra Anumzamo'ma eri'za vahe'a Elaija agipima huvazino'ma Ahapu nagaku'ma huama'ma hu'nea kemo'a, ana maka nena raga fore hie. ¹¹ Nehuno Jehu'a Ahapu naga'nofima mago'a Jesrilima mani'naza naga'ene, Ahapu eri'za vahe'ene, knare rone'aramine, agri pristi eri'za vahe'anena, magore huno zamatrege'za ofre'nazanki, ana maka zamahe fri vagare'ne.

¹² Hanki Jehu'a sondia naga'ane Jesrilitira atreno otino Sameria vunaku karanka nevuno, mago kumara sipisipi kva vahe'mo'za atru nehaza kuma agi'a, Bet-Eketi vu'ne. ¹³ Anante nevuno Jehu'a Juda kini ne' Ahazia naga ome nezamageno anage hu'ne, tamagra iza nagare, huno zamantahige'ne. Hanki zamagra kenona'a hu'za, tagra Ahazia nagamota Jesrili vuta kini ne' Joramune, agri nerera kuini a' Jesebeli naga ome zamagenaku neone. ¹⁴ Anagama Jehu'a nentahino'a naga'amofu zamasamino, zamazeriho hige'za zamazerite'za zamavare'za vu'za Bet-Eketi tinkeri tva'onte ana maka 42'a vahera magore hu'za ozmatre'za zamahe vagare'naze.

¹⁵ Hagi ananteti'ma atre'za nevu'za, Rekabu nemofo Jehonadabu'a Jehu keku ne-ea ne' ome negeno, Jehu'a hu frufra kea amanage huno hunte'ne. Nagra kagrira mago narimpa hugante'noanki, kagra mago krimpa nagrira hunenantano? Higeno Jehonadabu'a huno, Izo nagra mago narimpa hunegantoe. Anage

higeno e'inama hu'nesiana kza ante'nagamato higeno, azana ante anagamutegeni Jehu'a azante avazuhu anagama karisi'afi atre'ne. ¹⁶ Anante Jehu'a amanage huno asami'ne, NAGRANE ne-enka Ra Anumzamofoma hanavematina amage'manentoa avu'avara ko, huno higeke, magoka karisifi vu'na'e. ¹⁷ Hagi Sameriana ete'za, anampima Ahapu naga'ma mago'a mani'naza vahera Jehu'a eme zamahe vagare'ne. E'inama hu'neana Ra Anumzamo eri'za ne'a Elaija agipima huvazino huama hu'nea kemo nena raga'a fore hu'ne.

Havi anumza Balinte mono hunentaza vahe, Jehu'a zamahe fri'nea naneke

¹⁸ Anante Jehu'a ana maka vahe zamavare atru huteno amanage huno zamasami'ne, Ahapu'a avamente havi anumza Balintera monora hunte'ne. Hianagi nagra rugatere'na havi anumza Balintera monora hunte'gahue. ¹⁹ E'ina hu'negu menina havi anumza Balimofokasnampa vaheki, pristi eri'za vahe'agi, ana maka Balinte'ma mono'ma hunentaza vahe'enena kehinke'za evagareho. Na'ankure nagra Balintega tusi'a ofa kresramna vunte'za nehue. Hanki omesimofona ahe frigate'ne. E'inagama hu'neana Jehu'a havige huno Bali havi anumzante mono'ma hunentaza vahe zamahe friku anagea hu'ne. ²⁰ Anante Jehu'a zamasamino, Hanki Bali havi anumzamofokagifi mago kna erinteta monora huntetene, huno hige'za mago kna erintete'za ana knagura maka vahe zamasami vagare'naze. ²¹ Hagi Jehu'a maka Israeli mopafima havi anumza Balima mono

hunentaza vahera ke hige'za, mono no zmifina eme mani avite'naze. ²² Hagi anante antanine'za Balima mono'ma hunentaza kukenama nentaza bogisire'ma kvama nehia nera Jehu'a asamino, Bogisifintira kukena erinka Balinte'ma mono'ma hunentaza vahera zamio, higeno ana ne'mo'a kema hiaza huno ana kukenaramina eri fegi atre'ne. ²³ Anante Jehu'ene Rekabu nemofo Jehonadabukea ana havi anumza Balimofo mono nompfi ufreteke, Jehu'a amanage huno Bali havi anumzante mono'ma hunentaza vahera zamasami'ne. Tamagrake'za amafina manigahaze. Hanki amu'nontamifima Ra Anumzamofoma mono'ma hunentesaza vahe'ma mani'nesagura haketa ke so'e hiho. ²⁴ Anagama hutekea Jehu'ene Jehonadabukea umrerike havi anumza Balimofoma kresramnama vumentaza itare tevefima kre fanenehu ofane, mago'a ofanena Balintega ofa hunte'na'e. Hanki korapara ana vahe'ma nompima emareorinageno, megi'a kva hiho huno, 80'a sondia vahe Jehu'a huzamantege'za kva nehazageno, amanage huno zamasami'ne, Balinte'ma mono'ma hunentaza vahera ana maka zamahe fri vagareho. Hagi iza'o mago vahe'ma atresigeno'ma koro fre'nia nera, anama fre'nia ne'mofo nona'a huno agra frigahie. ²⁵ Anante Jehu'ma tevefima kre fanenehu ofama huteno'a, sondia vahe'ane kva vahe'anena huzamanteno, nompfi ufreta magore huta ozamatreta ana maka zamahe vagareho. Anagama hige'za ufre'za ana maka vahera kazinteti zamahe vagarete'za, zamavufaga'a eri'za kumamofo fegi'a ome atre'naze. Anama

hute'za ete e'za Balima mono hunentaza nomofo agu'afi ufre'naze. ²⁶ Hanki ana mono nOMPI ufre'za, zafare'ma antre'za antene'za mono'ma hunentaza zafa ome eri'za, megia teve eme hanavazi'za kre'naze. ²⁷ Ana nehu'za Bali havi anumzamomo amema'ama tro'ma hunte'naza zane, mono'ma hunentaza nonena tapage tapagu huza eri havizantfa hazageno, rifa kerigna huno me'nenno eno meninte'enena ehanati'ne. ²⁸ Hanki Jehu'ma e'inama hiazamo higeno, Israeli mopafintira Bali havi anumzante'ma mono'ma hunentaza zamo'a vagare'ne. ²⁹ Hianagi Nebati nemofo Jeroboamu'ma Beteline Dani kumatrente'ma, golireti bulimakao anentatrena havi anumzama tro huntege'za Israeli vahe'mo'za mono hunte'za kumi hu'nazaza huno, Jehu'a anazanke huno havi anumzana monora hunteno vu'ne. ³⁰ Ana hutegenno Ra Anumzamo'a Jehuna asmimo, Nagri navesiza'ma amage antenka Ahapu naganofi'ma zamazeri haviza hu'nanku, kagri nagapintira zamatresuge'za 4'a zupama fore hu anante ante'ma hu'za vanaza vahepina Israeli vahe kinia maniza vugahaze. ³¹ Hianagi Jehu'a agu'aretira huno, Ra Anumzana Israeli vahe'mokizmi Anumzamomo kasegea amagera onte'ne. Ana nehuno ko'ma Jeroboamu'ma Israeli vahe'ma zamavazu hige'za havi anumzante mono hunte'za kumi'ma hu'nazaza huno, Jehu'a ana avu'avaza hu'ne.

³² Hanki Jehu'ma kinima mani'nea knafina, Ra Anumzamo'a Siria kini ne' Hazaeli atregenno Israeli vahe'mokizmi mopa mago'a eri'ne. Siria kini ne' Hazaeli'a Israeli vahera ha'huzmagatereno, ana mopazamia eri'ne.

³³ Anama eri'neama'a, Jodani timofo zage hanati kaziga, Gati mopama, Rubeni mopama, Manase mopanena eri'ne. E'ina mopa Anoni ti kazontu me'nea tva'onte, Aroeri kumateti agafa huteno vuno, sauti kaziga Giliatine Basani kaziga vu'nea mopa eri'ne. ³⁴ Hanki ruga'a zantamima Jehu'ma kini mani'nenno tro'ma hu'nea zamoyo agenkea, Israeli vahe kini vahe'mokizmi zamagi zamagenkema krentenza avontafepi krente'naze. ³⁵ Anante Jehu'a frige'za, agehemo'zama frizagezama asezmente'naza matipi Sameria asente'naze. Ana hazageno ne' mofavre'amo, Jehoahazi agri kumara erino kinia mani'ne. ³⁶ Hanki Jehu'a 28'a kafufi kinia fore huno Sameria mani'nenno, Israeli vahera kegava huzmante'ne.

11

Atalia'ma Judama kuini manino kegava hu'nea naneke

¹ Hanki kuini a' Atalia'ma kegeno nemofo kini ne' Ahaziamu frigeno'a, sondia vahe huzamantege'za Juda vahe'mokizmi nagapima, kinima fore huga vahe'ma mani'nazana maka zamahe vagare'ne. ² Hianagi kini vahe mofavrezagama nezamahazageno'a kini ne' Joramu mofa, Ahazia nesaro Jehoseba'a, Joasina avre frakino, agrama nemasefinka kegava higeno mani'ne. Hagi mase tafetamima nentafinka kvama huntesia a'ene zanatregeke anampinka mani'nakeno Atalia'a ahe ofri'ne. ³ Hanki Jehoseba'a Ra Anumzamoyo mono nompinka Joasina 6si'a kafufi kva huntegeke frakike

mani'nakeno, Atalia'a Juda vahe'mokizmia ana knafina kegava huzmante'ne. ⁴Hianagi Atalia'ma kvama manino egeno 7nima hia kafufina, pristi ne' Jehoida'a, 100'a sondia vahe'ma kuini a'mofo kva nehaza sondia vahete kva vahe'ene, kinimofo nontema kvama nehaza vahera Ra Anumzamofono nonte eho huno kea atrezmante'ne. Hanki anante Ra Anumzamofono nompini etazageno, Jehoida'a mago huvempa kea zamagrane huhagerafiteno, anage huno zmasamine, Inazano tamasami'nua zana tamage huta anaza hugahazo, hige'za huvempa hu'za izo hu'naze. Anage hutazageno Ahazia ne'mofavrea Joasina avreno eme zamaveri hu'ne. ⁵Hagi anante Jehoida'a amanage huno zamasami'ne, Nagri'ma navenesiana amanahu hugahune. Sabatima mani fruhu kna zupa 3'afi sondia vahera refko huteta, mago kevumo'a kinimofo nonte kva hina, ⁶mago kevumo'a Surie nehaza kafante manina, mago kevumota kinimofo no kafante kvama nehaza vahe'mofo zamefi kva hu'neta, kinimofo nontera kva hugahaze. ⁷Anama nehanage'za tare kevumo'za mani fruma hu (Sabat) knazupama manigasa hanamo'za Ra Anumzamofono nompina kini ne' Joasina eme kva huntegahaze. ⁸Hanki inantego kini ne' Joasi'ma vanoma hanigeta, kazina tamazampi erineta kvahu so'e nehinkeno, iza'o tva'oma'arema esimofona ahe friho. ⁹Anante pristi ne' Jehoida'ma zamasamiaza hu'za 100'a sondia vahete kva hu'naza vahe'mo'za manigasama hu kna (Sabati) zupama manigasama hanaza sondia vahe'ene, zamagri noma eri'za eri'zama erisaza sondia vahe'ene

zamavare'za Jehoida'ma Ra Anumzamofono
nompima mani'nere e'naze. ¹⁰ Anante pristi
ne'mo'a kini ne' Deviti hankoramine keveramima
Ra Anumzamofono mono nompima me'neana
erino 100'a sondia vahete'ma kvama huterema
hu'naza vahera zami'ne. ¹¹ Ana hutege'za ana
maka sondia vahe'mo'za ha'zana zamazampi
eri vaganere'za kini ne' nomofono tamaga kazigati
vuno hoga kaziga evigeno kresramna vu itane,
ana mono nonena kegava hu'naze. ¹² Hanki
sondia naga'mozama tro'ma hu'za otitagena'a,
anante pristi ne' Jehoida'a ana kini nemofo
mofavre Joasina avreno, atiramino kini fetori
asenirera antente'ne. Ana nehuno azampina
kasege krente'naza avontafe amigeno eri'nenono
ne-ege'za huama huza, kini ne'mo'a zaza
kna kinia manigahie. Anantera anumpi olivi
masavena tagiza frenentage'za vahe'mo'za
zamaza nehe'za ranke hu'za, Joasi'a zazate
kinia manigahie! ¹³ Hanki sondia vahe'ene,
vahe kevumo'za'ma haza zamagasasa kema,
kuini a' Ataliama nentahino'a, Ra Anumzamofono
ra mono nompima vahe'ma atruma hu'za
mani'nazarega vu'ne. ¹⁴ Anante'ma vuteno keana,
kasefa kini nera zamagra zamavuzmavapima
nehazaza huno, ra mono nomofono avuga noma
vazisgama hu'nea zafamofono tva'onte oti'nege'za,
ana tvaoma'arera ufema neraza vahe'ene,
sondia kva vahe'ene oti'za mani'nage'za maka
vahe'mo'za ufe nere'za musenkase nehazageno
zamage'ne. Anama nezmageno'a anante Atalia'a
kukena'a tagatotagatu nehuno anage huno
kezatine, tamagra havi vahe'mota komoru huta

nagri nazeri atre'za nehaze. ¹⁵ Higeno pristi ne' Johoiada'a 100'a sondia vahetema kvama hutere'ma hu'naza kva vahetmina zamasamino, Ataliana azeriteta avreta sondia vahe amu'nompi vuta mono nomofo meg'i'a viho. Anama nehutma agri'ma amage'ma nentaza vahera kazinteti zamaheho. Anage nehuno pristi ne' Jehoiada'a zamasamino, ana a'ra Ra Anumzamofono mono nompina ahe ofrita meg'i'a avreta viho hu'ne. ¹⁶ Hanki anagama hutege'za ana a'ra avazu hu'za kini ne'mofo nonte'ma hosi afutamimoza'ma nevaza kafante vu'za ome ahe fri'naze.

Pristi ne' Jehoida zamaza hige'za veamo'za Ra Anumzamofono amage ante'naza naneke

¹⁷ Anante Pristi ne' Jehoiada'a kini ne' Joasine, vea kevu naga'ene Ra Anumzamofonte'ene, mago huvempa kasege hugagerafino, Ra Anumzamofono vaheke manisune huno hu'ne. Ana zanke huno zamasamige'za vea kevune kini ne'enena mago huvempa kasegea huhagerafi'naze. ¹⁸ Anama hute'za ana maka vahe'mo'za oti'za vu'za Bali havi anumzamofono mono nona ome tapage hunetre'za, Kresramanama vu itaramine, Bali havi anumzamofono amema'ama tro'ma hunte'nazana rutako hutre'naze. Ana nehu'za Bali havi anumzamofono pristi ne' Matanina Kresramana vu itaramimofono avuga ahe fri'naze. Anante pristi ne' Jehoiada'a mago'a sondia vahera huzamantege'za Ra Anumzamofono mono nona ome kva hu'naze. ¹⁹ Anama huteno 100'a sondia vahete'ma kegava huterema hu'naza kva vahe'ene, kini nete'ma kvama hanaza sondia vahe'ene, kinimofono nonte'ma kvama hanaza sondia vahera Jehoiada'a huzmantege'za,

Ra Anumzamofu mono nompintira kini nera avre'za kinimofu nontega nevazageno, ana maka zamagefi zamavaririza vazageno, sondia vahe kafanema nehaza kafanteti ufreno Joasi'a kini tratera umani'ne. ²⁰ Anama hutege'za ana maka vahe'mo'za muse hu'naze. Hagi Ataliana kazinteti kinimofu no tva'onte ahe frizageno, Jerusalemi rankumapina mago'a agasasana omnegeno zamarimpa fru hu'za mani'naze. ²¹ Hanki Joasina kafu'amo'a 7nima nehigeno, kinia azeri oti'naze.

12

Joasi'ma Ra Anumzamofu mono noma eri fatgo hu'nea zamofu naneke

¹ Hanki Jehu'ma 7ni'a kafuma Israeli vahe kinima nemanigeno'a Joasi'a Juda vahe kinia efore huno, Jerusalemi kumatera 40'a kafufi kinia mani'ne. Joasi nerera'a Besiba kumateti akino agi'a Zibia'e. ² Hagi Joasi'ma kinima efore huno mania knafina maka zupa Ra Anumzamofu avurera fatgo avu'avazanke tro hu'ne. Na'ankure pristi ne' Jehoiada'a antahintahi amino azeri fatgo higeno, anara hu'ne. ³ Hianagi mono'ma hunentaza agona kumatmina Joasi'a eri havizana osu'ne. Ana hige'za vahetmimoza ana kumatmintega vu'za Ra Anumzamofontera ofa ome nehu'za, mnanentake zanena kremna vu'naze. ⁴ Hanki mago zupa Joasi'a pristi vahera amanage huno zamasami'ne, monote'ma ne-eza eri'za esaza ofane, huvempama hu'nenare'ma aminaku'ma eri'za esaza ofane, zamavesite'ma ami ofama veamo'zama eri'za ra mono nompima

e'naza zagoa eritru hiho. ⁵ Hagi kenkeno'ma Ra Anumzamofu mono nomo'ma havizama haniana, zagoma kegavama hu'naza vaheteti pristi vahe'mo'za mago'a zagoa eri'za ana mono nona eri fatgo hiho. ⁶ Hianagi pristi vahe'mo'za Ra Anumzamofu mono noma havizama hiana eri fatgo osu'za mani'nageno eno Joasi'ma kinima manino egeno 23ma hia kafure ehanati'ne. ⁷ E'ina hu'negu pristi ne' Jehoiadane, mago'a pristi vahera kini ne' Joasi'a kehige'za azageno amanage huno zamasami'ne, Nahigeta Ra Anumzamofu mono noma havizama hu'neana eriso'ea osu'naze? Hagi ana zagoa erinteteta omanita, noma negi'za vahe'mokizmi eri'zaminke'za ra mono nona eri fatgo hiho. ⁸ Hige'za pristi naga'mo'za, Joasi'ma hiankere ana hugahune hu'za mago zamarimpa hute'za, mono nomo'ma havizama hanigeta eri so'ema hanuna zagoa mago'ene vahepintira zo-ogigahune. Ana nehuta mono noma havizama haniana tagra'a eri fatgoa osugahune hu'naze. ⁹ Hanki anante pristi ne' Jehoiada'a mago vogisi erino avaza'arera mago ka hagenteteno, ana vogisia kre sramnavu itamofu tva'onte, tamaga kaziga vahe'ma unefrare ante'ne. Hanki Ra Anumzamofu nompima vahe'mo'zama zagoma ome netragen'o'a, kahama ufrete'ma kvama hu'nea pristi ne'mo anama ome atraza zagoa erino vogisifina atre'ne. ¹⁰ Hanki kazageno'ma ana vogisifima zagomo'ma avimatege'za, vugota pristi ne'ene kinimofu eri'za vahe'mo'za e'za ana zagoa Ra Anumzamofu mono nompintira eme hampari'za kupina eriri'naze. ¹¹ Anama hute'za ra mono noma havizama

hunenige'za eriso'ema hanaza vahe'mokizmi kva nemofo azampi, ana zagoa antegahaze. Hagi Ra Anumzamofu noma eri fatgoma hanaza kamunta vahe'ene noma kisaza vahe'ene, ¹² havereti'ma noma negi'za vahe'ene, noma negi'za vahe'ene, asopa noma kiza vahe'enena ana zagoreti mizana sezamante'naze. Hanki mago'a zagoretira, zafa mizanese'za havea mizanese'za, mago'a zanena mizase'za Ra Anumzamofu mono noma havizama hu'neana maka eri fatgo hu'naze. ¹³ Hanki anama eri'za e'naza zagoretira, Ra Anumzamofu mono noma eri fatgohu eri'zanteke atre'naze. Ana nehu'za silvareti trohu zuomparamine, tavi'ma erisuhu zotaramine, tima runi runimahu zuomparamine, uferamine, mago'a goliretiro silvareti'ma tro'ma hu'naza zantamina Ra Anumzamofu mono nompima eri'zama eri zantaminena ana zagofintira mizana ose'naze. ¹⁴ Hianagi anama Ra Anumzamofu mono nompima eri'za aza zagoa, mono noma eri fatgo haza vahe miza huzmante'naze. ¹⁵ Hanki zamagra eri'zama kvama hu'ne'za, eri'za vahe'ma zagoma mizama senezmantaza vahe'mo'za fatgo zamavu'zmava hu'za zagoa erihava osu'naze. E'ina hazage'za ugagota kva vahe'mo'za ana zagogura zamantahia onke'naze. ¹⁶ Hianagi hazenke'ma eri fatgohu ofane, kumi ofama hunaku'ma eri'za aza zagoa, Ra Anumzamofu mono nompfi zagoma nentafina ome onte'nazanki, eri'za pristi vahe ome zami'naze. ¹⁷ Hanki ana knafina Siria kini ne' Hazaeli'a, Gati rankumara hara huzamagatereno eri'ne. Anama huteno'a rukrahe huno Jerusalemi

kuma ha' huntuku ke'ne. ¹⁸ Hagi anama huteno'a Jerusalema ehanatigeno'a, korapa Jehosafati'ma, Jehoram'u'ma, Ahazia'ma hu'za Ra Anumzamofoma ami'naza maka zantamine, Joasi'ma ante'nea zantamine, ra mono nompine, kinimofo nompima ante'naza golia ana maka Joasi'a eritru huno Siria kini ne' Hazaelina muse'za ami'ne. Ana musezama Hazaelia enerino'a, Jerusalemi kumara hara huonteno atreno vu'ne. ¹⁹ Hanki Joasi'ma kinima mani'nea knafima tro'ma hu'nea zamofu, agigenkene, mago'a zama hu'neazamofu agenkea, Juda kini vahe'mokizmi zamagenkema krentenza avontafepi krente'naze. ²⁰ Hanki mago zupa Joasina agri eri'za vahe'mo'za ahenaku oti'za kea retro hute'za, Sailo kumategama urami'nea kantega Bet-Milo kumate ome ahe fri'naze. ²¹ Hanki Joasi eri'za netrena Simiati ne'mofo Jozabadi'ene, Soma ne'mofo Jehozabatikea Joasina ahe frikeno frige'za, Deviti rankumapi agehe'ima asezmente'nazafi ome asente'naze. Ana hazageno Joasi nemofo Amasia nefa nona erino kinia mani'ne.

13

Israeli kini ne' Jehoahazi naneke

¹ Hanki Ahasia nemofo Joasi'ma 23'a kafuma, Juda vahe kinima nemanigeno'a, Jehu nemofo Jehoahasi'a Israeli vahe'mokizmi kinia efore huno Sameria mani'neni, 17ni'a kafufi kegava huzmante'ne. ² Hagi Jehoahasi'a Ra Anumzamofu avufi havi avu'avaza nehuno, Nebati nemofo Jeroboamu Israeli vaheku

hiho huno hige'za hu'naza kumira amefira huomino avaririno anahukna kumi hu'ne. ³ Ana higeno Ra Anumzamo'a tusi arimpa Israeli vahera ahe'zamanteno, Siria kini ne' Hazaeline, nemofo Ben-Hadatikizni zanazampi Israeli vahera zamavarentege'za kegava huzamante'naze. ⁴ Hagi anante Siria kini ne'mo'ma Israeli vahe'ma zamazeri havi'zama hiazanku Jehoahasi'a Ra Anumzamofontega nunamu higeno, Ra Anumzamo'a nunamu'a antahimi'ne. Na'ankure Siria kini nemo'ma zamazeri havi'zama hiazana Ra Anumzamo'a ko ke'ne ⁵ Higeno Israeli vahe'ma zamaho'ma keno zamazama hania nera mago, Ra Anumzamo'a hu hamparintegeno Siria vahe zamazampintira Israeli vahera zamagu vazi'ne. Ana hige'za Israeli vahe'mo'za ko'ma nehazaza hu'za seli nOMPI so'e hu'za mani'naze. ⁶ Hianagi ko'ma Jeroboamu naga'mozama nehazage'zama, zamavaririzama hu'naza kumira Israeli vahe'mo'za otre'naze. Ana zamavuzmava zana huvava nehu'za, havi a' anumza Asera amema'ama zafereti'ma troma hu'za Sameria kumate'ma ante'nezama mono'ma hunentaza zana eri otre'naze. ⁷ Hagi ana knafina Siria vahe'mo'za Israeli sondia vahera zamahe vagarageno, Jehoahasi'ma ante'neana, karisiramina 10ni'a anteno, hosi agumpima mani'ne'za ha'ma hu sondia vahera 50'a naza mani'zageno, mopafima vanoma hu'za ha'ma hu sondia vahera 10 tauseni'a naza mani'naze. ⁸ Hanki Jehoahasi'ma kinima mani'nea knafima hankave eri'zama enerino, ruga'a zantamima tro'ma hu'nea zamofa agenkea, Israeli vahe'mokizmi kinimofo zamagi

zamagenkema krente avontafere nehaza avontafepi krente'naze. ⁹ Hanki anante Jehoahasi'a frige'za afu afahe'ima asenezmantafi Sameria asente'naze. Ana hutazageno nemofo ne' Jehoasi'a nefa nona erino kinia mani'ne.

¹⁰ Hanki Joasi'ma 37ni'a kafuma Juda vahe'mokizmi kinima nemanigeno'a, Jehoahasi nemofo Joasi'a Israeli vahe kinia efore huno Sameria mani'nenno 16ni'a kafufi kva huzamante'ne. ¹¹ Hagi Joasi'a Ra Anumzamoyo avurera havi avu'avaza nehuno, Nebati nemofo Jeroboamu Israeli vahe zamavazu hige'za hu'nazankna kumi, agranena hu'ne. ¹² Hanki maka zama Joasi'ma kinima mani'nea knafima tro'ma hu'nea zamoyo agenkene, Juda kini ne' Amasiama ha'ma hunte'nea zamoyo agenkenena, Israeli vahe kini vahe'mokizmi zamagi zamagenke'ma krentenza avontafepi krente'naze. ¹³ Hanki afahe'zama friza nevazaza huno Joasi'a frige'za Israeli kini vahe'ma Sameriamo asenezmantafi asente'naze. Ana hutazageno nemofo ne' Jeroboamu'a nefa nona erino kinia mani'ne.

Kasnampa ne' Elisa'ma fri'nea zamoyo naneke

¹⁴ Hanki Jehoasi'ma kinima mani'nea knafina, kasnampa ne' Elisa'a rankri erino fri'za hu'ne. Higeno kini ne' Jehoasi'a uramino vuno Elisana avuga zavi ome neteno amanage hu'ne, nafanimoke, nafanimoke, kagra ha'mahu karisigna nehunka, hosi afu agumpima mani'neza ha'ma nehaza vahekna hu'nenka, Israeli vahera hanavetinka zamaza nehana nere. ¹⁵ Higeno Elisa'a Jehoasina asmimo, Atine keve

zagane erio. Anagama higeno'a Jehoasi'a atine mago'a keve zagane eri'ne. ¹⁶ Ana hutegeno Elisa'a Jehoasina asmino, kevea atifi erintenka erigrio, huno higeno ana hutegeno, Elisa'a Israeli kini ne'mofo azante azana agofetu ante'ne. ¹⁷ Ana huteno asamino, Zagama hanati kazigama me'nea zaho kahana erinagio, huno higeno eri nagi'ne. Anama hutegeno'a, Elisa'a asamino, Kevea aho, huno higeno Jehoasi'a keve ahogeno, Elisa'a huno, Ama kevea Ra Anumzamofu kevegino Siria vahe'ma ha'ma huzmagateresia keve. E'ina hu'negu kagra Siria vahe'ma Afeki rankumate'ma ha'ma huzmantesanana, ana maka vahera zamahe vagaregahane. ¹⁸ Anante Elisa'a kini nera asmino, Keveramina erio, huno higeno eritegeno keveramintetira mopa amasagio huno higeno Jehoasi'a keveramintetira 3'a zupage mopa amasagiteni atre'ne. ¹⁹ Anama hutegeno Ra Anumzamofu kasnampa ne' Elisa'ma negeno'a kini nera arimpa ahenenteno amanage huno asmi'ne, Na'a higenka 5fu'a o 6si'a zupa naza mopa omasagine. E'inama hantesina Siria vahera ana maka zamahe hana hasine. Hianagi menina Siria vahera 3'a zupage'za hara huzamagteregahane. ²⁰ Hagi henka Elisa'a frige'za asente'naze. Anante ana maka kafufina Moapu vahe'mo'za tra'zamo'ma agatama nehagea knafina e'za Israeli vahe'mokizmi eme rohu rezmante'za zamazeri haviza hutere hu'naze. ²¹ Mago zupa mago'a Israeli naga'mo'za fri'nea ne' asenteku hu'naze. Hianagi kazama Moapu vahe'ma azage'za nezamage'za, anama fri'nea nera eri'za Elisa'ma frige'za asente'naza

havegampi matevu netre'za koro fre'naze. Anama hazageno'a, Elisa zaferinamo anama fri'nea ne'mofo avufga avako higeno, fri'nefintira oti'ne.

²² Hanki Jehoahasi'ma Israeli kinima mani'nea knafina, Siria kini ne' Hazaeli'a Israeli vahera maka zupa eme zamazeri haviza huvava hu'ne.

²³ Hianagi Ra Anumzamo'a Israeli vahera asunku huzmanteno, zamazeri so'e huzmante'ne. Na'ankure zamagehe'i Abrahamuma, Aisakima, Jekopunema huhagerafi huvempa kema huzmante'nea zanku agesa nentahino, amefira huozamino zamatrege'za havizantfa osu'za mani'za menina e'naze.

²⁴ Hagi henka Siria kini nera Hazaeli'a frigeno, nemofo ne' Ben-Hadati nefa nona erino Siria vahe kinia mani'ne.

²⁵ Anante Israeli kini ne' Jehoasi'a Siria kini ne' Ben-Hadatina hara hugatereno, ko'ma Siria kini ne' Hazaeli'ma, nefa ne' Jehoasima ha'ma hugatereno'ma Israeli vahe ranra kumatamima eri'neana eteno eri vagare'ne. Hagi Jehohasi'a Ben-Hadatina 3'a zupa hara hunteno azeri agatere'ne.

14

Juda vahe kini ne' Amasia naneke

¹ Hanki Jehohasi nemofo Jehoasi'ma tare kafuma Israeli vahe kinima nemanigeno'a, Juda vahe kini ne' Joasi nemofo Amasi'a Juda vahe kinia efore huno mani'ne. ² Amasia'a 25fua kafu nehuno kinia efore huno, Jerusalemia mani'nenon 29ni'a kafufi kini eri'zana eri'ne. Hagi nerera agi'a Jehoadinikino Jerusalemi a' mani'ne.

³ Hanki Amasia'a Ra Anumzamofu avurera fatgo avu'avaza hu'ne. Hianagi negeho Devitima hu'nea knara osu'neanki, maka zama tro'ma hu'neana nefa Joasi'ma hu'nea avu'avaza amage anteno hu'ne. ⁴ Ana nehuno havi anumzama mono'ma hunentaza agona kumatamina eri havizana osu'nege'za, anantega vu'vava hu'za ofa ome Kresramana nevu'za, mnanentake zana tevefi kremna vu'naze. ⁵ Hanki henka Amasia'ma kinima mani hankavema netino'a, nefama ahe fri'naza vahera, zamahe fri'ne. ⁶ Hianagi anama zamahe fri'za vahe'mokizmi mofavre nagara zamahe ofri'naze. Na'ankure Ra Anumzamo'ma Mosese'ma asamigeno kasege avontafepima krente'neana, nefa'ma hu'nesia kumitera mofavre'a ahe ofrisigeno, mofavre'amo'ma hu'nesia kumitera nefana ahe ofrigahie. Hianagi magoke magokemo'ma agra'ama hu'nesia kumite zamahe fritere hugahaze hu'ne. ⁷ Hanki mago zupa Amasia'ene sondia naga'amo'za, hage nehaza agupofi Idomu sondia vahera 10tauseni'a hara huzmagatenere'za, Selae nehaza rankumara eri'naze. Ana hute'za ana rankuma'ma kasefa agima ami'nazana Joktelie hazage'za, meninena ana agi nehaze. ⁸ Mago'a kna evutegeni Amasia'a mago'a vahe huzmantege'za ke eri'za Jehu negeho Jehoahasi nemofo Israeli kini ne' Jehoasintega vu'naze. Ana vahe'mo'za Joasinte vu'za amanage hu'za ome asmi'naze, Kini ne' Amasia'a tamagri Israeli nagamotma ha' eme huramantegahue huno hu'ne. ⁹ Hianagi Israeli kini ne' Jehoasi'a amanage huno Juda kini ne' Amasia kerera kenona huno kea atrente'ne, Mago Lebanoniti ave've trazamo amanage huno kea atrentegeni

mago Lebanoni me'nea sida zafarega vu'ne. Kagra mofaka'a atregeno nagri ne'mofavremo a' avreno hu'ne. Hanki ave've trazamo'ma anagama hutegeno'a, Lebanoniti mago afi zagamo eno, ana ave've trazana agiaretu rentrako higeno haviza hu'ne. ¹⁰ Anagama huteno'a Amasia kerera mago'ene amanage huno kea atrente'ne, Kagrama Idomu vahe'ma ha'ma huzmagatere'nana zanku musenkase hunka rankagia enerine. E'ina hu'negu nonka'afi mani'nenka ana musenkasea huo, kagrama ha'ma eme hurantesunka, kagra haviza nehananke'za, Juda vahe'mo'zanena haviza hugahaze. ¹¹ Hianagi Amasia'a anankea ontahi'ne. Ana higeno Israeli kini ne' Jehoasi'a sondia naga'ane vuno, Juda vahe'mokizmi mopafi me'nea rankuma Betsemesi kumate Amasiane sondia naga'anena hara ome huzmante'naze. ¹² Hanki ana hapina Israeli naga'mo'za Juda nagara hara huzmagatere'naze. Anama hazage'za maka Juda sondia vahe'mo'za atre'za koro fre'za seli nonkuma zamirega ete'za vu'naze. ¹³ Hanki Israeli kini ne' Jehoasi'a Juda kini ne' Ahasia negeho Joasi nemofo Amasiana Betsemesi rankumate azerino kina hunte'ne. Anama huteno'a Jehoasi'a sondia naga'ane Betsemesitira atre'za Jerusalemi rankumate uhanatite'za, Jerusalemi rankumamofo have kegina, Efraemi rankafanteti agafa huteno vuno ome renagentetema me'nea kahante vu'neana, 184'a mitanaza ana kegina ru faragu farage vazi'za eri haviza hutre'naze. ¹⁴ Ana'ma huteno Jehoasi'a Ra Anumzamoyo mono nOMPI umarerino ana maka goline silvane, anampima

me'nea zantamina, ana maka enerino, kinimofono mpima zagoma nentafima marerisa fenozama me'nea zantaminena eri vagare'ne. Ana nehuno mago'a vahera zamahe ofri zamavareno Sameria vu'ne.

¹⁵ Hanki Israeli kini ne' Jehoasi'ma kinima mani'nea knafima hankave eri'zama enerino, ruga'a zantamima tro'ma hu'nea zamofogenkene, Juda kini ne' Amasiama ha'ma hugatere'nea zamofogenkenena Israeli kini vahe'mokizmi zamagi zamagenkema krentaza avontafepi krente'naze. ¹⁶ Hanki Jehoasi'a frige'za Israeli kini vahe'ma asenezmantafi Sameria asente'naze. Ana hutazageno Jeroboamu'a nefa nona erino kinia mani'ne.

¹⁷ Hagi Israeli kini ne' Joasi ne'mofo Jehoasi'ma fritegeno'a, Juda kini ne' Jehoasi nemofo Amasia'a 15ni'a kafu maniteno henka fri'ne.

¹⁸ Hagi Amasiama mago'a zama tro'ma hu'nea zamofogenke, Juda kini vahe'mokizmi zamagi zamagenkema krentaza avontafepi krente'naze. ¹⁹ Hagi Amasia'ma Jerusalema mani'nege'za mago'a vahe'mo'za ahe frinaku

kea retro hu'naze. Ana nanekema Amasia'ma nentahino'a, atreno koro freno Lakisi rankumate vu'ne. Hianagi mago'a vahe huzmantage'za vu'za Lakisi rankumate ome ahe fri'naze.

²⁰ Anama hute'za Amasia avufga hosi afu agumpi erinte'za eri'za e'za, Jerusalemi Deviti rankumapi afahe'ima asenezmantazafi asente'naze. ²¹ Anante maka Juda vahe'mo'za oti'za Amasia nemofo Azariana nefa no erino kini mani'nogu azeri oti'naze. Hagi 16ni'a kafu nehige'za Azariana kinia azeri fore hu'naze.

²² Hagi Amasia'ma fritegeno'a henka, Azaria'a kinima nemanino'a, ete Elati rankumara eriteno, ana kuma'ma havizama hu'neama'a eriso'e hu'ne.

Nampa 2 Jeroboamu Israeli vahe'mokizmi kini fore hu'nea naneke

²³ Hagi Joasi nemofo Amasia'ma Juda vahe kinima manino egeno 15nima hia kafufi, Jehoasi nemofo Jeroboamu'a Israeli vahe'mokizmi kinia fore huteno, 41ni'a kafufi Sameria kinia manino kegava hu'ne. ²⁴ Hagi agra Ra Anumzamofu avurera havi avu'avaza huno, Nebati nemofo nampa 1ni Jeroboamu'ma kumi nehuno Israeli vahe zamatufege'za hu'naza kumira, amefi huomino, ana kumira agranena zamavaririno hu'ne. ²⁵ Hagi Israeli vahe mopama ha' vahe zamazampima me'nea mopama nampa 2 Jeroboamu'ma ete eri'nea mopamofu agema'amo'a noti kaziga Lebo-Hamatiti agafa huteno, uramino fenkamu sauti kaziga fri hagerintega vu'ne. Hagi ana mopama eri'neana Ra Anumzana Israeli vahe'mokizmi Anumzamo'ma, Kathefa kumateti kasnampa ne' Amitai nemofo Jona agipima huvazino hu'nea nanekemo nena'a efore hu'ne. ²⁶ Hagi Israeli vahe'mo'zama tusi zamatazampima mani'naza zana Ra Anumzamo'a keno antahino hu'ne. Hagi kazokzo eri'za vahero, amne vahero ana knazampike manizageno mago'mo'e huno zamazama huga vahera omanigeno, Ra Anumzamo'a Jeroboamu aza higeno anara hu'ne. ²⁷ Hanki Ra Anumzamo'a Israeli nagara ama mopa agofetutira zamahe vagaregahue hunora osu'neankino, Joasi nemofo Jeroboamumpi

sotu huno, Israeli nagara zamagu'vazi'ne. ²⁸ Hagi Jeroboamu'ma kinima fore huno mani'nea knafima fore hu'nea zane, mago'a zama tro'ma hu'nea zamofu agenkene, Damaskasine Hamati rankumatrema ha'ma huno ete eri'nea zamofu agenkea Israeli kini vahe'mokizmi zamagi zamagenkema krententaza avontafepi krente'naze. ²⁹ Hagi nampa 2 Jeroboamu'a frige'za afahe'ima asenezmantazafi asentazageno, nemofo Zekaraia'a nefa no erino Israeli vahe kinia mani'ne.

15

Juda vahe kini ne' Azaria naneke

¹ Hagi nampa 2 Jeroboamu'ma Israeli vahe kinima manino vigeno 27nima hia kafufina, Amasia nemofo Azaria'a Juda vahe kinia agafa huno mani'nenno kegava hu'ne. ² Azaria'a 16ni'a kafu nehuno, kinia fore huno Jerusalemi kumatera 52'a kafufi kinia mani'ne. Nerera agi'a Jekoliakino Jerusalemi a' mani'ne. ³ Azari'a nefa'ma Amasiama hu'neaza huno Ra Anumzamofu avurera fatgo avu'avaza hu'ne. ⁴ Hianagi havi anumzante'ma mono'ma nehaza kumatmina Azaria'a eri havizana osu'ne. Ana hu'nege'za veamo'za ana kumatmintega vu'za ofa ome Kresramana nevu'za, mnanentake zantamina tevefi kremna vu'naze. ⁵ Anama hazageno'a Ra Anumzamo'a Azariana fugo krireti azeri haviza higeno, ana krifi mani'nenno fri'za hu'ne. Anama higeno'a kini vahe'ma nemani'za nompintira atreno vuno mago nompiani'ne. Ana hutegenno Azaria nemofo Jotamu'a

nefa nona erino, kinimofu none ana mopafima mani'naza vahe'enena maka kegava hu'ne. ⁶ Hagi Azaria ma kinima mani'nea knafima fore hu'nea zantamine, ana maka zama tro'ma hu'nea zantamimofu agenkea, Juda vahe'mokizmi kinimofu agigenkema krenentaza avontafepi krente'naze. ⁷ Hagi Azaria'a frige'za, Deviti rankumapima afahe'ima asezmantenazafi asente'naze. Ana hutazageno nemofu Jotamu'a nefa nona erino Juda vahe kinia mani'ne.

Israeli kini ne' Zekaraia naneke

⁸ Hanki Juda vahe kini ne' Azaria'ma kinima fore huno 38'a kafuma nemanigeno'a, Joramu nemofu Zekaraia'a Israeli vahe'mokizmi kinia fore huteno Sameria kumate mani'neni 6si'a ikampi Israeli vahera kegava huzmante'ne. ⁹ Hagi afahe'zama hu'nazaza huno Zekaraia'a Ra Anumzamofo avurera havi avu'ava hu'ne. Ko'ma Nebati nemofu Jeroboamu'ma kumi'ma nehuno, Israeli vahe'ma zamatufege'za hu'naza kumira, amefira huomino ana kumira agranena zamavaririno hu'ne. ¹⁰ Anante Jabesi nemofu Salumu'a mago'a vahe zamavare atru hige'za Zekaraia ma ahesaza naneke retro hu'naze. Ana huteno henka Salumu'a vahe zamavufi Zekaraiana ahe friteno, agra'a kinia mani'ne. ¹¹ Hagi Zekaraia'ma kinima mani'neni ruga'azama tro'ma hu'nea zantamimofu agenkea, Israeli kini vahe'mokizmi zamagi zamagenkema krenentaza avontafepi krente'naze. ¹² E'inama hu'neana Ra Anumzamo'ma Jehuma asmimo, kagripinti forehu anante anante'ma hu'zama vanaza, vahe'mo'za 4'a zupa kinia manigahaze

huno'ma asmi'nea kemo'a nena raga'a efore hu'ne.

¹³ Hagi Uzia'ma 39ni'a kafuma Juda vahe kinima nemanigeno'a, Jabesi nemofo Salumu'a Israeli vahe kinia fore huno mago ikampi Sameria kumatera kinia mani'ne. ¹⁴ Hagi ana knafina Gati nemofo Menahemu'a Tirza rankumateti Sameria kumate marerino Salumuna ome ahenefrino, agri kumara erino kinia mani'ne. ¹⁵ Salumu'ma kinima mani'nea knafima fore'ma hu'nea zantamine, kini ne' Zekaraiama mago'a vahe'ene kema anakiteno'ma ahe' nefrino, agri noma erino kinima mani'nea zamofu agenkenena, Israeli kini vahe'mokizmi zamagi agenkema krentenza avontafepi krente'naze. ¹⁶ Hagi Menahemu'a Tirsa rankumateti agafa huteno vuno Tipsa rankumate vahera hara ome hunezmanteno, ana kumamofu tavaoma'arema megagi'nea ne'onse kumapi vahera zamahe vaganereno, zamu'enema hu'naza a'nenea zamazerino kazu zamarimpa reraragufe'ne. E'inama hu'neana i'oma hazageno kumazmifima uofre'nea zante anara hu'ne.

¹⁷ Hagi Azaria'ma Juda vahe kinima 39ni'a kafuma nemanigeno'a, Gati nemofo Menahemu'a Israeli vahe kinia fore huteno Sameria kumate mani'neni 10ni'a kafufi Israeli vahera kegava hu'ne. ¹⁸ Menahemu'a ana maka knama kinima mani'nea knafina Ra Anumzamofu avurera havi avu'ava hu'ne. Nebati nemofo Jeroboamu'ma ko'ma kumi nehuno, Israeli vahe zamatufege'za hu'naza kumira, amefi huomino ana kumira agrane avaririno hu'ne. ¹⁹ Hagi Menahemu'ma kinima mani'nea knafina, Asiria kini ne' Tiglat

Pilesa'a Israeli vahera eme ha' huzmante'ne. E'inama higeno'a Israeli kini ne' Menahemu'a, hara osanu'anki natrenige'na Israeli kinia mani'nue hiankazigati, 34 tauseni'a kilo hu'nea silva zago erino Asiria kini ne' Tiglat Pilesana ami'ne. ²⁰ Anante ana zagoma Asiria kini ne'ma aminakura, Menahemu'a Israeli vahepinti takisi zagoa zogi'ne. Maka feno vahepinti kna'amo'a 570'a gremi hu'nea silva zago eritere huteno, Tiglat Pilesana ana zagoa ami'ne. Ana hutegeni Tiglat Pilesa'a Israeli mopafina omani atreno vu'ne. ²¹ Hagi Menahemu'ma kinima mani'nea knafima fore'ma hu'nea zamofa agenkene, maka zama agrama tro'ma hu'nea zamofa agenkea, Israeli kini vahe'mokizmi zamagi zamagenkema krentenza avontafepi krente'naze. ²² Anante Menahemu'a frige'za afahe'ima asemazmantenafi asente'naze. Hagi anante nemofo Pekahia'a nefa nona erino Israeli vahe kinia mani'ne.

Israeli kini ne' Pekahia naneke

²³ Hagi Azaria'ma Juda vahe kinima 50'a kafuma nemanigeno'a, Menahemu nemofo Pekahia'a Israeli kinia fore huteno Sameria kumate mani'neni tare kafufi Israeli vahera kegava hu'ne. ²⁴ Hagi Pekahia'a Ra Anumzamofa avurera havi avu'avaza hu'ne. Nebati nemofo Jeroboamu'ma kumi'ma ko'ma nehuno, Israeli vahe zamatufege'za hu'naza kumira, amefi huomino ana kumira zamavaririno agra hu'ne. ²⁵ Anante Pekahia sondia vahete ugota hu'nea kva ne' Remalia nemofo Peka'a otino Giliati kazigati 50'a vahe zamavarege'za Pekahia ahefrisaza kea retro hu'naze. Hagi

Pekahia'a kini nomp'i mago hunaragintageno hanavetinefi mani'nege'za anafe hu'za anampinka mareri'za nehe'za, Agrobune Arienena magoka zamahe'naze. Anama hutazageno Pekahia no erino, Peka'a Israeli vahe kinia mani'ne. ²⁶ Hagi Pekahia'ma kinima mani'nea knafima fore hu'nea zamtamine, ana maka zama tro'ma hu'nea zantamimofu agenkea, Israeli kini vahe'mokizmi zamagi zamagenkema krenentaza avontafepi krente'naze.

Israeli kini ne' Peka naneke

²⁷ Hagi Azaria'ma Juda vahe kinima manino egeno 52ma hia kafufi, Remalia nemofo Peka'a Israeli kinia fore huteno, Sameria kumate mani'neni 20'a kafufi Israeli vahera kegava hu'ne. ²⁸ Hagi Peka'a Ra Anumzamofu avurera havi avu'ava hu'ne. Ko'ma Nebati nemofo Jeroboamu'ma kumi nehuno Israeli vahe zamatufege'za hu'naza kumira amefi huomino, ana kumira agra zamavaririno hu'ne. ²⁹ Hagi Peka'ma Israeli vahe kinima mani'nea knafi, Asiriati kini ne' Tiglat Pilesa'a ha' eme huzmanteno Ijoni kuma'ma, Abel-Betmaka kuma'ma, Janoa kuma'ma, Kadesi kuma'ene, Hazori kuma'enena e'nerino Giliati kazigane Galili kaziganena enerino, ana maka Neftali naga'mofu mopanena erivagare'ne. Ana nehuno ana kumatmimpi vahetmina zamavareno Asiria mopare ome kina huzmante'ne. ³⁰ Hagi Juda kini ne' Usia nemofo Jotamu'ma 20'a kafuma kinima nemanigeno'a, Ela nemofo Hosea'a mago'a vahe zamavare atru huno Remalia nemofo Pekama ahesaza nanekea retro hu'naze. Ana huteno

henka Hosea'a Pekana ahenefrino agri nona erino kinia mani'ne. ³¹ Hagi Peka'ma kinima mani'nea knafima fore'ma hu'nea zamofu agenkene, maka zama agrama tro'ma hu'nea zamofu agenkea, Israeli kini vahe'mokizmi zamagi zamagenkema krenentaza avontafepi krente'naze.

Juda kini ne' Jotamu naneke

³² Hanki Remalia nemofo Peka'ma Israeli vahe kinima tare kafuma nemanigeno'a, Usia nemofo Jotamu'a agafa huno Juda vahe kinia fore huno mani'ne. ³³ Jotamuna kafu'amo'a 25fu nehigeno kinia fore huteno, Jerusalemi kumate mani'neni Juda vahera 16ni'a kafufi kegava hu'zmante'ne. Hagi nerera agi'a Jerusakino Zadoku mofare. ³⁴ Hagi Jotamu'a Ra Anumzamofu avurera nefa Usia'ma hu'neaza huno maka fatgo avu'avaza hu'ne. ³⁵ Hanki Jotamu'a hige'za Ra Anumzamofu ra mono no kumapima ufre kahama, anagamu kazigama me'nea kahana tro hu'naze. Hianagi havi anumzante'ma mono'ma nehaza kumatamina eri havizana osu'nege'za, anantega vahe'mo'za vuvava hu'za ofa ome kresramna nevu'za mnanentake pauranena tevefi kremna vu'naze. ³⁶ Hagi Jotamu'ma kinima mani'nea knafima fore hu'nea zamtamine, ana maka zama tro'ma hu'nea zantamimofu agenkea, Juda vahe'mokizmi kinimofu zamagi zmagenkema krenentaza avontafepi krente'naze. ³⁷ Hagi Jotamu'ma Juda vahe kinima mani'nea knafina, Siria kini ne' Rezinine, Israeli kini ne' Ramalia nemofo Pekanena Ra Anumzamo'a zanatregeke Juda vahera hara eme huzmante'na'e. ³⁸ Hanki

Jotamu'a frige'za afahe'ima asenezmantazafi, nefa Deviti rankumapi asente'naze. Ana hutazageno nemofo Ahasi'a nefa nona erino kinia mani'ne.

16

Juda vahe kini ne' Ahasi naneke

¹ Hanki Remalia nemofo Peka'ma 17ni'a kafuma Israeli vahe kinima nemani'geno'a, Jotamu nemofo Ahasi'a Juda vahe kinia agafa huno mani'ne. ² Ahasi'a 20'a kafu nehuno kinia fore huteno, Jerusalemi rankumapi mani'nenon Juda vahera 16ni'a kafufi kegava hu'ne. Hagi Ra Anumzana agri Anumzamofu avufina havi avu'avaza nehuno, negeho Deviti'ma hu'nea avu'ava zana osu'ne. ³ Agra Israeli kinimoza'ma hu'naza havi avu'avaza zamavaririno nehuno, ko'ma ana mopafima mani'naza vahe'ma, Israeli negazageno Ra Anumzamo'ma zamahe natitre'nea vahe'mokizmi kasrino havizantfa hu'nea zamavu'zmavaza nehuno, ne'mofonena ahenotevefi kresramna vu'ne. ⁴ Ana nehuno agra mono'ma nehaza kumatmimpine, agonaregane ranra zafaramimofu agafine vuno, Kresramana vu ofa nehuno mnanentake paurana tevefi kre mna vu'ne. ⁵ Hagi Ahasi'ma Juda kinima mani'negekea, Siria kini ne' Rezini'ene Israeli kini ne' Remalia nemofo Peka'enena Ahasina ha' eme hunenteke Jerusalemi kumara eme avazagi kagi'na'anagi azeri agateore'na'e. ⁶ Hagi ana knafina Siria kini ne' Resini'a Juda vahera Elati rankumapintira hahuzamagatereno ete ana kumara agrarega erinenteno, zamavare atrege'za

vu'naze. Anama hige'za Idomu vahe'mo'za ana kumapina ufre'za umani'ne'za meni'nena mani'naze. ⁷ Hagi Ahasi'a amanage huno Asiria kini ne' Tiglat-Pilesantega nanekea atrente'ne. Nagra kagri eri'za vahe mani'nena kagri kagorga manigahuanki, Siria kini ne'ene, Israeli kinimoke'ma eke ha'ma hunenanta'ana eme hara hunka naza huo. ⁸ Ahasi'ma anagama huteno'a, Ra Anumzamofu ra mono nompine, kinimofu nompima zagoma nentafima me'nea silvane goliraminena erino, Asiria kinirega museza atrente'ne. ⁹ Anama higeno'a Asiria kini ne' Tiglat-Pilesa'a Ahasi'ma hiankea antahinemino, sondia vahe'a zamavarege'za e'za Aramu vahe rankuma Damaskasi ha' eme hu'za ana kumara eri zamagrarega atre'naze. Anama huteno anante Asiria kini ne' Tiglat-Pilesa'a Siria kini ne' Resinina ahe nefrino, ana maka Damaskasima nemaniza vahera zamavareno Kiri rankumate ome kina huzmante'ne. ¹⁰ Anama hutegeni henka kini ne' Ahasi'a Damaskasi vuno Asiria kini ne' Tiglat-Pilesa ome kenaku vu'ne. Hagi Ahasi'ma Damaskasima mani'neni'a kresramna vu ita mago me'nea keteno, ana itamofu amema'a krententeno, inankna huno anahukna itama tro'ma hania zamofu naneke'a ana maka krenteteno, atregeno pristi ne' Uria'ma Jerusalema mani'nerega vu'ne. ¹¹ E'ina higeno pristi ne' Uria'a avompima kretregeno e'nea kante anteno Damaskasima me'nea kresramnavu itagna ita tro hu'ne. Hagi Ahasi'a Damaskasia atreno Jerusalemia viana ana ita pristi ne' Uria'a ko tro huvagarente'nego ome ke'ne. ¹² Hagi kini ne' Ahasi'a Damaskasiti eno, ana

ita eme negeno erava'o huno, ana itare ofa hunaku mareri'ne. ¹³ Hagi Ahasi'a ana itarera tevefi kre fanane hu ofane, witi ofane, tima tagi tre ofanena nehuno, kora rutritri huno rimpa fru ofa kresramana vu itamofu agofetu hu'ne. ¹⁴ Ahasi'ma ofama huteno'a, ko'ma bronsiretima tro'ma hu'naza kresramna vu ita, Ra Anumzamofu mono none, kasefa'ma tro'ma hu'nea itamofu amu'nozanimi me'neana erino kasefa'ma tro'ma hu'nea itamofu noti kaziga erinte'ne. ¹⁵ Hagi kini ne' Ahasi'a amanage huno pristi ne' Uriana asmi'ne, kasefa'ma trohu kresramna vu itarera, nanterana tevefi kre fanane hu ofa nehunka, kinaga witi ofa nehunka, kinimofu kre fanane hu ofa nehunka, witi ofa'anena nehunka, maka vahe'mokizmi tevefi kre fanane hu ofazamine witi ofazamine tima tagitre ofazaminena nehunka, ana maka tevefima kre fananehu ofama hanaza ofamofone ruga'a ofama hanaza ofamofu korana erinka itamofu agofetu runi'ni huo. Hianagi bronsireti'ma trohu ita, nagri su'za me'nenige'na ana itare nagra ofa nehu'na, nanknazama nagripima hania zamofona Ra Anumzamofona antahigegahue. ¹⁶ Hagi kini ne' Ahasi'ma asamia nanekea pristi ne' Uria'a amage anteno ana maka'zana tro hu'ne. ¹⁷ Hagi kini ne' Ahasi'a Ra Anumzamofu mono nompintira bronsireti'ma tro huntene'za erigantugmama nehaza tra'mofu asoparegati timafinte kavoa ome enerino, ana itare'ma me'nea osi zuomparamina eri'ne. Ana nehuno timafinte rankavoma, bronsireti'ma trohu bulimakaomo'ma vazisgama hunte'neana ana bulimakaona eritreno havereti tra'a trohuno

ana timafinte rankavoa ana agofetu retrure'ne. ¹⁸ Ana nehuno Ahasi'a Sabati zupama retaneraza seli nona ra mono no tvaontetira erinetreno, kinimofononteti'ma ra mono nomofokumapima nevaza kahana renkanire'ne. E'ina maka'zama hu'neana, Asiria kini ne' Tiglat-Pileasa antahintahi avaririno anara hu'ne. ¹⁹ Hagi Ahasi'ma kinima mani'nea knafima fore hu'nea zamtamine, ana maka zama tro'ma hu'nea zantamimofogenkea, Juda vahe kinimofogigenkema krententaza avontafepi krente'naze. ²⁰ Hanki Ahasi'ma frige'za afahe'ima asenezmantazafi, Deviti rankumapi asente'naze. Anama hutazageno nemofo Hezekiaia nefa nona erino kinia mani'ne.

17

Israeli vahe'mokizmi vagare kini ne' Hosea naneke

¹ Hagi Ahasi'ma Juda vahe kinima 12fu'a kafuma nemanigeno'a, Ela nemofo Hosea'a Israeli vahe kinia fore huno Sameria kumate mani'nenon, 9ni'a kafufi Israeli vahera kegava hu'ne. ² Hosea'a Ra Anumzamofonavurera havi avu'avaza hu'ne. Hianagi ko'ma Israeli vahe'mo'za kinima mani'za e'naza kini vahe'mo'zama hu'naza havi zamavu zamavara zamagatereno osu'ne.

³ Hagi Hoseama Israeli kinima mani'nea knafina, Asiria kini ne' Salmanese'a Israeli vahera eme hahu zamagatere'ne. Ana higeno Hosea'a Asiria kini nete huvempa huno, agri agorga mani'nenon maka kafufina takisi zagoa amino vu'ne. ⁴ Hianagi Hosea'a ko'ma kafugu kafugu'ma nehiaza huno, Asiria kini nera takisi zagoa

omi'ne. Ana nehuno eme aza hinogu Hosea'a Isipi kini ne' Sontega kea atrentege'za mago'a vahe'mo'za eri'za vu'naze. Hagi ananke'ma kini ne' Salmaneserima nentahino'a, ome azerino kina hunte'ne. ⁵ Hagi ana'ma huteno'a Asiria kini ne' Salmaneseli'a, sondia vahezaga'a zamavareno vuno Israeli vahera ha'huzmanteno ana maka mopa erivareteno, eno 3'a kafufi Sameria kumara hara eme huzmante'ne. ⁶ Hagi Hosea'ma Israeli vahe kinima 9ni'a kafuma nemanigeno'a, Asiria kini ne'mo'a Sameria kumara hara eme huzmagatereno enerino, Israeli vahera zamavareno Asiria vuno, mago'a vahera zamatrege'za Hala kumate nemanizageno, mago'a Habori ti tva'onte Gosani kaziga nemanizageno, mago'a Midia vahe'ma nemaniza ranra kumatmimpi zamatrege'za mani'naze.

Israeli vahe'mo'za kumi haza nona'a kina ome hu'naza naneke

⁷ Hagi ana maka knazama Israeli vahete'ma fore hu'neana, zamagra Ra Anumzana zamagri Anumzamo'ma, Isipi kini ne' Fero hankavefinti'ma zamavareno'ma Isipi mopafinti'ma atirami'nea Anumzamofu avurera kumi nehu'za, havi anumzantamimofu koro hunezmante'za mono huzmantazagu, anazana fore hu'ne. ⁸ Ana nehu'za Ra Anumzamo'ma negazageno'ma anama mani'naza mopafinti vahe'ma zamahenati tre'nea vahe'mokizmi havi zamavu zamavara nevariri'za, Israeli kini vahe'mo'za eri agafama hu'naza havi zamavu zamava'enena zamavariri'naze. ⁹ Ana nehu'za Israeli vahe'mo'za oku'a mago'a

zamavu zamava hazazamo Ra Anumzana zamagri Anumzamofa avurera knarera osu'ne. Zamagra osi kumateti vuno ranra kumate'ma vigeno havi anumzante'ma mono'ma hunte kumatmina tro hunte vagare'naze. ¹⁰ Ana maka ranra agona ramimpine, maka ranra zafa agafafina Asera havi anumzante'ma mono'ma hunte havene, Asera amema'ama me'nea zafaramina asente vagare'naze. ¹¹ Anama havi anumzante'ma mono'ma hunte kuma'ma tro'ma huntaza kumatmintera, anama umani'naza mopafi vahe'ma negazageno Ra Anumzamo'ma zamahenati atre'nea vahe'mo'zama hu'nazaza hu'za mna nentakezana kre mna vu'naze. Ana havi zamavu zamava'ma hazazamo Ra Anumzamofona azeri arimpa ahe'naze. ¹² Hagi ko'ma Ra Anumzamo'ma huno, kaza osu havi anumzantera monora huonte'ho huno'ma zamasami'neana, ke'a rutagre'za ana zantaminte monora hunte'naze. ¹³ Ra Anumzamo'a kasnampa vahe'ene mago'a kva vahe'ene huzmantege'za, Israeli vahe'ene Juda vahera koro kea amanage hu'za zamasami'naze, havi tamavu tamava'ma nehaza zana atretma, Nagri kasegene, tra kenena amage anteho. E'i ana kasegea tamagehe'inku amage anteho hu'na zami'noa kasege, eri'za vahe'nia kasnampa vahe zamagipi huvazi'na zamasami'noe huno hu'ne.

¹⁴ Hianagi Israeli vahe'mo'za Ra Anumzamofa kea ontahi'za zamasenimo'a hanavetige'za, zamafahe'zama Ra Anumzana zamagri Anumzama antahiomiza mono'ma huonte'nazaza hu'za monora huonte'naze. ¹⁵ Hagi Israeli vahe'mo'za Ra Anumzamofa tra kema, zamafahe'inema

huhagerafi huvempa kema hu'nea ke'ne, mago'a koro ke'ma huzmante'nea kegura zamefi humi'naze. Hagi havi anumzana amnezante monora ome hunente'za, zamagranena amne'za se'naze. Hagi kora Ra Anumzamo'a Israeli vahera zamasamino, ru kumate vahe'mo'zama hanaza zamavu'zama zana zamavaririta osiho huno zamasami'ne. Hianagi Ra Anumzamofa kea rutagre'za ana havi zamavu'zmavazana hu'naze. ¹⁶ Ana nehu'za Israeli vahe'mo'za Ra Anumzana Anumzazamimofa kasegea ana maka runetagre'za, ainireti kre'za tare bulimakao anentatre tro nehu'za, Asera havi anumzamofa amema'a antre'za tro hunente'za, monafi hanafitamine Bali havi anumzante'ene monora huzamante'naze. ¹⁷ Ana nehu'za zamagra ne'mofa'zamia zamahe'za tevefi Kresramana nevu'za, zamene vahete'ene, fri vahe hankro'enema keaga nehaza vahetega, zamaza hanazegu nevu'za, Israeli vahe'mo'za Ra Anumzamofa avurera monko a'nemo'zama nehazaza hu'za zamagra'a zagore ome atre'za havi zamavu'zmavaza hazazamo Anumzamofona azeri arimpa ahe'ne.

¹⁸ E'ina hu'negu Ra Anumzamo'a Israeli vahera tusi rimpa hezamanteno, amefi hunezamino, mopazamifintira zamaretrege'za afete vu'naze. Ana higeno magore huno Israeli vahera mopa zamifina omanizage'za, Juda naga'mo'za zamagrake mopafina mani'naze. ¹⁹ Hianagi Juda naga'mo'za zamagranena ana zanke hu'za, Ra Anumzana Anumzazamimofa kasegea amagera onte'naze. Zamagra Israeli vahe'mo'zama hu'naza havi zamavu'zmavaza zamage'ante'za hu'naze. ²⁰ E'ina

hu'negu Ra Anumzamo'a ana maka Israeli vahera agri avugatira zamefi hunezamino, zamatrege'za ha' vahe'mo'za eme zamazeri haviza hu'naze.

²¹ Hagi korapara Israeli vahe'ene Juda vahe'enena kini ne' Deviti kegava huzmantege'za mani'nazane. Hianagi henka Anumzamo Deviti nagapintira Israeli vahera refko hutrege'za zamagra'a zamagiare oti'naze. Anama nehu'za Israeli vahe'mo'za Nebati nemofo Jeroboamuna kini'zamia azeri oti'naze. Hianagi Jeroboamu'a Israeli vahera zamavazu hige'za, Ra Anumzana zamefi humi'za rama'a kumi hu'naze. ²² Hagi Israeli vahe'mo'za Jeroboamu'ma hu'nea kumira zamefira huomi'za, kazigazi hu'za ana maka kumira hu'naze. ²³ Hagi Israeli vahe'mo'za ana zamavu zamavara hu'za neazageno, Ra Anumzamo'ma eri'za vahe'a kasnampa vahe zamagipi huvazino koro kema huzamante'nea nanekemo'a nena raga'a efore hu'ne. Ana hutege'za Asiria vahe'mo'za Israeli vahera eme ha'huzamante'za zamavare'za Asiria moparega kina ome huzmantazage'za anantega umani'ne'za meni'nena * mani'naze.

Ru vahe'mo'za meg'i'ati e'za Israeli vahe mopa eme eri'za mani'naza naneke

²⁴ Hagi anante Siria kini ne'mo'a Babiloni rankumate'ene Katama kumate'ene Avama kumate'ene Hamati kumate'ene Sefarvaimi kumate'ma hu'za nemaniza vahera zamavareno, Sameriana me'nea kumatamimpina Israeli vahe'ma nomaniza nOMPI eme zamatrege'za ana

* **17:23** Meninema hu'neana ama knareku osu'neanki avontafe'ma kre'naza knagu hu'ne.

kumatmimpi mani'naze. Ana nehu'za Sameria rankuma'enena eri'za mani'naze. ²⁵ Hagi ana Israeli vahe kumapima emaniza vahe'mo'za Ra Anumzamofona korora hunte'za monora huonte'naze. E'ina hazagu Ra Anumzamo'a laioni huzamantege'za e'za ana vahera mago'a eme zamahe fri'naze. ²⁶ Hagi ana higeno mago'a vahe'mo'za vu'za Asiria kini nera amanage hu'za ome asami'naze, Kagrama zamavarenka Sameria kumatmimpima ome zamante'nana, vahe'mo'za ana mopafima nemanía Anumzamofa kasegea ontahi'naze. E'ina hu'negu ana mopafi Anumzamo'a laioni huzamantege'za eza ana vahera eme zamahe fri'naze.

²⁷ Hagi anante Asiria kini nemo'a amanage huno vahera huzamante'ne, Israeli'ti'ma zamavaretama eme kinama huzamante'nona pristi nagapinti vutma mago ome avreta Sameria ome antenkeno mani'nenó, ana mopafi Anumzamofa kasegea vahera rempi huzamino.

²⁸ Hagi anante Israeli pristi naga'ma eme kinama huno Asiriama mani'nazafinti mago avare'za vu'za Sameria ome atrazageno Beteli kumate umani'nenó, ana vahera Ra Anumzamofoma koro hunte'za mono'ma hunte'naza avu'ava zana rempi huzami'ne.

²⁹ Hianagi ru vahe ru vahe'ma Israeli vahe ranra kumatamimpima enemaniza vahe'mo'za zamagra'a anumza tro hutere hu'za nemaniza kumate kumatera antetere hu'naze. Ana nehu'za havi anumzazamimofa amema'a tro hu'za, Israeli vahe'mo'zama havi anumzamofonte mono'ma hunte kuma'ma tro'ma hunte'naza kumatmintera

antevare'naze. ³⁰ Hagi Babiloni vahe'mo'za Sukot-Benotie nehaza havi anumzamofa amema'a tro hazage'za, Kuta vahe'mo'za Nergalie nehaza havi anumzamofa amema'a tro hazage'za, Hamati vahe'mo'za Asimae nehaza havi anumzamofa amema'a tro hazage'za, ³¹ Avate vahe'mo'za Nibfazie nehaza havi anumzane, Tartakie nehaza havi anumzantremokizni zanamema'a tro hazage'za, Sefarvaimi vahe'mo'za Adramelekie nehaza anumzane, Anamelekie nehaza havi anumzantrente ne'mofavrezamia zamahe'za ofa kresramna vu'naze. ³² Hagi zamagra ana nehu'za, Ra Anumzamofona Agri'enena monora hunte'naze. Hianagi zamagra'a vahepinti pristi vahera huhampri zamantage'za ofama hu kumatera mani'ne'za, ofama eri'za aza zantamina kresramna vu zamante'naze. ³³ Hagi zamagra Ra Anumzamofona koro hunte'naze. Hianagi zamagra mopa zamiregama mani'nezama ko'ma nehaza zamavu'zamavaza amage ante'za anumzazamire monora huntetere hu'naze.

³⁴ Hagi meninena ana vahe'mo'za ko'ma nehaza zamavu zamavara otre'za huvava hu'za neaze. Ana nehu'za Ra Anumzamofona monora hunonte'za, kasegene, tra kea amagera nonte'za, Jekopunku'ma mago agi'a Israeli'e huno'ma antemi'nea ne'mofo naga'ma zami'nea kasegene tra kenena amagera onte'naze. ³⁵ Hagi Ra Anumzamo'ma Israeli naga'enema huhagerafi huvempa kema hu'neana amanage huno huzamante'ne, tamagra mago anumzantera monora huntege, kepri huta tamarenarege, eri'zana erintege, ofa kresramna vugera osutfahi. ³⁶ Hianagi Ra Anumzamo'ma

tusi'a hankavenireti nazana rusutena, Isipitira tamavre'na etirami'noa Anumza mani'noanki, Nagriteke kepri hutma tamarenareta monora hunenanteta, ofa kresramna vunanteho. ³⁷ Hagi maka tra ke'ne kase keni'anema amage anteho huno'ma krerami'nea kemofona kva hu'neta, maka zupa avariri fatgo hiho. Ana nehutma mago'a havi anumzamofonkura korora huta monora huozmanteho. ³⁸ Hagi tamagranema huhagerafi huvempa kema hu'noankegura tamagesa nentahitma, mago'a havi anumzamofonkura korora hunteta monora ome huonteho. ³⁹ Hianagi Ra Anumzana tamagri Anumzamonage monora hunenantekena maka ha' vahe'zamazampintira tamagu vazi'nenno.

⁴⁰ Ra Anumzamo'a anage hianagi anankea ontahi'za, ko'ma hu'za e'naza zamavu zamavara kazigazi hu'za huvava hu'naze. ⁴¹ Hagi ana vahe'mo'za Ra Anumzamofona koro hunte'za monora hunte'nazanagi, zamagra havi anumza zamire'enena monora hunte'naze. Ana hazage'za mofavre zamimo'zane zamagehe'izanena zamafahe'mokizmi zamavu zamava zamavariri'za ana zanke meninena nehaze.

18

Juda vahe kini ne' Hezekaia naneke

¹ Hagi Ela ne'mofo Hosea'ma Israeli vahe kinima 3'a kafuma nemanigeno'a, Ahasi nemofo Hezekai'a agafa huno Juda vahe kinia fore huno mani'ne. ² Hagi Hezekaiana kafu'amo'a 25fu nehigeno kinia fore huteno, 29ni'a kafufi

Jerusalemia kinia mani'nenno kegava hu'ne. Nerera agi'a Abijakino Zekaraia mofa mani'ne. ³ Hagi Negeho ne' Deviti'ma hu'neaza huno Hezekai'a Ra Anumzamofa avurera maka fatgo avu'avaza hu'ne. ⁴ Hagi havi anumzante'ma mono'ma hunentaza kumatmina Hezekai'a eri haviza hunetreno havema asente'nezama mono'ma nehaza havea ru tamana hunetreno, Asera havi anumzamofa amema'ama zafare'ma antre'za tro'ma hunte'nazana rukafri atre'ne. Ana nehuno Mosesema bronsireti osifavema tro'ma huntenege'za, Nehustani'ema nehaza osifavere'ma mnanentake zantamina kre mna nevu'za mono'ma hunentaza zana erino ru tamanahu osi osi hutre'ne.

⁵ Hezekai'a Israeli vahe Ra Anumzantera hanavetino amentintia hu'ne. Hagi ko'ma Juda vahe kinima mani'za e'naza kini vahe'ene, agriteti'ma henkama fore'ma hu'naza kini vahepintira magore hu'za agrikna kinia forera osu'naze. ⁶ Agra Ra Anumzamofona maka kna azeri antrako nehuno, amefira huomi'ne. Ana nehuno Ra Anumzamo'ma Mosesema ami'nea kasegea amage ante'ne. ⁷ Anama higeno'a Ra Anumzamo'a Hezekai'ene mani'negeno, maka'zama agrama hiazamo'a knare'zanke hu'ne. Hagi Asiria kinimofa kema antahino agri agoragama mani'nenno eri'zama'ama erinte'zankura aveosi'ne. ⁸ Hagi ne'onse kumapine hankave keginama hu'naza ranra kumapima nemaniza Filistia vahera ogantu Gaza rankumateti agafa huteno, ana kuma tva'onte'ma me'nea ne'onse kumapima nemaniza vahera, Hezekai'a ana maka hara huzmagatere'ne.

⁹ Hagi Hezekai'ama kinima manino egeno 4ma hia kafurera, Ela nemofo Hosea'ma Israeli kinima mani'neana kafu'amo'a 7ni hu'ne. Ana kafufina Asiria kini ne' Salmaneseli'a sondia vahezaga'ane eno ha'huzmante'naku Sameria kumara eme avazagi kagi'ne. ¹⁰ Hagi Asiria vahe'mo'za Sameria rankumara avazagikagiza hara hume nevazageno 3'a kafu evutege'za, ana kumara hara huzmagatere'za eri'naze. Higeno ama ana kafumo'a Hezekaima kinima manino e'nea kafua 6si higeno, Hosea'ma kinima manimo'ma e'nea kafua 9ni hu'ne. ¹¹ Anama huteno Asiria kini ne'mo'a Israeli vahera zamavareno Asiria vuno, mago'a ome zamatrege'za Hala kumate nemanizageno, mago'a Habori ti tvaonte Gosani kaziga nemanizageno, mago'a Midia vahe'ma nemaniza ranra kumatmimpi zamatrege'za mani'naze.

¹² Na'ankure ana maka knazama Israeli vahete'ma fore hu'neana, zamagra Ra Anumzana Anumza zamimofo nanekea amage nonte'za, Ra Anumzamo'ma zamagranema erihagerafi huvempa kema hu'neana rutagre'za, Ra Anumzamofu eri'za ne' Mosese'ma zami'nea kasegenena zamefi huminagu, anara hu'naze.

¹³ Hagi Hezekaia'ma Juda vahe kinima mani'negeno 14nima hia kafufina, Asiria kini ne' Senakeripi'a Juda vahera eme hahuzmanteno ana maka ranra kuma'ma hankave keginama hu'naza kumatmina erivagare'ne.

¹⁴ Hagi Asiria kini ne' Senakeripi'ma Lakisi kumate'ma mani'negeno'a, Juda kini ne' Hezekai'a amanage huno kea atrentegenovu'ne, Nagra hazenke hu'noe. E'ina hu'negu kagra

natrenka rukrahe hunka vuo. Anama hnanke'na nagra nazano mizasenantoma hunka hanana zana amne kamigahue. Higeno Asiria kini ne'mo'a Hezekaiankura asamino, silva zagoa kna'amo'a 11tausen kilo hu'nesia nenaminka, golia kna'amo'a 1tausen kilonaza hu'nesia namigahane huno hunte'ne. ¹⁵ Hagi anagama higeno'a, Ra Anumzamofu mono nompima silva zagoma me'neama'ane, kini ne'mofu nompima zagoma nentafima silva zagoma me'neama'a ana maka Hezekai'a erivagareno ami'ne. ¹⁶ Hagi Ra Anumzamofu mono nomofu kafaraminte'ene kafa zafare'ma, Hezekai'a ma anoma vazinte'nea golinena ana zupa, agra'a maka kanopevareno Asiria kini nera ami'ne.

Asiria kini ne'mo Jerusalemi kumapi nemaniza vahe koroke huzmante'nea naneke

¹⁷ Hagi Asiria kini ne'ma Lakisi kumate'ma mani'neni, sondia vahete'ma ugagota hu'naza 3'a kva vahera huzmantege'za, tusi sondia vahe'zagane Hezekai'ma Jerusalemi mani'nerega vu'naze. Hagi ana vahe'mo'za Jerusalemi uhanatite'za, anaga kazigama me'nea tirutegati'ma kerima ase'za tima avre'za Jerusalemi kumapima urami'nazare vu'za ana tvaonte umani'naze. Ana tima avre'naza kerimo'a tavravere'ma penima fre'za tro'ma nehaza kumategama vu'nea kamofu tvaonte me'ne. ¹⁸ Hagi ana kini ne' Hezekaianku ke hazageno, agri nonte'ma kegavama nehia ne' Hilkiya nemofo Eliakiminki, avontafe'ma kreno eri fatgoma nehia ne' Sebnanki, kini ne'mo'ma ana maka'zama

hiazama avompima krenentea ne', Asapu nemofo Joanki huno huzmantege'za vu'naze.

¹⁹ Hagi ana 3'a Hezekaia eri'za vahe'ma uhanatizageno'a, Siria sondia vahete ugota kva ne' Rabsake'a amanage huno zamasami'ne, Asiria kumate hanavenentake kini ne'mo'a amanage huno hie, Kagra ina hankveka'agu nentahinka nagri nagorga mani'nakura nosane hanki Hezekaiana ome asamiho. ²⁰ Kagrama nehanana ha'ma hu antahintahine sondia vahe'enena knare hu'noe hunka nehananagi, kekamo'a nena'a forera osugahie. Ina vahe'mo kzahuku higenka, kagra nagri nagorga nomani'ne. ²¹ Hagi menina kagra Isipi vahe'mo'za naza hanage'na hara hugahue hunka kavua nentane. Hianagi Isipi kumamo'a ketamo rufutagiankna hu'ne. E'ina hu'neankinka ana ketama erinkama azompama renka'ma vnanana kzampi kregahie. Hagi Isipi kini ne'mofo avu'ava'amo'a e'ina ketakna hu'neankino, agramam tamazama haniana e'ina hugahie. ²² Hianagi kagrama hunka, Israeli vahe'mota Ra Anumzana tagri Anumzamofonte tamentinti nehunankino, taza hugahie hunka hugahananagi, tamaza osugahie. Na'ankure Hezekaiaga kagra mono'ma hunentaza kumatamine Kresramanama nevaza itaramina ana maka eri haviza huvaganerenka, Juda vahe'ene Jerusalemi vahekura zamasaminka, Jerusalemime eta magoke kresramna vu itama me'nereke monora eme huntaho hunka hu'nane. ²³ Hagi Hezekaiagagura Asiria kini nemo'a amanage huno hu'ne, Kagrama hu izo hunka mago krimpama hnanke'na, kagri sondia

vahe'ma knare huno rama'ama mani'nesazana amne 2tausen'a hosi afura kamisnuge'za agumpina mani'za vugahazanagi nagrama antahuana e'inahu avamentera sondia vaheka'a omani'naze. ²⁴Hagi kagrama Isipi vahe'mokizmi karisine, hosi afu agumpima mani'za ha'ma nehaza sondia vaheku'ma antahinezaminana, inanka hunka tagripintira mago agi omaneno, amne sondia vahera hara hugateregahane? ²⁵Hagi mago'anena nagra navesite e'na hara eme hugante'na mopaka'a eri haviza hunakura ome'noe. Ra Anumzamo hunanteno vunka ha'ome huzmantenka mopazamia eri haviza huo huno hige'na e'noe.

²⁶Hagi Hilkia nemofo Eliakimi'ma, Sebna'ma, Joasi'ma hu'za anankema nentahi'za, Asiria sondia vahete'ma ugota hu'nea sondia ne'Rabsakena amanage hu'za asmi'naze, tagra kagri eri'za vahe mani'nonanki Asiria vahe'mokizmi zamagerupinti tasamio. Na'ankure tagra ana tamagerura antahinone. Hagi Hibru tagerupintira ontasamio, kagrama anama hnanke'za kuma keginamofo agofetu'ma mani'naza vahe'mo'za hanana nanekea antahighaze hu'za hu'naze. ²⁷Hianagi ana sondia vahete kva ne'mo'a amanage huno zamasami'ne, Kvani'amo'ma hunantege'na e'noana tamagri 3'a nagate'ene kini tamimofontegagera ama nanekea atreramantege'na eri'na ome'noanki, anama kagina agofetu'ma mani'naza vahemo'zanena amne ananke'a antahighaze. Na'ankure ha'ma erita eme kumatmima avazagi kagisunke'za, kagina agofetu'ma mani'naza ne'za nesazazanku

hugé'za rifa'zami nene'za abire'za nenesageta, tamagranena ana zanke hugahaze. ²⁸ Hagi anante ana sondia vahete kva ne'mo'a otino Hibu vahe'mokizmi zamagerupinti kezatino amanage huno zamasami'ne, tamagra amarega tamagesa ante'neta hankave kini ne' Asiria kini ne'mofonkea antahiho! ²⁹ Hagi Asiria kini ne'mo'a amanage huno hu'ne, Tamagra atrenkeno Hezekaia'a reramatga osino, agra muhara osu'neankino nagri nazampintira tamagura ovazigahie. ³⁰ Hagi Hezekaia'ma huno Ra Anumzamo'a taza hanigeta knare huta manisunke'za Asiria vahe'mo'za Jerusalemi rankumara hara huragatere'za e'origahazanki Ra Anumzamofontega tamentinti hihoma huno tutu hramantesia kegura antahiomihó. ³¹ Hagi tamagra Hezekaia nanekea antahimita ha'mahu tamagesa ontahiho. Asiria kini ne'mo'a huno tamagrama natresage'nama kumatmima erisu'na, nagra amne tamatresugetma, waini hozatmifintira wainia tagita nenetma, fiki zafa ragatamia tagitma nenetma, tinkeri tamifintira tina afitma negahaze. ³² Hagi ana hutma kofta kna'afi mani'nesnage'na, nagra eme tamavre'na vu'na tamagri mopagna mopama, witi ragane waini timo'ene, bretine waini hozamo'ene, olivi zafamo'ene tumerimo'ma tusizama hu'nea mopa ome tamihanugeta ofrita umanigahaze. E'ina hu'negu Hezekaiama huno, Ra Anumzamo tagu'vazigahie huno havigema nehia kagura ontahiho. ³³ Hagi mago kaziga mopare anumzamo'a vahe'a zamagu vazige'za Asiria kinia hara hu'za

agaterenazafi? A'o mago kuma'mo'e huno anara osu'ne. ³⁴ Hagi Hamati rankuma'ma, Arpati rankuma'ma, Sefarvaimi rankuma'ma, Hena rankum'ma, Iva rankuma'enema, tagrama vuta ha'ma huzmante'nonana anumza zamimo'za iga mani'ne'za zamaza osu'naze. Hagi Sameria kuma'ma ha'ma huzmante'nonana anumzazmimo'a zamagura ovazi'ne. ³⁵ Hagi mago'a kuma'ma ha'ma huzmante'nonana anumza zamimo'a mago kumare huno zamaza hige'za hara huragateore'naze. E'ina hu'negu inankna huno Ra Anumzamo'a tamazahina tagrira hara huragatereta Jerusalemi kumara agura vazigahaze? ³⁶ Hagi ana Asiria sondia vahete kva ne'mo'ma keagama hu'neana zamagra akohe'za mani'ne'za keaga'arera magore hu'za kenona'a osu'naze. Na'ankure kini ne' Hezekai'a zamasamino, Keaga'arera mago kea nona osiho huno huzmante'nege'za anara hu'naze. ³⁷ Anante kini ne'mofo nonte kva nehia ne' Hilkia nemofo Eliakimiki, avontafe'ma kreno eri fatgoma nehia ne' Sebnaki, Asapu nemofo Joa'ma kini ne'mo'ma ana maka'zama hiazama avompima krenentea neki, hu'za kukenazamia tagoto tagutu hute'za kini ne' Hezekai'antero e'za Asiria sondia vahete kva ne'mo'ma hia nanekea eme asmi'naze.

19

Hezekai'ma kasnampa ne' Aisaiama knazama'amoyo ke asami'nea naneke

¹ Hagi Hezekai'a ma ana naneke ma nentahino'a ame huno kukena'a tagato tagatu huno asunku kukena nehuno, Ra Anumzamoyo mono nompi

umareri'ne. ² Hagi kini ne'mofo nonte kva nehia ne' Eliakiminki, avontafe'ma kreno eri fatgoma nehia ne' Sebnanki, mago'a ugagota hu'naza pristi vaheki huno Hezekai'a huzmantege'za zamasunku kukena hute'za kasnampa ne' Amosi nemofo Aisaia mani'nerega vu'naze. ³ Hagi Aisaia'ma mani'nere vute'za Hezekaia'ma hu'nea nanekea amanage hu'za ome asami'naze, Asiria vahe'mo'za tazeri haviza hu naneke hazageno tagrira tusi tagaze higeta tusi'a knafi mani'none. Ana hunkeno mago a'mo mofavre ante kna'amo erava'o hu'neanagi, hankave'a omnegeni mofavrea ame huno'ma onteaza huno, tagrira hankavetia omne'ne. ⁴ Hagi Asiria kini ne'mofo sondia vahete kva ne'ma huntogeno eno Ra Anumzana kasefa huno mani'nea Anumzamofoma huhavizama huntankea, hago antahinegahianki nunamuna hunka Ra Anumzana kagri Anumzamofona mago'azana huntengahifi antahigo. Ana nehunka tagrama ofri'ma mani'nona naga'amotagura Ra Anumzamofontega nunamuna hunka antahigo. ⁵ Hagi kini ne' Hezekaia eri'za vahe'mo'zama Aisaia'ma azageno'a, ⁶ Aisaia'a amanage huno zamasami'ne, Ra Anumzamo'a amanage hianki vuta kini ne' Hesekaiana ome asmiho, Asiria kini ne'mofo eri'za vahe'mo'zama Nagri'ma huhavizama hunantaza kea kagra nentahinka korora osuo. ⁷ Hagi antahio! Nagra mago avamu Asiria kini nera antente'na antahintahi'a azeri savri ha'nea, kantegati mago'a naneke nentahino, mopa'arega ete rukrahe huno vanige'za bainati kazinteti ahe frighaze.

8 Hagi anante Asiria sondia vahete kva ne' Rabsakima antahiana, Asiria kini ne' Senakeripima Lakisi kuma'ma atreno vuno Libna kumate vahe'ma ha'ma ome hunezmantea nanekema nentahino'a, agra Jerusalemi rankumara atreno vuno Asiria kini nera anantega ome ke'ne. 9 Hagi Asiria kini ne' Senakeripi'ma ha'ma nehuno antahiana, Kusiti ne' Isipi kini ne'ma Tirhaka'ma hahuganteku ne'e hu'za eme asami'naze. E'ina higeno Asiria kini ne'mo'a Hezekaiantega amanage huno kea atrente'ne. 10 Amanage hutma Juda kini ne' Hezekaiana ome asmiho, kagrama kamentintima nehana Anumzamo'ma kasamino, kza hanugeno Asiria kini ne'mo'a hara huganteno Jerusalemi kumara e'origahie huno'ma regavatgama hiankegura ontahio. 11 Hagi tagra Asiria kinimotama ha'ma huzmantona kuma'ma zamazeri havizantfama nehunana kagra ko antahi'nane. Kagrama antahisanana nagri kumara anara osugahie hunka nentahino? 12 Hagi korapara nagri nafahe'za, Gosani rankuma'ma, Harani rankuma'ma, Rezeffi rankumapima nemaniza vahe'ene, Ideni vahe'ma Tel-Asa rankumate'ma nemaniza vahe'enema ha'ma huzmante'nazana anumza zamimo'a zamaza osu'ne. 13 Hagi Hamati rankumate kinima, Arpa kumate kinima, Sefarvaimi kumate kinima, Hena kumate kinima, Iva rankumate kininena menina iga mani'naze? Ana maka hago zamahe vagaronke'za fri'naze.

14 Hagi anante Asiria kini ne' Senakeripi'ma huzmantege'za e'naza vahe'mokizmi zamazampinti, Hezekaia'a ana avona erino hampriteno,

ana avona erino Ra Anumzamofono mono nompi marerino, Ra Anumzamofono avure ana avona eritareno ante'ne. ¹⁵ Ana huteno Hezekiaia'a amanage huno Ra Anumzamofontega nunamuna hu'ne, Ra Anumzana Israeli vahe'mota Anumzamoka, Kagri tra'mo'a zamagekona retare'naza ankerontami amu'nompi me'ne. Kagrake ama mopafi maka vahe'mokizmi Ra Anumzana mani'nane. Kagrake monane mopanena tro hu'nane. ¹⁶ Hagi Ra Anumzamoka kagesa antenka nunamuni'a nentahinka, Ra Anumzamoka kavua antenka negenka, Asiria kini ne' Senakeripi'ma kasefa hunka mani'nana Ra Anumzamoka kagima huhavizama hiana antahi'nane. ¹⁷ Hagi tamage, Ra Anumzamoka Asiria kini vahe'mo'za rama'a vahe'ma zamahe nefri'zama, kuma'zamima eri havizama hu'nazana tagra antahi'none. ¹⁸ Hagi ana nehu'za, anama zamazeri havizama haza vahe'mokizmi anumzazamia tevefi hanavazi'za kre'naze. Na'ankure zamagra kaza osu havi anumza zafareti'ene, havereti tro huntene'za mono hunentaza zantami Asiria vahe'mo'za anara hu'naze. ¹⁹ Hianagi kagra menina tagri Ra Anumza mani'nanku hunka Asiria kini ne'mofono azampintira tagu'vazinka taza hananke'za, ama mopafima maka kaziga mani'naza ke'za antahi'za hanazana, Ra Anumzana kagrake tamage Anumza mani'nane hu'za hugahaze.

*Senakeripi'ma havizama hania zanku,
Kasnampa ne Aisaia'ma hufo hu'nea naneke*

²⁰ Hagi anante Amosi nemofo Aisaia'a amanage huno Hezekaina kea atrente'ne, Ra Anumzana

Israeli vahe'mota Anumzamo'a amanage huno hie, kagrama Asiria kini ne' Senakeripinku'ma hana nunamuna hago nagra antahi'noe. ²¹ Hagi Ra Anumzamo'a Asiria kini ne' Senakeripinkura amanage huno huhaviza hunte'ne.

Jerusalemi kumamo'a mago vene omase'nea mofakna hu'neankino, koroma nefresankeno'a kamage nevuno kagiza nereno, zokago ke huneganteno, agena rugahie. ²² Hagi kagra Senakeripigama huhavizama nehunka, zokago kema nehunka, kagima erisgama nehunka, kavufgama atare'nanana, izante anara hu'noe hunka kagesa antahi'nane? E'ina'ma hu'nanana Nagra Ra Anumzana Israeli vahe'mokizmi ruotage hu'noa Anumzamo'nare anara hu'nane. ²³ Hagi kagra kato vaheka'amokizmi zamagite nanekea antanke'za Ra Anumzamo'na nagia huhaviza hu'naze. Ana higenka kagra amanage hunka kagia erisga hu'nane. Nagra karisiramini'a eri'na Lebanoni kaziga mareri agatere'nea agona morusapi vano nehue hu'nane. Ana nehu'na Lebanonia tusi'a zafa ta'nopa me'nefi ufre'na, vahe vano nosazama'afinti, zaza'ma hu'nea sida zafaramine, knarenare'ma hu'nea saipresi zafaramina antagi'na e'noe hu'nane. ²⁴ Anage nehunka amanage hu'nane, Nagra Isipi mopafina nagiareti ana maka tintamina reho'mu nehu'na, ru vahe'mokizmi mopafina nagrani'a tinkeria kafi'na tina ne'noe hunka hu'nane. ²⁵ Hagi Senakeripiga kagra ontahi'nane, korapa ana zana forera osu'nege'na, Nagra ru knafi huvame hunte'noa zamofa menina eriamana nehu'na hankavea negamugenka, kagra hankave

nentake have keginama hugagi'naza ranra kumatmina, hara huzmagaterankeno, have kegina zamimo'a fragu vaziramino mopafina hihi huno mareri'ne. ²⁶ Hagi ana kumatmimpi vahe'mokizmi hankavea omnege'za, antahintahi hakare nehazageno tusi zamagaze hu'ne. Anama hazazamo'a mopafi tra'zamo kasefa kasefa huno marenerigeno, trazamo nomoteti hageno marenerigeno zagemo'ma rentegenog hagegema hiaza hu'naze.

²⁷ Hianagi kagra menina inante mani'nano, inantegati ano, inantega vano nehunka, menima krimpama ahenantanana ko antahi'na ke'na hu'noe. ²⁸ Hagi kagrama kavufga erisga nehunka, krimpa ahenantana zamo'a Nagrite ege'na antahi'noe. E'ina hu'negu menina Nagra hosimofog agipima renentaza ani atupa eri'na kagipi antete'na, kazeri rukrahe ha'nena e'nana kantega ete vugahane.

²⁹ Hagi Aisaia'ma Sinakeripinku'ma asamia kemo'ma tamage huno efore hanigenoma kesigura, Hezekaiana amanahu avame ke asmi'ne, meni kafufina hozafima agraragisama hagesia ne'za hamareta nenetma, anante kafufina anampinti'ma rutri hanifinti'ma hageno mrerino raga rentesia ne'za hamareta negahaze. Hianagi nampa 3 kafufina tamagra'a ne'zana krita nenetma, tamagra'a waini hoza antetma raga'a tagitma negahaze. ³⁰ Ana nehanageno Juda nagapima ha' vahe'mo'zama ozmahage'za osi'ama mani'naza naga'mo'za ete zamagra hozafi avimzamo rafu'na atrogeno mopafi uneramigeno,

hageno raga renteankna hugahaze. ³¹ Hagi Ra Anumzana hankavenentake Anumzamo Jerusalemi kumapine, Zaioni agonafima osi'a naga'ma mani'naza nagara, ofri mani'ne'za hagegahaze. Ana nehanageno Ra Anumzamo'a hankave agu'agesa antahi'neankino, anazana huzmantegahie.

³² E'ina hu'negu Ra Anumzamo'a Asiria kini nekura amanage hu'ne, agra Jerusalemi kumapina enofreno, kevea magore huno ahetresigeno omegahie. Hanko'a erino erava'ona nosuno, kuma keginamofu tvaontera marerino ha'ma hu'zana mopa eritru huno trora osugahie.

³³ Hagi Nagra Ra Anumzamo'na huama huankino, Jerusalemi rankumapina eofretfa nehuno, agrama e'nea kantega ete rukrahe huno vugahie.

³⁴ Hagi Nagrama e'inama hanuana Nagri'ma ra nagima namisagu anara nehu'na, eri'za vaheni'a Devitima huvempama hunte'noa kegu ene anara hugahue.

³⁵ Hagi ana kenagera Ra Anumzamofu ankeromo Asiria sondia vahe'ma seli noma eme ki'za mani'nafi vuno, sondia vahe'zaga 185 tauseni'a zamahe fri'ne. Anama hutege'za nanterama oti'zama kazana ana kumapina maka fri'naza vahe zamavufagamoke'za avite'nege'za ke'naze.

³⁶ Anama higeno'a Asiria kini ne' Senakeripi'a seli nonkuma'ma eme ante'zama mani'naza kumara atreno Ninive rankumate vuno umani'ne. ³⁷ Hagi mago zupa Senakeripi'a Nisroku havi anumzama'amofu mono nompfi mono hunentegeno, tare ne'mofavre'a Adramelekike Sareserikea eke bainati kazinteti

eme ahe friteke, freke Ararati moparega umanikeno, nemofo Esarhadoni'a nefa nona erino kinia mani'ne.

20

Hezekai'a ma kri eriteno fri'za hu'nea zamofa naneke

¹ Hagi ana knafina Hezekai'a kri erino fri'za hu'ne. Ana higeno kasnampa ne' Amosi nemofo Aisaia'a vuno ome negeno amanage huno asami'ne, Ra Anumzamo'a kagrikura amanage hu'ne, kagra krika'afintira onkanamrenka frisanku, mika zanka'a erinfatgo huo. ² Hagi Hezekai'ma anankema nentahino'a avugosa rukrahe huno noma hunaragi asantega hunenteno, Ra Anumzamofontega nunamuna amanage huno hu'ne, ³ Ra Anumzamoka muse hugantoanki, maka zupama Kagri kema ruotagre'nama, maka nagu'areti'ma hu'na Kagri kavure'ma knare avu'ava'ma hu'noa zankura Kagra kagesa antahinamio. Anage nehuno Hezekai'a krafage huno tusi zavite'ne.

⁴ Hagi Aisaia'a kinimofo nona atreno megia atirami'neanagi, kumara atreno ovu'negeno Ra Anumzamo'a ete nanekea amanage huno asmi'ne, ⁵ ete rukrahe hunka vahenimofo kva ne' Hezekai'ante vunka, Ra Anumzana negageho Deviti Anumzamo'a amanage hie hunka ome asamio, kagrama hana nunamunka'a hago antahi'na, zavi'ma atana kavunura hago ke'noe. E'ina hu'neanki'na Nagra kazeri kanamresugenka, tagufa zage kna manitenka, marerinka Ra Anumzamo'na mono nompi

monora ome hunantegahane. ⁶ Hagi Nagra knaka'a erinte za'za ha'nena 15ni'a kafu manigahane. Ana nehu'na Asiria kini nera atra'nena kagrira hara hugagetereno Jerusalemi kumara e'origahie. Hagi Jerusalemi rankuma'ma kegavama hanuana, Nagri'ma ra nagima namisagu anara nehu'na, eri'za vaheni'a Devitima huvempama hunte'noa kegu'ene anara hugahue.

⁷ Hagi anagama hutegenoa, Aisaia'a amanage huno kini ne'mofo eri'za vahera zamasami'ne, tamagra vutma hagagama hu'nesia fiki zafa raga ome erita eho, hige'za ome eri'za ete'za Hezekai'a usge namuntera regripe'za rekamrentazageno namu'amo'a tegani'ne.

⁸ Anante Hezekai'a amanage huno Aisaiana antahige'ne, Ra Anumzamo'a nagriku'ma huno kazeri kanamresugenka tagufa zage kna manitenka, marerinka mono noma'afima mono'ma ome hunantegahanema hu'neana ina avame'za nagritera eriforera hanige'na nege'na, Ra Anumzamo'a tamage hu'ne hu'na hugahue?

⁹ Higeno Aisaia'a kenona'a amanage huno asami'ne, Ra Anumzamo'ma hu'nea naneke'ama eri hankavema atinakura, ama avame'za kaveri hugahie. Nonte'ma mareneri'za latare'ma zagemo'ma rentesigeno amema'amo'ma 10ni'a zupa renakereno ana latarera avugatira vanigu kave'nesifi, 10ni'a zupa renakereno amefitira e'niegu kavenesie?

¹⁰ Higeno Hezekai'a amanage hu'ne, Amne amuhua osu'neankino zagemo'ma rentesigeno'a latamofo amema'amo'a 10ni'a zupa renakereno

avugatira vugahie. E'ina hu'neanagi atregeno ana latamofu amema'amo'a ame huno 10ni'a zupa amefira eno. ¹¹ Hagi anante kasnampa ne' Aisaia'a Ra Anumzamofontega hanavetino nunamuna higeno, Ahasi'ma korapa tro'ma hu'nea latarera Ra Anumzamo'a higeno zagea rentegeno amema'amo'a ame huno 10ni'a zupa amefi urami'ne.

Babiloni vahe'mo'za Hezekiaia eme ke'naza naneke

¹² Hagi ana knafina Baladani nemofo Merodak-Baladani Babiloni kini nemo'a, Hezekiaia'ma krima eri'nea ke'ma nentahino'a, mago musezane avone krenezamino eriza vahe'a huzmanteg'e'za Hezekiaia eme kenaku e'naze. ¹³ Hagi ana vahe'mo'za Hezekiaia'ma eme ketageno'a, zamavareno vuno fenoma nentea nompivi vuno, silvama golima, mnanentake zantamine, knare zantfama hu'nea masaventamima, ha'ma hu'zantaminena zamaveri hu'ne. Hagi kini nompima me'nea zantamine, ana maka mopa'afima me'nea zantamina magore huno erifra okino ana maka zamaveri huvagare'ne.

¹⁴ Hagi anante kasnampa ne' Aisaia'a Hezekiaiante eno amanage huno antahige'ne, Amama e'naza vahera igati e'ne'za, zamagra na'ane hu'za eme nehaze? Anage higeno Hezekai'a asamino, Zamagra Babilonia afete moparegati e'naze hu'ne.

¹⁵ Hagi Aisaia'a antahigeno, Zamagra naza kagri nompima me'nea zana ke'naze? Anage higeno Hezekai'a huno, Zagoma nentoa nompima ana maka zantamima me'nea zantamina magore

hu'na erifrara oki'na, ana maka zamaveri huva-gare'noe.

¹⁶ Higeno anante Aisaia'a amanage huno Hezekaiana asami'ne, Ra Anumzamofonkea kagesa antenka antahio. ¹⁷ Mago kna ne'eankino ana knama esigeno'a, kagri nompima ana maka fenoma me'nea fenone, kafahe'zama korapa eritruma hu'naza fenozanena, magore hu'za otre'za ana maka eme erivagare'za Babiloni moparega vugahaze huno Ra Anumzamo'a hie. ¹⁸ Ana nehina kagrama ksezamante'nana ne'mofavre nagara mago'a eme zamavare'za vu'za, zamagonknaza ome harisage'za, Babiloni kini ne'mofo nOMPI eri'za vahe umanigahaze.

¹⁹ Hagi anagama higeno'a Hezekai'a amanage huno Aisaiana asami'ne, Kagrama Ra Anumzamofon nanekema hanana knare hu'ne. Hezekai'a ma e'inahu kema hiana, nagrama kinima manisua knafina hara osuta, mani fru huta manigahune huno nentahino anankea hu'ne.

²⁰ Hagi Hezekai'a ma kinima mani'nea knafima fore'ma hu'nea zantamine, agrama mago'azama hu'nea zamofon agenkene, tiru'ma henkaniteno mopama kafino agu'afima tima avreno Jerusalemi rankumapima e'nea zamofon agenkenena, ana maka Juda vahe kini vahe'mokizmi zamagenkema krentenza avontafepi krente'naze. ²¹ Hagi henka Hezekai'ama fri'ge'za afahe'mokizmima asenezmante'nazafi asente'naze. Ana higeno nemofo Manase agri nona erino kinia mani'ne.

21

Juda vahe kini ne' Manase naneke

¹Hagi Manase'a 12fu'a kafu nehuno, agafa huno kinia mani'ne. Ana huteno Jerusalemi rankumate mani'nenono 55'a kafufi Juda vahera kegava hu'ne. Nerera agi'a Hefziba'e. ²Hagi Manase'a Ra Anumzamofu avurera havi avu'avaza tro hu'ne. Ko'ma ana mopafima mani'naza vahe'ma Ra Anumzamo'ma Israeli vahe zamavufima zamahe natitre'nea vahe'mokizmi kasrino zamagote zamavu zamavara zamage anteno hu'ne. ³Hagi havi anumzante'ma mono'ma hunentaza kumatmima nefa' Hezekai'ama eri havizama huneana, ete eri kasefa huno tro huvagare'ne. Hagi Israeli kini ne' Ahapu hu'neaza huno, havi anumza Balinte'ma kresramnama vu itaramina tro nehuno, havi anumza Asera amema'a zafare antreno trohu'ne. Ana nehuno monafi me'nea hanafitaminte rena reno monora huzmante'ne. ⁴Hianagi Ra Anumzamo'ma huno, Jerusalemi kumapina Nagri nagimoke me'nesige'za Nagia erisga hugahaze huno hu'neanagi, Manase'a Ra Anumzamofu mono nompina havi anumzante'ma mono'ma huntesa itaramina tro hunte'ne. ⁵Ana nehuno Manase'a Ra Anumzamofu mono nompima, tarefima atruma nehaza kumapina, monafi hanafitaminte mono'ma huntesa itaramina tro hunte'ne. ⁶Hagi Manase'a ne'mofavre'a ahenotevefi havi anumzamofontega kresramna nevuno, antahintahima erikura, fri vahe hankro'enema nanekema nehaza vahete nevuno, henkama fore'ma haniazanku havi zamema nentaza vahete nevuno, ha' avu'atgaza nehaza vahete'ma viazamo'a, Ra Anumzamofu avurera

havizantfa higeno, Ra Anumzamo'a tusi arimpa ahente'ne.

⁷ Hagi Ra Anumzamo'ma Devitine ne'mofo Solomonikiznima zanasamino, ana maka Israeli naga nofipima me'nea kumatamimpintira, ama mono none Jerusale kuma'enena huhamprintoankino, Nagri nagimo me'nesige'za maka zupa monora hunantegahazema hu'nea mono nompina, Manase'a Asera havi anumzamofu amema'ama antreno'ma tro'ma hunte'neana erino ome ante'ne. ⁸ Hagi Ra Anumzamo'a huno, Tamagrama tamagu'areti huta nagri kema nentahita, eri'za vaheni'a Mosese'ma tami'nea kasegema amage'ma antesazana, Nagra tamafahe'ima huvempama hu'na zami'nogeta menima mani'naza mopafintira tamazeri otregahue. ⁹ Hianagi Juda vahe'mo'za kea ontahi'naze. Ana hazageno Manase'a zamavareno havi kante vige'za, ko'ma ana mopafima mani'naza vahe'ma, negazageno Ra Anumzamo'ma zamahenati atre'nea vahe'mo'zama hu'naza havi zamavu zamavara zamagtere'za tusi kumi hu'naze.

¹⁰ Ana hazageno Ra Anumzamo'a eri'za vahe'a kasnampa vahe zamagipi huvazino amanage huno zamasami'ne, ¹¹ Juda vahe kini ne' Manase'a, ko'ma ana mopafima mani'naza Amori vahe'mo'zama hu'naza havi zamavu zamavara zamagatereno kasrino zamagote avu'avaza nehuno, Juda vahera zamatu fege'za, agrama tro'ma hunte'nea havi anumzante monora hunte'za kumira hu'naze. ¹² E'ina hu'negu Ra Anumzana Israeli vahe'mokizmi Anumzamo'a amanage hu'ne, Nagra Jerusalemi vahe'ene

Juda vahera mago knaza zami'na zamazeri haviza ha'nena, ana ke'ma ru vahe'mo'zama antahisuza koro nehu'za antahintahi hakare hugahaze. ¹³ Hagi Nagra Sameria kumate'ene, Ahapu nagate'enema hu'noaza hu'na, Jerusalemi kumara eri haviza hanugeno, mago vahe'mo'ma zuompama sese huteno eri rukrahe hu'negeno hagegema hiaza hugahie. ¹⁴ Hagi anampima osi'a naga'ma nagri nagarema hu'za manisaza naga'enena namefi hunezami'na, ha' vahe zamazampi zamatre'nuge'za, ha' vahe'zamimo'za ha' huzmante'za zamazeri haviza nehu'za, maka zazamia erigahaze. ¹⁵ Na'ankure zamafahe'za Isipiti'ma etiramiza aza knareti'ma hu'naza havi zamavu zamava zamo'a meme eno ama knarera egeta, tamagranena ana havi avu'avazanke nagri navufi hazageno, Nagrira tusi narimpa ahe'ne.

¹⁶ Hagi Manase'ma havi avu'avaza nehuno, Juda vahe'ma zamatu fege'za Ra Anumzamofu avure'ma, agrama hia kumi'ma haza agofetura, ru'ene ke'zamima omne vahe'ma Jerusalemi kumapina nemaniza vahera, mago kazigati agafa huteno vuno mago kazigama vigeno'a, zamaheno korana eri tagitre'ne.

¹⁷ Hagi Manase'ma kinima mani'nea knafima fore'ma hu'nea zantamine, ana maka zama agrama tro'ma hu'nea zantamine, kumi'ma hu'nea zamofu agenkenena, Juda vahe kinimofu agenkema krenentaza avontafepi krente'naze. ¹⁸ Hagi anante Manase'a frige'za kinimofu nonkumapi, Uza hoze nehaza hozafi asente'naze. Ana hazageno nemofu ne' Amoni nefa nona erino kinia mani'ne.

Juda vahe kini ne' Amoni naneke

¹⁹ Hagi Amoni'a 22'a kafu nehuno agafa huno kinia fore huteno, Jerusalemi ran kumate mani'nenno tare kafufi Juda vahera kegava hu'ne. Nerera'a Haruzi mofa Mesulemetikino, Jotba ran kumateti a' mani'ne. ²⁰ Hagi Amoni'enena Ra Anumzamofa avurera, nefa Manase'ma hu'neaza huno, havi avu'avaza hu'ne. ²¹ Amoni'a nefa'ma hu'nea zana ana maka nehuno, nefa'ma mono'ma hunte'nea havi anumzantaminte rena reno monora huzmante'ne. ²² Agra Ra Anumzana afahe'mokizmi Anumzana amefi hunemino, Ra Anumzamofa avesi'zana amagera onte'ne.

²³ Anante mago zupa Amonina eri'za vahe'amo'za, atru hu'za ahe frisaza kanku hake'za erifore hute'za, kini nompri mani'nege'za ome ahe fri'naze. ²⁴ Hianagi atru hu'za kema retro'ma hute'za ana kini ne'ma ahe fri'naza vahera, Juda vahe'mo'za ana maka zamahe fri'naze. Ana hute'za Amoni nemofo Josaiana kini azeri oti'naze.

²⁵ Hagi Amoni'ma kinima mani'nea knafima fore'ma hu'nea zantamine, mago'a zama tro'ma hu'nea zantamimofa agenkea, Juda vahe kinimofa zamagenkema krentenza avontafepi krente'naze. ²⁶ Hagi Amonima asente'nazana, Uza hoze hu'za nehaza hozafi agri'a matipi asente'naze. Ana hutazageno nemofo Josaia nefa nona erino Juda vahe kinia mani'ne.

22

Juda vahe kini ne' Josaia naneke

¹ Hanki Josaia'a 8'a kafu nehuno, Juda vahe kini efore huteno, 31ni'a kafufi Jerusalemi rankumatera kinia mani'ne. Nerera'a Adaia mofa, Jedidakino Bozkati rankumateti a' mani'ne. ² Hagi Josaia'a Ra Anumzamofa avurera fatgo avu'avaza nehuno, negehó Deviti'ma Ra Anumzamofa nanekema amage'ma ante'neaza huno, avua keganti kegma osuno, Ra Anumzamofa nanekea ana maka amage ante'ne.

³ Hagi Josaia'ma Juda vahe kinima 18ni'a kafuma nemanino'a, avontafe negrea ne' Azaria nemofo, Mesulamu negehó Safanina, Ra Anumzamofa mono nontega vinogu anage huno hunte'ne, ⁴ Kagra vunka ugagota pristi ne' Hilkiána ome asamigeno, Ra Anumzamofa mono no kafante'ma kvama nehaza vahe'mo'zama mono no kahanteti'ma zonegiza zagoa hamprino. ⁵ Hagi Hilkiána asamigeno ana zagoa erino, Ra Anumzamofa mono nonte'ma eri'zama eneriza vahete kva vahe zamino. Anama hani'ge'za ana vahe'mo'za eri'za vahera miza senezmantésage'za Ra Anumzamofa mono noma havizama hu'nenia zana eri fatgo hugahaze. ⁶ Hagi kamunta vahe'ene kva vahe'zamine, havereti'ma noma eri fatgoma hu'za negiza vahe'ene, havema taga hu'za noma eri fatgohu eri'zama erisaza vahera, ana zagonu mi'zana huzmantegahaze. Ana nehu'za Ra Anumzamofa mono noma eri fatgo hu'za kisaza zafane, ko'ma taga huno eri pehe hunte haveramina ana zagoretike mizasegahaze. ⁷ Hagi ana zagoma zamisaza kva vahera, inankna hutma zagoa netraze hutma zamantahi onkeho. Na'ankure

zamagra fatgo hu'za eri'za eri vahe mani'naze.

Hilkia'ma Anumzamofu kasege avontafe keno eri fore hu'nea naneke

⁸ Hagi anankema asamitegeno'a, ugagota pristi ne' Hilkia'a amanage huno avontafe'ma negrea ne' Safanina asami'ne, Nagra Ra Anumzamofu mono nompinti kasegema me'nea avontafera kena eri'noe, huno nehuno ana avontafera Safanina amigeno hampri'ne. ⁹ Anama huteno'a avontafe'ma negrea ne' Safani'a vuno kini ne' Josaiana amanage huno ome asami'ne, Eri'za vahekamo'za ana zagoa eri vgrare'za Ra Anumzamofu mono noma eri fatgo hu erizante'ma kegava hu'naza kva vahe zamazampi ante'naze. ¹⁰ Anage nehuno avontafe'ma negrea ne' Safani'a mago'ane kini nera amanage huno asami'ne, Pristi ne' Hilkia'a mago avontafe namige'na eri'na e'noe, nehuno ana avontafera kini ne'mofu avuga hampri'ne. ¹¹ Hagi kini ne' Josaiama kasege avontafepinti nanekema nentahino'a, zaza kukena'a tagato tagutu hu'ne. ¹² Hagi anante Pristi ne' Hilkiama, Safani nemofo Ahikamuma, Makaia nemofo Akborima, avontafe'ma negrea ne' Safanine, kini ne'mofu eri'za ne' Aisaianena kehige'za azageno hankave nanekea amanage huno huzmante'ne. ¹³ Ra Anumzamo'a nagri'ene ana maka Juda vahe'motagura tusi arimpa aherante'negahie. Na'ankure tagrira tagehe'za ama kasege avontafepima tagriku'ma huno krente'nea nanekea amagera onte'naze. E'ina hu'negu tamagra vutma Ra Anumzamofontega

nunamu hinkeno, maka kasegemo hu'nea kante amage anteta na'a hugahumpi tasamino.

¹⁴ Hagi pristi ne' Hilkia'ma, Ahikamu'ma, Akbori'ma, Safani'ene Asaia'ma hu'za, kinimofu kukenama nentaza nonte kva nehia ne' Harhasi negeho Tikva nemofo Salumu nenaro kasnampa a' Hulda'ma mani'nerega, kenaku Jerusalemi kumamofona mago kaziga vu'naze. ¹⁵ Anante Hulda'a amanage huno zamasami'ne, Ra Anumzana Israeli vahe'mota Anumzamo'a amanage huno hie. Tamagri'ma huramantegetama nagrite'ma e'naza nera amanage hutma ome asamiho, ¹⁶ Ra Anumzamo'a huno, Nagra ama avontafepima kre'naza nanekema Juda kini ne'mo'ma hampri'nea nanekema, ana maka amage ante'na, amama mani'naza kuma'ene, vahe'enena tusi'a knazanteti zamazeri havizantfa hugahue. ¹⁷ Na'ankure zamagra Juda vahe'mo'za Nagrira zamefi hunami'za, havi anumzante monora hunente'za, zamagrama zamazanteti tro hu'naza zantaminte mnanentake'za kre mna vunte'naze. Anama hazazamo nazeri narimpa hazankino, ana narimpa ahezamo'a vagaoregahie. ¹⁸ Hagi Ra Anumzamofu antahintahigu'ma huramantegetama e'naza Juda kini nera, avontafepinti nanekema hamparizageno'ma antahi'nea zamofu kaziga, Israeli vahe Ra Anumzamo'a amanage hie hutma ome asamiho. ¹⁹ Nagra amama mani'naza kuma'ene vahe'enena, knazanteti zamazeri haviza nehu'na, kazusi huntegahuema hu'noa nanekema nentahinka, Ra Anumzamo'na

navure'ma kavufga anteneraminka, zaza kukenakama tagato tagutu nehunka zavi'ma ate'nana kavunura tamagerfa hu'na hago ke'noe huno Ra Anumzamo'a hu'ne. ²⁰ E'ina hu'negu kagrira katrenugenka kafahe'zama nehazaza hunka frigahane. Anama hananke'za karimpa frune asegantesnagenka, ana knazama Juda vahe'ma zamisua knazana kagra onkegahane. Hagi ana kasnampa a'mo'ma anankema hutege'za, anankea eri'za kini nete vu'naze.

23

Huhagerafi huvempa ke Josaia eri kasefa hu'nea naneke

¹ Hagi anante kini ne' Josaia'a Jerusalemiti'ene Juda kumat'i'ene ana maka ranra vahetmina kehige'za eme atru hu'naze. ² Ana hutazageno, ana maka Juda vahe'ma, Jerusalemi kumateti vahe'ma, ana maka pristi vahe'ene kasnampa vahe'tamine, ana maka agima me'nea vaheteti vuno agima omne vahete vige'za, Josaia'ene Ra Anumzamofu mono nomp'i marerite'za, huhagerafi huvempage me'nea avontafe'ma Ra Anumzamofu mono nompinti'ma ke'za erifore'ma hu'naza avontafepinti nanekea Josaia'a nehamprige'za antahi'naze. ³ Anante kini ne'mo'a noma vazisgama hu zafa tavaonte oti'neni, huhagerafi huvempagea Ra Anumzamofu avuga huno, tagra kasegene trake'anena maka tagu'areti huta amagera antegahune hige'za, ana maka vahe'mo'za hu'za, izo tagra ana hugahune hu'za huvempa hu'naze.

⁴ Anante kini ne' Josaia'a ugagota pristi ne' Hilkiane, agri agoragama mani'naza pristi vahe'ene, mono no kafante'ma kvama nehaza vahera huzmantege'za, Ra Anumzamofu mono nompintira, Bali havi anumzane, Asera havi anumzane, monafi hanafitaminte'enema mono'ma hunentaza zantamina, ana maka eritre vagare'naze. Ana hutazageno kini ne'mo'a huzmantege'za anama eritraza zantamina eri'za rankumamofu megi'a Kidroni agupofi teve ome hanavazi'za kre'naze. Anama hute'za ana zantamimofu osa'a eri'za Beteli rankumate vu'naze ⁵ Hagi kotama mani'za enaza Juda kini vahe'mo'zama huhampri zmantage'za mani'ne'za, Jerusalemine Juda kumapine, tvaozanire'ma me'nea kumatamimpima havi anumzante mono'ma hunte kuma'ma tro'ma hunte'naza kumapinema, havi anumzante kresramna nevu'za, Bali havi anumzante'ene, ikante'ene zagere'ene maka monafi hanafitaminte'enema mnanentake'zama kremnama nevaza pristi vahera, Josaia'a zamazeri atre vagare'ne. ⁶ Ana nehuno Asera havi anumzamofu amema'ama zafare'ma antre'za tro hute'za, Ra Anumzamofu mono nompima ante'nazana, Josaia'a eritrege'za eri'za Jerusalemi kumamofu megi'a Kidroni agupofi ome tevefi krete'za, osa'a eri'za knazageno osi osi hutege'za zamagima omne vahe'ma asenezmantaza matipi vu'za ome rupopo hutre'naze. ⁷ Ana nehuno Ra Anumzamofu mono nompima hunaragintene'za vene'nemo'za monko'zama nehaza nona Josaia'a tapagehu atre'ne. Ana nona Asera havi anumzamofu

tvaravema tro'ma nehaza a'nenema nemaniza tvaonte me'ne. ⁸ Hagi ana maka Judama me'nea ranra kumapintira, pristi vahera Josai'a kehige'za Jerusalemi azageno, ana kumapima havi anumzante'ma kresramnama nevaza kumatmina eri haviza nehuno, noti kaziga Geba ran kumateti agafa huteno vuno Sauti kaziga Beseba ran kumate uramigeno, ana kumatmimpima havi anumzante'ma Kresramanama nevaza kumatmina vahe zamavufi eri pagehena hu'ne. Ana nehuno Jerusalemi rankumamofogavana ne' Josua kafa tva'onte'ma hoga kaziga me'nege'za havi anumzante'ma Kresramanama nevaza itaraminena eri haviza hutre'ne. ⁹ Hagi kini ne'mo'ma kehige'zama e'naza pristi vahe'mo'za zo'ore bretima mago'a pristi vahe'mo'zama nazafintira amne ne'naze. Hianagi zamagra Ra Anumzamofonte Kresramana vunte itama Jerusalema me'nea itarera kresramna ovu'naze.

¹⁰ Hagi havi anumzante'ma mono'ma hunentaza kuma'ma, Hinomu agupo tvaonte Tofetima me'neana, vahe zamavufi Josai'a eri haviza higeno pehenage hu'ne. Ana higeno mago'mo'e huno ana kumatera Moleki havi anumzantega ne' mofavre'a kresramna vuntegara osu'ne. ¹¹ Hagi kotama mani'za e'naza Juda kini vahe'mo'za mago'a hosi afu'ma havi anumza zage anumzamofontegama ami'naza hosirami amema'ma, Ra Anumzamofono mono no kafa tvaonte atruma nehaza kumapi ante'nazana Josai'a eri atre'ne. Ana hosi afutamima ante'nazana, kini nemofo mago eri'za ne' Natanmeleki no tvaonte ante'naze. Hagi ana karisiramima zage anumzamofoma

ami'naza karisia Josaia'a erino tevefi hanavazino kre'ne. ¹² Hagi ko'ma maniza e'naza Juda kini vahe'mo'zama, mago kresramna vu itama trohu'za Ahasi nomofo agofetu'ma ante'nazana, Josaia'a eri netreno, Ra Anumzamofu mono nompima tare kuma'ma me'nege'za atruma nehazafima, Manase'ma kresramna vu itararema tro'ma hunte'neana eritreno ru tamana tamanu huteno, erino Kidroni agupofi ome atre'ne.

¹³ Anama huteno'a Jerusalemi kumamofu zage hanati kaziga, Olivi agonamofu sauti kazigama, agoteno havizama hu'nea Saidoni vahe anumza Astoretine, Moapu vahe havi anumza Kemosine, Amoni vahe havi anumzama Molekinte enema kresramna vu itaramima, kini ne' Solomoni'ma tro'ma hunte'neana Josaia'a eri haviza hu'ne.

¹⁴ Hagi have retru re'neza Asera havi anumzante mono'ma hunentaza havea erino rutamna tamanu hunetreno, zafare antre'za Asera havi anumzamofu amema'ama trohu'za retruma re'nazana akasinetreno, ana zafama akasima atraza kerifina, Josaia'a vahe zaferinareti antevite'ne.

¹⁵ Hagi ko'ma Nebati nemofu Jeroboamu'ma, Beteli ran kumate'ma havi anumzante'ma mono'ma hunte kuma'ene Kresramanama vu itama tro'ma hunte'neano, mono'ma hunenteno Israeli vahe zamatufege'za kumi hu'naza kumatmina ana zanke huno, Josaia'a eri haviza hu'ne. Ana nehuno havi anumzante'ma mono'ma hunentaza kumate'ma tro'ma hunte'naza zantamina erino tevefi kregeno tetegeno, osa'a erino kane osi hu'ne. Ana nehuno Asera havi anumzamofu amema'ama antre'zama tro hunte'nazana erino tevefi anazanke huno kre'ne.

¹⁶ Hagi Josaia'a anante oti'nenno osi agonamofa asoparega keana, vahe'ma asenezmantaza havega me'negeno negeno, vahe huzmantege'za vu'za vahe zaferinaramina anampinti ome eri'za azageno, Jeroboamu'ma tro'ma hunte'nea itare ana zaferinaramina kreno ana ita, vahe zamavurera eri haviza hu'ne. Hagi e'i anazama Josaia'ma tro'ma hu'nea zamo'a, Ra Anumzamofa eri'za ne'mo'ma korapa kasnampa ke hunte'nea zamo nena raga'are'ne.

¹⁷ Hagi anazama Josaia'ma huteno'a mago mati me'negeno negeno amanage hu'ne, Ama matira iza matire? Anagama hige'za Beteli rankumate vahe'mo'za asamiza, Juda kumateti mago kasnampa ne' eno, menima ama itare'ma tro'ma hana zamofonku, kasnampa kema hunte'nea ne'mofa mati me'ne. ¹⁸ Hagi anante Josaia'a amanage huno zamasami'ne, Mago vahe'mo'e huno zaferina'a avako osina atrenkeno meno. Anagama hige'za ana kasnampa ne'mofa zaferinane, mago'a Sameria kumateti kasnampa vahe zaferinanena atrazageno me'ne. ¹⁹ Hagi Israeli kini vahe'mo'zama Sameriana me'nea ranra kumatmimpima, havi anumzante'ma mono'ma hunentazageno, Ra Anumzamo'ma rimpama ahezamante'nea kumatmina, Beteli rankumate'ma hianza huno Josaia'a eri haviza hu'ne. ²⁰ Hagi havi anumzante'ma mono'ma hunentaza kumapima eri'zama eneri'za pristi vahera, Josaia'a ana maka zamaheno kresramna vu itazamire nenteno, fri vahe zaferina zamagofetu anteno teve hanavazino kre'ne. Anama huteno'a Josaia'a ete Jerusale kumate

vu'ne.

Israeli vahe ozmahe zamagatere'nea knagu antahimino neza nenaza kne, Eks-Ati 12

²¹ Hagi anante kini ne' Josaia'a amanage huno maka vahera zamasami'ne, Ama hugagerafi huvempage avontafepima hu'nea kante anteta Ra Anumzamo'ma Israeli vahe'ma ozmahe zamagtere'nea knagura antahimita ne'zana kreta neneta musena huntaho. ²² Hagi kema refko'ma hu kva vahe'mo'zama kegavama huzmante'nareti'ma eno Jerusalemine, Juda kini vahe'mo'zama kvama huzmante'nare'ma egeno'a, Ra Anumzamo'ma Israeli vahe'ma ozmaheno zamagtere'nea zankura antahimi'za magore hu'za ne'zana kre'za nene'za musena huonte'naze. ²³ Hianagi Josaia'ma 18ni'a kafuma kinima maninege'za, ana maka vahe'mo'za Jerusalemi kumate e'za, Israeli vahe'ma Ra Anumzamo'ma ozamahe zamagtere'nea zankura antahimi'za ne'zana kre'za nene'za, Ra Anumzamofona musena hunte'naze.

²⁴ Hagi fri vahe hankro'enema keaga nehaza vahe'ene, havi avamu'mofo eri'zama e'neriza vahe'ene, nozamifima havi anumzama tro hunte'neza mono hunentaza zantamine, havi anumzamofa amema'aramine, maka agotega zantamima Jerusalemi kumate'ene Juda kumapinema me'neana, Josaia'a ana zanke huno ana maka eritre vagare'ne. E'inama hu'neana pristi ne' Hilkia'ma Ra Anumzamofa mono nompinti'ma keno eri'nea avontafepima me'nea kasege avaririno anara hu'ne. ²⁵ Hagi Josaia'ma frige'za ko'ma mani'za e'naza kini vahe'ene

henkama fore'ma hu'naza kini vahe'mo'za Josaia'ma maka agu'areti'ene, agu'amententi'ene, hankave'areti'enema huno Ra Anumzamo'ma Mosesema ami'nea kasegefima me'nea nanekema amage'ma ante fatgoma hu'neazana huno, mago kinimo'a anara osu'naze.

²⁶ Hianagi ko'ma Manase'ma havi avu'avazama nehuno Ra Anumzamofoma azeri arimpama ahegeno'ma Juda vahe'ma tusi arimpama ahezamante'nea arimpa ahe'zamo'a vaga'ore'ne.

²⁷ Hagi Ra Anumzamo'a amanage hu'ne, Nagra ko'ma Israeli vahe'ma hu'noaza hu'na, Juda vahera mopa zamifintira zamazeri atresuge'za afete mopare vugahaze. Ana nehu'na Jerusalemi kuma'ma Nagri su'ane hu'nama huhampari'noa kumara namefi hunemi'na, Nagri nagi me'nesigetama monora hunantegahazema hu'noa mono nonena, nagra namefi humigahue.

²⁸ Hagi mago'a zama Josaia'ma kini mani'nea knafima efore'ma hu'nea zantamine, agrama tro'ma hu'nea zantamimofu agenkea, Juda kini vahe'mokizmi zamagi zamagenkema krententaza avontafepi krente'naze.

²⁹ Hagi Josaia'ma kinima mani'nea knafina, Isipi kini ne' Fero Niko'a sondia vahe zaga'a zamavareno, Yufretisi tintega Asiria kini ne' ome aza hunaku vu'ne. Anama nehigeno'a, kini ne' Josaia'a avatga huno ha' huntaku sondia vahe'a zamavareno nevigeno, Isipi kini ne' Fero Niko'a Megido kumate eme tutagiha huntenu Josaiana ahe fri'ne. ³⁰ Ana hutazage'za Josaiana eri'za vahe'amo'za Megidotira avufga'a karisifi erinte'za vu'za Jerusalemi kumapi, agri'a matipi

ome asente'naze. Hagi ana kumapi, Josaia nemofo Jehoahasina, avre'za masave frentete'za huhamprintazageno nefa nona erino kinia mani'ne.

Jehoahasi'a Joasi no erino Juda vahe kini mani'nea naneke

³¹ Hagi Jehoahasia 23'a kafu nehuno kini efore huno, Jerusalemi kumatera 3'a ikampi kinia mani'ne. Nerera'a Libna ran kumateti, Jeremaia mofakino agi'a Hamutali'e. ³² Hagi agehe'zama hu'nazaza huno Jehoahasi'a Ra Anumzamofu avurera havi avu'avaza hu'ne. ³³ Hagi Isipi kini ne' Fero Niko'a, Jehoahasina azeriteno Hamati mopafina Ribla kumate kina hunte'ne. Ana higeno Jehoahasi'a Jerusalemi kumatera mago'ene kinia omani'ne. Ana higeno Isipi kini ne Fero Niko'a Juda vahekura huno, silvama kna'amo'ma 3,400 kiloma hu'nesiane, golima kna'amo'ma 34 kiloma hu'nesia namigahaze hu'ne. ³⁴ Hagi Isipi kini ne' Fero Niko'a, Josaiana mago ne' mofavre'a, Eliakimina nefa no erino Juda vahe kinia maninogu azeri o'netino, agi'a Jehoiakimi'e huno ru agi antemi'ne. Hianagi Jehoahasina avreno Isipi mopare umani'negeni anantega fri'ne. ³⁵ Hagi Isipi kini ne' Fero Niko'ma huhampari'nea silvane, golinema Jehoiakimi'ma aminakura, vahepinti hige'za mani'naza avamente takisi zagoa eme amitere hazageno, erino Isipi kini netega atregeno vu'ne.

Juda kini ne' Jehoiakimi naneke

³⁶ Hagi Jehoakimina kafu'amo'a 25fu nehigeno agafa huno kinia mani'ne. Ana huteno Jerusalemi

mani'nenno 11ni'a kafufi Juda vahera kegava hu'ne. Nerera'a Ruma ran kumateti, Pedaia mofakino agi'a Sebida'e. ³⁷ Hagi agehezama hu'nazaza huno Jehoakimi'a Ra Anumzamofa avurera havi avu'avaza hu'ne.

24

¹ Hagi Jehoiakimi'ma Juda vahe kinima mani'nea knafina, Babiloni kini ne' Nebukatnesa'a Juda vahera ha' eme huzmagatere'ne. Ana huteno Jehoiakimina atregeno agri agorga mani'ne. Hianagi 3'a kafuma evutegenoa Jehoiakimina antahintahi'amo'a rukrahe higeno Nebukatnesana ha' renteno agri agorga omani'ne.

² Hagi anama higenoa Babiloni vahe'ma, Aramia vahe'ma, Moapu vahe'ma, Amoni vahe'mokizmia Ra Anumzamo'a huzmantege'za e'za, Juda vahera eme zamazeri haviza hu'naze. E'ina'ma hu'nazana Ra Anumzamo'a eri'za vahe'a kasnampa vahe zamagipi huvazige'za kore ke'ma huama hu'naza kemofo nena'a efore hu'ne. ³ Tamagerfa huno Ra Anumzamo huzmantege'za e'za Juda vahera zamazeri havizana hu'naze. Na'ankure Manase'ma hu'nea kumi ku'ene ana maka havizama hu'nea zanku Ra Anumzamo'a avugatira zamazeri atre'niku anara hu'ne. ⁴ Hagi hazenkezmi omane vahe'ma Manase'ma zamaheno korazamima eri tagitregeno Jerusalemi kumapima avi'mate'nea zanku Ra Anumzamo'a nentahino, Manasena kumi'a atreonte'ne.

⁵ Hagi Jehoiakimi'ma kinima mani'nea knafima fore'ma hu'nea zantamine, agrama tro'ma hu'nea

zantamimofa agenkea, Juda vahe kinimofa zamagenkema krenentaza avontafepi krente'naze. ⁶ Hagi Jehoiakimi'a frigeno afahe'mofoma asezante'naza matipi asentetageno, nemofo ne' Jehoiakini'a nefa nona erino kinia mani'ne.

⁷ Hagi ana knafina Isipi kini ne'mo'ma kegavama hu'nea kumatmina, ana mika Babiloni kini ne'mo'kegava higeno, Isipi kini ne'mo'ma eno Juda vahe'ma ha'ma hunezmanteazana osu'ne. Ana higeno Babiloni kini ne'mo'ma kegava hu'nea mopamofa agema'amo'a, Isipi tinteti agafa huteno vuno, Yufretisi rantinte uhanati'ne.

⁸ Hagi Jehoiakini'a 18ni'a kafu nehuno kinia efore huno Jerusalemi kumatera 3'a ikampi Juda vahe kini manino kegava hu'ne. Nerera'a Jerusalemi kumateti Elnatani mofakino, agi'a Nehusta'e.

⁹ Hagi Jehoiakini'a nefa'ma hu'neaza huno Ra Anumzamofa avurera maka havi avu'avaza hu'ne.

¹⁰ Hagi Jehoiakini'ma kini mani'nea knafina, Babiloni kini ne' Nebukatnesa'ene sondia kva vahe'ene, sondia naga'amo'za mareri'za Jerusalemi kumara ha'huzmantenaku ome avazagi kagi'naze.

¹¹ Hagi Babiloni sondia vahe'mo'zama, Jerusalemi kuma'ma avazagigagiza mani'nageno'a Babiloni kini ne' Nebukatnesa'a zamagenaku Jerusalemi rankumate e'ne.

¹² Hagi kini ne' Jehoiakini'ma kegeno Nebukatnesa'ma egeno'a, nererama eri'za vahe'ama, sondia vahete kva vahe'ene, kinimofa nompima eri'zama eneri'za vahe'mo'zanena kumara atre'za ana maka atirami'za vu'za Nebukatnesa'ene hara osanune hu'za hu'naze. Anama hazageno'a Nebukatnesa'a Jehoiakinina

kina huntaku azeri'ne. Hagi anazama fore'ma hu'neana, Jehoiakinima Juda vahe kinima 8'a kafuma nemanigeno anara hu'ne. ¹³ Hagi Ra Anumzamo'ma huama hu'nea kante anteno, Ra Anumzamofu mono nompine, kini ne'mofu nompima knare'nare zama me'nea zantamina Nebukatnesa'a e'nerino, Solomoni'ma golireti tro'ma hu'nea zantamima antagino ruprorovazi netreno, Ra Anumzamofu mono nompima me'nea ana maka golia erivagare'ne. (Jeremaia 20:5) ¹⁴ Ana nehuno Jerusalemi mani'naza vahe'ene, kinimofu eri'za vahera ana maka nezamavareno, hankavenentake sondia vahera 10tauseni'a nezmavareno, zamazanteti ruzahu ruzahu zama tro'ma nehaza vahe'ene, ainireti'ma keonke'zama tro'mahu antahi'zama eri'naza vahera ana maka Nebukatnesa'a zamavareno Babiloni vuno kina ome huzmante'ne. Hagi zamunte omnege'zama havizama hu'naza vahe'age, zamatrege'za Juda mopafina mani'naze.

¹⁵ Hagi Jerusalemitira Jehoiakinima nererama, a'naneramima'ane, eri'za vahe'ane, Juda kumate ranra kva vahezaganena Nebukatnesa'a zamavareno Babiloni ome kina huzmante'ne. ¹⁶ Hagi hankavetino ha'ma huga sondia vahera Babiloni kini ne'mo'a 7tauseni'a nezamavareno, zamazanteti ruzahu ruzahu'zama tro'ma nehaza vahe'ene, ainireti'ma keonke'zama tro'mahu antahi'zama eri'naza vahera ana maka 1tauseni'a vahe zamavare'ne.

¹⁷ Hagi Jehoiakinina onasi nefa Mataniana, Jehoiakini no erinka Juda vahe kini manio huno Nebukatnesa'a huhamprinenteno, Mataniana

kasefa agi'a Zedekaia'e huno antemi'ne.

Babiloni vahe'mo'zama Jerusalemi kuma'ma eme ha'ma hu'za eri'naza naneke

¹⁸ Hagi 21ni'a kafu nehuno Zedekaia'a agafa huno kinia mani'ne. Ana huteno Jerusalemi mani'nenon 11ni'a kafufi Juda vahera kegava hu'ne. Nerera'a Libna kumateti Jeremaia mofakino, agi'a Hamutali'e. ¹⁹ Hagi Jehoiakini'a nefa'ma hu'neaza huno Ra Anumzamofu avurera maka havi avu'ava zana hu'ne. ²⁰ Hagi Jerusalemi vahe'mo'zane, Juda vahe'mo'zama haza havi zamavu zamavaku, Ra Anumzamo'a rimpa ahezamanteno, zamefi hunezamino mopazamifintira zamavare atrege'za, afete moparega vu'naze. Hagi Zedekaia'a Babiloni kinimofona ha'arenteno agri agorga omani'ne.

25

Jerusalemi rankuma'ma havizama hu'nea zamofu naneke

¹ Hagi Zedekai'ma kinima manino egeno 9nima hia kafufina, 10ni ikamofona 10ni zupa, Babiloni kini ne' Nebukatnesa'a ana maka sondia vahe'a zamavareno Jerusalemi kumara eme hahuzmanteku e'ne. Anama hute'za Jerusalemi ran kuma'mofu megia kuma eme ante'za mani'ne'za, kuma keginamofu tva'ontera oti'ne'za ha'ma hanaza zana mopa kate'za ante hihi hu'za mareri'naze. ² Hagi Babiloni vahe'mo'za Jerusalemi rankumara avazagi kaginte'za mani nazageno, mago kafugi 6si'a ika evigeno, Zedekai'ma kinima manino egeno 11nima hia kafurera ehanati'ne. ³ Higeno

ana kafufina 4 ikamofu 9ni zupa, Jerusalemi rankumapima mani'naza vahera ne'za zamimo'a vagaregeno, tusi zamagaku nehazageno ne'zama nesazazana omne'ne. ⁴ Ana hige'za Babiloni sondia vahe'mo'za Jerusalemi kuma kegina tapage hu'za ufre'naze. Hagi Babiloni sondia vahe'mo'za Jerusalemi kumara avazagi kagi'nazanagi, Zedekaia'ene ana maka sondia vahe'mo'za kenage atirami'za, kini ne'mofo hozama me'nerega tare kazigati keginamokema eme rehe'na'a amu'nompima me'nea kahanteti atirami'za Araba kaziga vu'naze. ⁵ Hianagi Babiloni sondia vahe'mo'za kini nera rotago hu'za vu'za Jeriko agupofi ome azerizageno, sondia vahe'amo'za atre'za panani hu'za fre'naze. ⁶ Anama hute'za Babiloni sondia vahe'mo'za Zedekaiana avre'za Babiloni kini ne'ma Ribla kumate'ma mani'nere azageno, keagafi avrente'za knama amisia keaga erinte fatgo hu'naze. ⁷ Hagi Zedekai'a negege'za ne'mofavre naga'a zamahe fri vagare'naze. Ana nehu'za Zedekaiana tarega avurga repro hunetre'za, bronsireti seninu azantera anakinte'za avre'za Babiloni rankumate vu'naze.

⁸ Hagi Nebukatnesa'ma kinima manino egeno 19nima eme hia kafufina, 5fu ikamofona 7ni zupa, kini nete'ma kvama nehaza sondia vahe'mokizmi kva nera Nebusaradanikino mago zupa Jerusalemi rankumate e'ne. ⁹ Hagi Ra Anumzamofu mono nonki, kini ne'mofo nonki, ana maka Jerusalema me'nea nontamine, agima me'nea nontaminena Nebusaradani'a teve tagintegenote'ne. ¹⁰ Hagi Nebusaradani'ma Babiloni sondia vahe'ma kegava huno

zamavareno'ma vu'nea vahera huzmantege'za Jerusalemi rankuma'mofo have kegina, maka ru tamana tamanu hutre'naze. ¹¹ Hagi Jerusalemi vahe'ma zamavare'za Babilonima nevu'zama mago'ama zamatre'naza vahera, Babiloni sondia vahete kva ne' Nebusaradani'a kina ome huzmanteku zamavareno Babiloni vu'ne. Ana nehuno mago'a Juda vahe'ma ha' knafima kora atre'za vu'za Babiloni sondia vahe'ma ha' kuma'ma emente'za mani'nafima umani'naza vahe'enena zamavareno Babiloni kina ome huzmanteku vu'ne. ¹² Hianagi mago'a zamunte'ma omne'nea vahera, Nebusaradani'a zamatrege'za Juda mopafina mani'neza hoza nente'za waini hozanena kegava hu'naze.

¹³ Hagi Babiloni sondia vahe'mo'za Ra Anumzamofu mono nompfi umareri'za, noma vazisgama hu (fumza) anumza zafama Bronsireti'ma tro'ma hu'naza zafa e'neri'za, tusi'a zuompama bronsireti'ma tro hu'za tima afinte'ne'za tirurema nehaza zuompane, aga'araminena tagana vazi'za eri'za Babiloni vu'naze. ¹⁴ Hagi Babiloni vahe'mo'za ana zanke hu'za, bronsireti'ma tro'ma hu'naza kavoma, savorima tavi'ma erisuhu azotama, zuomparamine, ana maka zama brosiireti'ma tro'ma hu'naza zantamima Ra Anumzamofu mono nompima me'neana eri vagare'naze.

¹⁵ Hagi golireti'ene silvareti'ma tro'ma hu'naza zuompama tankanuzama hampagenente'za zuompane, korama taginte'za ru tri tri'ma nehaza zuompanena Babiloni sondia vahete kva ne' Nebusaradani'a erino vu'ne.

¹⁶ Hagi noma vazisgama hu (fumza) anumza

zafararente'ma anoma vazi'naza bronsine, ra zuompama tima afintene'za tirurema nehaza zuompane, aga'araminema bronsiretima tro'ma hu'nazana, kna'amofona refko hu'za kegara osu'naze. ¹⁷ Hagi ana tarega zafamokea magozahu hakeno za'za zaniamo'a 8'a mita hutere higeno, ana zafararente'ma anagami asenire'ma fetori'ma tro'ma hu'za ante'nazana 1mitagi 30'a sentamita hu'ne. Hagi tare zafamofu fetorite'ma avonkre avankre'ma hunte'nafina, tarefi pomigreneti zafa ragamofu amema'a krente'za evutere hu'naze. ¹⁸ Hagi Babiloni kini ne'mofu sondia vahete kva ne' Nebusaradani'a, ugagota pristi ne' Seraiane, agri amefima hu'nea pristi ne' Zefanaiane Ra Anumzamofu mono nomofu kahante'ma kvama nehaza 3'a vahe'ene, kina ome huzmanteku zamazeri'ne. ¹⁹ Hagi Jerusalemi kumapima maniza sondia vahete'ma kvama nehia neki, kini ne'ma antahintahima nemiza vahera 5fu'a Jerusalemi mani'nazageno Nebusaradani'a zamazeri'ne. Ana nehuno sondia vahe'ma zamagima kreno erinte fatgo nehia ne'enena azeri'ne. Ana nehuno 60'a vahera mago'a Jerusalemi kumapintira zamazeri'ne. ²⁰ Ana'ma huteno'a Nebusaradani'a ana vahera zamavareno Babiloni kini ne'ma Ribla kumate'ma mani'nere vu'ne. ²¹ Hagi ana huntengeno Babiloni kini nemo'a ana vahera Ribla kumate Hamati mopafi zamahege'za fri'naze. Anama hute'za Juda vahera zamavare'za afete moparega vu'za kina ome huzmante'ne.

Babiloni kini ne'mo Gedaliama Juda vahe kva azeri oti'nea zamofu naneke

22 Hagi Babiloni kini ne' Nebukatnesa'a mago'ama zamatre'za Judama aza vahe'ma kegavama huzmantesia nera, Safani negeho Ahikamu nemofo Gedalia gavana huhamprinte'ne. 23 Hagi Juda sondia vahe'ene, kva vahe'zamimo'zama fre'za umani'nazaregati'ma antahi'zama, Babiloni kini ne'mo'a Gedalia'ma Juda gavana ne' azeri oti'ne haza nanekema nentahi'za, Gedalia'ma Mizpama mani'nere e'naze. Anama e'naza nagamokizmi zamagi'a, Netania nemofo Ismaeliki, Karea nemofo Johananiki, Netofa kumateti ne' Tanhumeti nemofo Seraiaki, Makati kumateti ne' Zesaniaki hu'za e'naze. 24 Hagi Gedalia'ma ana vahe'ma nezamageno'a amanage huno huvempa huno zamasami'ne, tamagra Babiloni kva vahekura korora osiho. Ana nehutama ama mopafina amne mani'neta nazano Nebukatnesa'ma haniazana amage anteta tro nehuta, knare hutma manigahaze.

25 Hianagi 7ni ikampina Elishama negeho Netania nemofo Ismaeli'a kinimofo naga'pinti nekino, 10ni'a vahe'ene eno Gedaliana ahe nefrino, mago'a Juda vahe'ene, mago'a Babiloni vahe'ma Mizpa kumate'ma mani'naza vahera zamahe fri'ne. 26 Hagi anama hutegenoa Juda vahera ranteti vunoosite vigeno, sondia vahete kva vahe'enema Mizpa kumate'ma mani'nazaretira atre'za Babiloni vahe koro hu'za Isipi moparega vu'naze.

Jehoiakinima kinafinti katufente'na zamofonaneke

²⁷ Hagi Juda kini ne' Jehoiakini'a 37ni'a kafufi Babilonia kina hu'ne. Hagi anama 37nima hia kafufina Evil-Merodaki'e nehaza ne'mo Babilonia kasefa kinia efore hu'ne. Hagi ana kafufina 12fu ikamofu 27ni zupa Evil-Merodaki'a Jehoiakinina asunku huntenu kinafintira katufente'ne. ²⁸ Hagi Evil-Merodaki'a Jehoiakinina azeri so'e huno knare avu'avaza hu'nentenu mago'a kina vahe'ma Babilonima kina hu'za mani'naza vahe'ma kini ne'mo'ma zamazeri so'e nosia avamente Jehoiakinina azeri so'e hu'ne. ²⁹ Ana higeno Jehoiakini'a kina vahe kuke'na mago'ene ontani'ne. Anama mani'nea kna'afina kinimofu nompinti ne'zana nenenu manino vu'ne. ³⁰ Hagi Babiloni kini ne'mo'a, Jehoiakinina nazano avesi'nia zama erisigura mika zupa zagoa amitere huno nevigeno, manime vuno ome fri'ne.

Anumzamofu Ruotage Avontafere
The Holy Bible in the Kamano-Kafe language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tokples Kamano-Kafe long Niugini

copyright © 2022 Tyndale Bible Translators

© Tyndale Bible Translators

Language: Kamano-Kafe (Kamano)

Translation by: Tyndale Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-02-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 13 Dec 2023

f1057ba4-e8d1-53e3-baf9-315ebf4a8836